

ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ, ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΜΣ ΔΙΕΘΝΕΣ & ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ : ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: Η ΕΠΙΚΛΗΣΗ ΤΗΣ ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑΣ ΚΑΙ Η ΕΠΙΛΥΣΗ ΤΟΥ
ΜΕΣΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ

TITLE: THE INVOCATION OF GENOCIDE AND THE SETTLEMENT OF THE
MIDDLE EAST ISSUE

ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ: ΒΕΡΤΟΠΟΥΛΟΥ ΛΑΜΠΡΙΝΗ ΜΑΡΙΑ

ΑΜ : 2123M003

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΜΑΡΟΥΔΑ ΝΤΑΝΙΕΛΛΑ ΜΑΡΙΑ

ΤΡΙΜΕΛΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ: ΜΑΡΟΥΔΑ ΝΤΑΝΙΕΛΛΑ ΜΑΡΙΑ, ΓΑΛΑΝΗ ΣΟΦΙΑ,
ΖΑΪΚΟΣ ΝΙΚΟΣ

Αθήνα, Δεκέμβριος 2024

ΠΕΡΙΛΗΨΗ :

Αντικείμενο της παρούσας εργασίας αποτελεί η ισραηλινοπαλαιστινιακή διαμάχη υπο το ευρύτερο πλαίσιο του Μεσανατολικού ζητήματος. Η στρατιωτική επιχείρηση του Ισραήλ το περασμένο έτος της Λωρίδας της Γάζας έχει προκαλέσει παγκόσμια ανησυχία σχετικά με την τήρηση των διεθνών ανθρωπιστικών κανόνων και τις συνέπειες για την περιφερειακή σταθερότητα μελλοντικά. Η κατηγορία διάπραξης γενοκτονίας προσθέτει μία νέα πτυχή στη διαχρονική διαμάχη.

Η ανάλυση επικεντρώνεται στο κατά πόσο η εν λόγω κατηγορία δύναται να λειτουργήσει υπέρ της ειρηνικής διευθέτησης ή να παρακωλύσει τη πορεία προς την επίλυση. Η αρνητική χροιά του όρου, λόγω της σύνδεσης με σοβαρά διεθνή εγκλήματα, εντούτοις μπορεί να λειτουργήσει αποδοτικά ως δίοδος ενίσχυσης της διεθνούς λογοδοσίας. Η μελέτη διαρθρώνεται σε τρία μέρη: Το πρώτο μέρος επικεντρώνεται στον ορισμό της έννοιας, την νομική κατοχύρωση και την ποινική δίωξη. Το δεύτερο μέρος μελετά το ιστορικό υπόβαθρο της διαμάχης περνώντας στα πρόσφατα γεγονότα και την παραπομπή της ενώπιον του Διεθνούς Δικαστηρίου. Το τρίτο μέρος αφορά τη διπλωματική προσέγγιση των κρατών και το ρόλο του Συμβουλίου Ασφαλείας στην διευθέτηση.

Η έρευνα καταλήγει πως η χρήση του όρου απαιτεί προσοχή καθώς αφενός ενδυναμώνει την νομική και ηθική καταδίκη όμως αφετέρου ενέχει ο κίνδυνος έξαρσης της διαμάχης. Οι συνέπειες της ορθής χρήσης του όρου εξαρτώνται εν πολλοίς αφενός από την τελική έκδοση απόφασης του Διεθνούς Δικαστηρίου στην εξελισσόμενη υπόθεση Νοτίου Αφρικής κατά Ισραήλ και την επακόλουθη απομόνωση ή μη του Ισραήλ και αφετέρου από τις επερχόμενες ανταποκρίσεις των περιφερειακών κρατικών και μη δρώντων.

ABSTRACT:

The subject of this paper is the Israeli-Palestinian conflict within the broader context of the Middle East issue. Israel's military operation last year in the Gaza Strip has raised global concerns about compliance with international humanitarian law and the consequences for regional stability in the future. The accusation of genocide adds a new dimension to the long-standing conflict.

The analysis focuses on whether this category can work in favor of a peaceful settlement or hinder the path towards resolution. The negative connotation of the term, due to its association with serious international crimes, can nevertheless function effectively as a channel for strengthening international accountability. The study is structured in three parts: The first part focuses on the definition of the concept, legal consolidation and criminal prosecution. The second part studies the historical background of the dispute, moving on to recent events and its referral before the International Court of Justice. The third part concerns the diplomatic approach of states and the role of the Security Council in the settlement.

The research concludes that the use of the term requires caution as on the one hand it strengthens the legal and moral condemnation but on the other hand it carries

the risk of escalating the conflict. The consequences of the correct use of the term depend largely on the final decision of the International Court of Justice in the ongoing case of South Africa v. Israel and the subsequent isolation or not of Israel and on the other hand on the upcoming responses of regional state and non-state actors.

Περιεχόμενα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ :	3
ABSTRACT:	3
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ.....	7
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο : ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑΣ ΣΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ	10
1.1 Η ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΝΟΜΙΚΗ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ	10
1.1.1 ΠΟΙΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΚΑΙ ΔΙΩΞΗ ΤΟΥ ΕΚΓΛΗΜΑΤΟΣ	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο : ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ ΣΥΡΡΑΞΕΩΝ	16
2.1 ΣΥΡΡΑΞΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ.....	17
2.2 ΣΥΡΡΑΞΕΙΣ ΜΗ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ	19
2.3 ΕΘΙΜΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΔΑΔ	20
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο : Η ΑΡΑΒΟΙΣΡΑΗΛΙΝΗ ΔΙΑΜΑΧΗ.....	23
3.2 ΤΟ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΙΑΚΟ ΖΗΤΗΜΑ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗ	25
3.3 Η ΕΠΙΚΛΗΣΗ ΤΗΣ ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑΣ ΣΗΜΕΡΑ	28
3.1 Η ΕΠΙΘΕΣΗ ΤΗΣ 7 ^{Ης} ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ	28
3.2 Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΙΣΡΑΗΛ-ΧΑΜΑΣ ΚΑΙ Η ΠΡΟΣΦΥΓΗ ΣΤΗ ΧΑΓΗ	30
3.2.1 ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΗΣ ΝΟΜΙΜΗΣ ΑΜΥΝΑΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΑΘΕΣΗ.....	35
3.3 ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΩΝ ΚΑΙΡΙΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ	40
ΜΕΡΟΣ Β' :	44
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ^ο : Η ΕΠΙΛΥΣΗ ΤΟΥ ΜΕΣΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ	44
4.1 ΤΟ ΠΕΔΙΟ ΤΩΝ ΣΥΖΗΤΗΣΕΩΝ.....	44
4.2 ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ.....	49
ΜΕΡΟΣ Γ'	54
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ	54
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	56

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΣ : Αραβικός Σύνδεσμος

ΓΓ : Γενικός Γραμματέας

ΓΣ: Γενική Συνέλευση

ΔΑΔ : Διεθνές Ανθρωπιστικό Δίκαιο

ΔΠΔ: Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο

ΕΕ : Ευρωπαϊκή Ένωση

ΗΑΕ : Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα

ΗΠΑ: Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής

Κ.α: Και άλλα

ΚΔΔΧ : Καταστατικό Διεθνούς Δικαστηρίου Χάγης

ΚΔΠΔ: Καταστατικό Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου

Λ.χ : Λόγου Χάρη

ΜΚΟ : Μη κυβερνητική οργάνωση

ΟΑΠ : Οργάνωση για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης

ΟΗΕ: Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών

ΟΙΣ: Οργανισμός Ισλαμικής Συνεργασίας

ΠΑ: Παλαιστινιακή Αρχή

ΣΑ: Συμβούλιο Ασφαλείας

ΣΓ'48 : Σύμβαση Γενοκτονίας 1948

ΣΓ'49: Συμβάσεις Γενεύης 1949

ΥΠ.ΕΞ : Υπουργείο Εξωτερικών

Υπεξ : Υπουργός Εξωτερικών

UNRWA: United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αντικείμενο μελέτης της ανά χείρας εργασίας αποτελεί η αραβοισραηλινή διαμάχη η οποία σήμερα περιέρχεται στο επίκεντρο του παγκόσμιου ενδιαφέροντος. Η στρατιωτική επιχείρηση του Ισραήλ στη Λωρίδα της Γάζας έχει εγείρει έντονες ανησυχίες τόσο ως προς την εφαρμογή των διεθνών ανθρωπιστικών κανόνων όσο και για το μέλλον της περιφερειακής ακεραιότητας της Μέσης Ανατολής. Η επίκληση τέλεσης γενοκτονίας σε βάρος του παλαιστινιακού λαού παρέχει μία νέα διάσταση στο σύνολο των ιστορικοπολιτικών και θρησκευτικών μεταβλητών που διαπνέουν την σχέση των δύο λαών.

Το ερευνητικό ερώτημα περιστρέφεται γύρω από το κατά πόσο η χρήση του όρου συνεισφέρει θετικά ή αρνητικά στην διευθέτηση του Μεσανατολικού ζητήματος. Εκ πρώτου ακούσματος προσδίδεται μια αρνητική χροία, με την έννοια της κατηγορίας αξιόποινης πράξης, ωστόσο ακριβώς αυτή η απόδοση δικαιοσύνης ίσως δύναται τελικά να προσφέρει την πολυαναμενόμενη λύση.

Η εργασία χωρίζεται σε τρία μέρη. Το Μέρος Α περιλαμβάνει δύο κεφάλαια όπου στο πρώτο συζητάται η προέλευση, η νομική κατοχύρωση του όρου και η άσκηση ποινικής δίωξης ενώ στο δεύτερο παρέχεται μία σύντομη τυπολογία συρράξεων και των αντίστοιχων εφαρμοστέων δικαϊκών κανόνων. Το Μέρος Β αποτελείται από τρία επιμέρους κεφάλαια. Αρχικά γίνεται μία σύντομη ιστορική ανασκόπηση με στόχο την κατανόηση ορισμένων βασικών σημείων της διμερούς διαφοράς ερχόμενοι σταδιακά στο σήμερα. Έπειτα μελετάται η κρατούσα κατάσταση από την 7^η Οκτώβρη 2023 και την κήρυξη του πολέμου με αναφορά στο αμφιλεγόμενο δικαίωμα νόμιμης άμυνας οδεύοντας προς την επίκληση της γενοκτονίας στο Διεθνές Δικαστήριο. Το τρίτο και τελευταίο Μέρος Γ διακρίνεται σε δύο κεφάλαια. Το πρώτο ασχολείται με τον ρόλο των κρατικών και περιφερειακών δρώντων στις διαμεσολαβητικές διαδικασίες και το δεύτερο πραγματεύεται τη συμβολή του Συμβουλίου Ασφαλείας στην επίλυση του ζητήματος.

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑΣ ΣΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ

1.1 Η ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΝΟΜΙΚΗ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ

Η συστηματική εξόντωση ανθρώπων συνιστά μία από τις παλαιότερες πρακτικές της ανθρωπότητας, από την Αρχαία Ρώμη και τις Σταυροφορίες μέχρι τις σφαγές ιθαγενών στη σύγχρονη εποχή.¹ Καθ'όλη την διάρκεια του πρώτου μισού του 20^{ου} αιώνα και μέχρι τον πρώτο ορισμό της το 1944 παρέμενε «ένα έγκλημα χωρίς όνομα.»² Ο Ράφαελ Λέμκιν επινόησε τον όρο γενοκτονία για να περιγράψει την καταστροφή ενός έθνους ή εθνοτικής ομάδας χωρίς απαραίτητα αυτό να συμβαίνει αμέσως.³ Μετά τη λήξη του Πρώτου Παγκόσμιου η Γενική Συνέλευσε ορμώμενη από τις ναζιστικές θηριωδίες με την ομόφωνη Απόφαση 96 (I) τη διατύπωσε ως το «έγκλημα άρνησης του δικαιώματος ύπαρξης ολόκληρων ομάδων» ανακηρύσσοντας τη τιμωρίας της «παγκόσμια υπόθεση».⁴ Σύντομα την Απόφαση διαδέχθηκε και η Σύμβαση για την Καταστολή και Τιμωρία του Εγκλήματος της Γενοκτονίας.⁵ Μόλις τέσσερις μήνες μετά την θέση της σε ισχύ, το Δικαστήριο Χάγης επιβεβαίωσε την εθμική διάσταση της Σύμβασης, τοποθετώντας την γενοκτονία στη κορυφή του κανονιστικού πλέγματος αναγκαστικού δικαίου (jus cogens) παράγοντας υποχρεώσεις έναντι όλων.⁶

¹ Adam Jones, *Genocide: A Comprehensive Introduction* (Routledge 2006) pp 3-8.

² Winston Churchill Public Speech (24 August 1941) <http://www.preventgenocide.org/genocide/crimewithoutaname.htm> πρόσβαση 4/12/2024.

³ Rafael Lemkin, 'Axis Rule In Occupied Europe: Laws of Occupation, Analysis of Government, Proposals for Redress' (Washington Carnegie Endowment For International Peace 1944) p 79.

⁴ United Nations General Assembly (UNGA) RES 96 (I) Crime of Genocide (11 December 1946).

⁵ Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (9 December 1948) 78 U.N.T.S. 27. Ο επίσημος ορισμός επαναλαμβάνεται στα εξής καταστατικά: Rome Statute of the International Criminal Court (last amended 2010) (17 July 1998) 2187 U.N.T.S. 90 Art 6, United Nations Security Council (UNSC) RES 827 (25 May 1993), Statute of the International Criminal Tribunal for Yugoslavia (ICTY Statute) Art 2, UNSC RES 955 (8 November 1994), Statute of the International Criminal Tribunal for Rwanda (ICTR Statute) Art 4.

⁶ Βλ Reservations to the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Advisory Opinion) [1951] ICJ 15 p 23, Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia And Herzegovina v. Yugoslavia (Serbia and Montenegro)) (Further Requests for the Indication of Provisional Measures) [1993] Separate Opinion of Judge Lauterpacht para 100, Armed Activities on the Territory of the Congo (New Application: 2002) (Democratic Republic of the Congo v. Rwanda) (Question on Jurisdiction) [2006] ICJ 6 para 64, Kayishema and Ruzindana (Trial Judgement) ICTR-95-I-T (21 May 1999) para 88, Barcelona Traction, Light and Power Company, Limited (Belgium v. Spain) (Merits) [1970] ICJ 3 paras 33-34.

Σύμφωνα με το Άρθρο 2 γενοκτονία θεωρείται οποιαδήποτε εκ των παρακάτω πράξεων με σκοπό την καταστροφή μιας φυλετικής, θρησκευτικής, εθνικής ή εθνοτικής ομάδας:⁷

- I. Ανθρωποκτονία μελών της ομάδας
- II. Πρόκληση σοβαρής βλάβης της σωματικής ή διανοητικής ακεραιότητας των μελών της ομάδας
- III. Σκόπιμη υποβολή σε συνθήκες διαβίωσης οι οποίες υπολογίζεται να προξενήσουν ολική ή μερική εξόντωση των μελών
- IV. Επιβολή μέτρων παρεμπόδισης γεννήσεων εντός της ομάδας
- V. Βίαιη μεταφορά των παιδιών της ομάδας σε μία άλλη

Οι αναγραφόμενες γενοκτονικές πράξεις συγκροτούν τη λεγόμενη *αντικειμενική υπόσταση* (actus reus) του αδικήματος, αμφότερα πεπραγμένα και παραλήψεις.⁸ Εξάλλου από την νομολογία της Ρούαντα προκύπτει πως ο μεγάλος αριθμός θυμάτων δεν καθορίζει την καταδίκη για γενοκτονία, καθώς και η εξόντωση των στόχων μπορεί να πραγματοποιηθεί και με έμμεσες μεθόδους.⁹ Επίσης η απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση, τα βασανιστήρια, η σεξουαλική βία και ο ξυλοδαρμός καθίστανται πράξεις που επιφέρουν σωματική ή/και ψυχική βλάβη.¹⁰ Από την άλλη, η αλληλοεπικάλυψη της εσκεμμένης υποβολής επιβαρυντικών πολιτικών και μέτρων διαβίωσης για την παρεμπόδιση γεννήσεων αφορά ουσιαστικά τεχνικές επιβολής, ολικής ή μερικής, εξόντωσης της στοχοποιημένης ομάδας. Στη πρώτη κατηγορία απαριθμούνται η αποστέρηση τροφίμων, ιατρικής περίθαλψης, ρουχισμού, στέγης από κοινού με την υπερβολική σωματική κόπωση ότι συγκροτούν δυσχερείς προϋποθέσεις επιβίωσης δίχως απαραίτητα των θάνατο.¹¹ Συμπληρωματικά προστίθεται ο

⁷ Κάποιοι συγγραφείς αν και δεν απορρίπτουν τον συμβατικό ορισμό, διαφωνούν στον αποκλεισμό των πολιτικών ομάδων από την λίστα των προστατευόμενων γκρουπ βλ Adam Jones, (2006), 16.

⁸ Το φυσικό κριτήριο, όπως αναλύεται στο International Criminal Court, Elements of Crimes (as amended) (2 November 2000) (ASP/1/3 (Pt II-B), UN Doc PCNICC/2000/1/Add.2 pp 2-4, βλ και ICTY Statute Art 7 (3), ICTR Statute 6 (3), Rome Statute Art 28 (a) (ii), Kambanda Case (Judgment and Sentence) ICTR 97-23-S (4 September 1998) para 39 (ix).

⁹ Ndindabahizi Case (Appeal Judgement) ICTR 01-71-A (16 January 2007) para 135, Ndindabahizi Case (Judgment and Sentence) ICTR-01-71-I (15 July 2004) para 479, Kristic Case (Trial Judgement) IT-98-33-T (2 August 2001) paras 501, 590, Kayishema and Ruzinanda Case, (1999), para 548.

¹⁰ UNSC RES 1820 (19 June 2008) para 4 «that rape and other forms of sexual violence can constitute.. a constitutive act with respect to genocide..», Akayesu Case (Trial Judgement) ICTR-96-4-T (2 September 1998) para 731 «rape and sexual violence, the Chamber wishes to underscore the fact.., they constitute genocide in the same way as any other act..», Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia and Herzegovina v. Serbia and Montenegro) (Merits) [2007] ICJ 43 paras 300-303, Kristic Case, (2004) para 635, Seromba Case (Appeal Judgement) ICTR-01-66-A (12 March 2008) paras 46-49, Tolimir Case (Trial Judgement) ICTY-05-88/2-T (12 December 2012) para 738, η σωματική ζημία δεν απαιτείται να είναι μόνιμη ή αθεράπευτη.

¹¹ Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Croatia v. Serbia) (Merits) [2015] ICJ 3 paras 161-166, Kayishema and Ruzindana Case, (1999), para 116.

περιορισμός «φυσιολογικής αναπαραγωγής», απόρροια της βίαιης μεταφοράς πληθυσμών.¹² Ομοίως η απευθυνόμενη σε παιδιά απειλή/πραγμάτωση καταναγκαστικής μετακίνησης δύναται να επιδράσει μειονεκτικά σε βάθος χρόνου στην ικανότητα τους να διατηρήσουν μία παραγωγική ζωή.¹³ Επισημαίνεται πως το όριο εφαρμογής των εν λόγω πεδίων όσον αφορά παιδιά αντισταθμίζεται λόγω της διακριτής νομικής προστασίας και της εξαιρετα απαιτούμενης φροντίδας.¹⁴ Ακόμη, το Άρθρο 3 της Σύμβασης περιλαμβάνει την συνωμοσία, την δημόσια υποκίνηση, την απόπειρα και την συνενοχή σε γενοκτονία.¹⁵ Σύμφωνα με την Επιτροπή Διεθνούς Δικαίου η δημόσια παρακίνηση περιλαμβάνει την εκφώνηση δημόσιων λόγων ή την αξιοποίηση μέσων επικοινωνίας (ραδιόφωνο, τηλεόραση) αποσκοπώντας στην παρότρυνση του κοινού σε εγκληματική δράση.¹⁶ Επιπροσθέτως η κατάρτιση ενός σχεδίου τελεί αποδεικτικό στοιχείο απόπειρας ή σκευωρίας για εκτέλεση γενοκτονίας, εφόσον επιβεβαιώνεται η πρόθεση εξάλειψης της προστατευόμενης ομάδας.¹⁷

Στον αντίποδα, η ανίχνευση του ψυχολογικού παράγοντα (*mens rea*) κρίνεται πολύπλοκη λόγω της υποκειμενικής διάστασης των συστατικών μερών αυτού, τα οποία καλύπτουν την πράξη καθαυτή και το αποτέλεσμα της.¹⁸ Μολονότι η γνώση (*knowledge*) και η πρόθεση (*intent*) δηλώνουν μία αντίληψη των συνεπειών που θα έχει η περάτωση του σχεδίου, οι δικαστικές ετυμηγορίες τείνουν να αποδίδουν μεγαλύτερη βαρύτητα στη δεύτερη.¹⁹ Η διαπίστωση της γενοκτονίας, ως εκ τούτου, επέρχεται από την εξακρίβωση της *ειδικής πρόθεσης* (*dolus specialis*) καταστροφής των στόχων διαφοροποιώντας τη έτσι από το έγκλημα κατά της ανθρωπότητας και πολέμου.²⁰

¹² Akayesu Case, (1998), para 507. Για βίαιη μεταφορά ατόμων κάτω των 18 βλ Elements of Crime Art 6 (e) 5.

¹³ Croatia v. Serbia Case, (2015), para 157.

¹⁴ Convention on the Rights of the Child (20 November 1989) 1577 U.N.T.S. 3 Preamble.

¹⁵ Niyitenga Case (Judgement and Sentence) ICTR-96-14-T (16 May 2003) paras 427, 436-437, Stakic Case (Acquittal Judgement) ICTY-97-24-T (31 October 2002) para 65, Blaskic Case (Appeal Judgement) IT-95-14-A (29 July 2004) paras 45-49, Blagojevic & Jokic (Appeal Judgement) ICTY-02-60-A (9 May 2007) para 127. Εκφράζεται μέσω της εν γνώσει συνδρομής ή/και υπόθαλψης των εγκληματιών και μπορεί να συνοπάρει με άλλες παραβιάσεις (εγκλήματα πολέμου ή κατά της ανθρωπότητας) βλ Akayesu Case, (1998), paras 483-486, Kistic Case, (2001), para 638.

¹⁶ Akayesu Case, (1998), para 556.

¹⁷ Nahimana et al Case (Trial Judgement) ICTR-99-52-T (3 December 2003) paras 344, 894-897, 906-907, Gatete Case (Appeal Judgement) ICTR-00-61-A (9 October 2012) paras 261-263, Nyiramasuhuko et al Case (Appeal Judgement) ICTR-98-42-A (14 December 2015) para 469, Popovic Case (Appeal Judgement) ICTY-05-88-A (30 January 2015) para 529.

¹⁸ Omar Hassan Ahmad Al Bashir Case (Trial Judgement) ICC-02/05-01/09 (4 March 2009) para 120, Bagilishema, Case (Trial Judgement) ICTR-95-1A-T (7 June 2001) para 55, Kayishema and Ruzindana, (1999) para 198.

¹⁹ Jelusic Case (Appeal Judgement) ICTY-95-10-A (5 July 2001) para 48, William A. Schabas, *Genocide in International Law: The Crime of Crimes* (2nd Ed CUP 2009) p 243.

²⁰ Semanza Case (Appeal Judgement) ICTR-97-20-A (20 May 2005) paras 368-369, Νίκος Ζάϊκος, 'Η απαγόρευση της γενοκτονίας' στο Κ Κούφα (Διευθ) Συλλογή Κειμένων Διεθνούς Ανθρωπιστικού Δικαίου (Εκδ Κορηλία Σφακιανάκη 2011) σελ 213, Marko Milanovic, 'State Responsibility for Genocide' (2006) 17 (3) EJIL p 558 <https://doi.org/10.1093/ejil/chl019>, πρόσβαση 9/12/2024.

Παραδείγματος χάριν, ο Adolf Eichmann καταδικάστηκε για εγκλήματα που τελέστηκαν μετά το 1941, όταν δηλαδή του γνωστοποιήθηκε το εβραϊκό πλάνο εξόντωσης, εφόσον πια είχε καθαρή επίγνωση των μετέπειτα πραξέων και κατά συνέπεια αποτελεσμάτων αυτών.²¹ Ασφαλώς η απόδειξη της παραμένει από τα πιο δύσκολα στάδια στις υποθέσεις γενοκτονίας, γι' αυτό επιδιώκεται η συνολική και προσεκτική ερεύνηση όλων των παραμέτρων για την εξαγωγή άρτιων πορισμάτων.²²

Εν κατακλείδι θεωρείται μη αμελητέα, στο κομμάτι της ποινικής ευθύνης, η διαφοροποίηση της πρόθεσης από το κίνητρο (motive) όπως επεξηγείται από την νομολογία της Πρώην Γιουγκοσλαβίας. Αναλυτικότερα προκύπτει πως η ψυχολογική κατάσταση του δράντος εν τόπω και χρόνω του εγκλήματος διακρίνεται από τους λόγους παρακίνησης προς επίτευξη του επιθυμητού στόχου, οι οποίοι, τουλάχιστον στο στάδιο απόδοσης δικαιοσύνης, δεν διαδραματίζουν πρωτεύον ρόλο.²³ Με τη σειρά της η απόφαση του Εφετείου στην υπόθεση *Jelusic* αποσαφηνίζει ότι ο δράστης ίσως έχει προσωπικό κίνητρο για την τέλεση μίας γενοκτονίας, λ.χ. οικονομικά ή πολιτικά πλεονεκτήματα, ωστόσο δεν αναιρείται η υφέρπουσα πρόθεση δινέργειας του κακουργήματος.²⁴ Η ίδια συλλογιστική διατηρείται σε καταστάσεις σεξουαλικής διάθεσης από πλευράς θύτη όπου συνάμα αποτιμάται εκτενέστερα και η βούληση επέλευσης ανεπανάληπτου πόνου.²⁵

---

²¹ William A. Schabas, (2000), p 247. Προϋποτίθεται η γνώση, από τον βοηθό του κατηγορουμένου, ότι οι πεπραγμένες κινήσεις του εξυπηρετούν ευθέως την διάπραξη γενοκτονίας, βλ Ntawukulilyayo Case (Appeals Judgment) ICTR-05-82 (14 December 2011) para 214-216, 222, 227, Lukić and Lukić Case (Appeal Judgment) ICTY-98-32/1-A (4 December 2012) para 428.

²² Croatia v. Serbia Case, (2015), paras 143-146, Tolimir Case, (2012), para 745.

²³ Blaskic Case, (2004), para 694.

²⁴ Jelusic Case, (2001), para 49.

²⁵ Kunarac et al Case (Appeal Judgement) ICTY-96-23& ICTY-96-23/1-A (12 June 2002) para 153, Kayishema and Ruzindana Case, (1999), para 109, Tolimir Case (Appeal Judgement) ICTY-05-88/2-A (8 April 2015) para 221.

1.1.1 ΠΟΙΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΚΑΙ ΔΙΩΞΗ ΤΟΥ ΕΚΓΛΗΜΑΤΟΣ

Η γιγάντωση των υπερμεγέθων κτηνωδιών, παράλληλα με την βαθμιαία ωρίμανση της διεθνούς ανθρωπιστικής κανονιστικής σφαίρας, ήγειρε κραταιούς προβληματισμούς γύρω από την ατομική ποινική ευθύνη για τις σοβαρότερες εγκληματικές παραβάσεις. Μολονότι σημαίων αριθμός κρατικών δρώντων είχε συσπειρωθεί υπέρ της διαμόρφωσης συμπαγών στυλοβατών περιφρούρησης και τήρησης των κανονισμών ΔΑΔ, συμπεριλαμβανομένης της προσδοκώμενης καταδίκης των θυτών για εγκλήματα πολέμου, κατά της ειρήνης και της ανθρωπότητας, υπεισήλθε στο προσκήνιο στη διάρκεια των προετοιμασιών των δικών Νυρεμβέργης και Τόκυο το ζήτημα ευθύδικης εφαρμογής της αρχής *nullum crimen sine lege*.²⁶ Η συνεπαγόμενη αποτίναξη του μανδύα ασυλίας των αρχηγών κρατών αποτέλεσε ορόσημο για την απόδοση μεμονωμένης ποινικής υπαιτιότητας.²⁷

Με το γράμμα του Άρθρου 5 της Σύμβασης Γενοκτονίας δόθηκε το έναυσμα για προσήκουσα τροποποίηση της εσωτερικής νομοθεσίας των Κρατών Μερών με στόχο την θέσπιση τελεσφόρων ποινών, συμβατών με το εκάστοτε εθνικό Σύνταγμα, για παραβιάσεις των Άρθρων 2 και 3 της ΣΓ'48.²⁸ Συγχρόνως το Άρθρο 6 εδραίωσε την προσαγωγή των ενόχων σε αρμόδια εθνικά (κρατική εδαφική δικαιοδοσία) ή διεθνή ποινικά δικαστήρια, των οποίων την αρμοδιότητα εκδίκασης έχουν αποδεχτεί τα συμβαλλόμενα μέρη.²⁹ Η δημόσια δέσμευση ως προς τον καταλογισμό ατομικής ποινικής υπαιτιότητας επισφραγίστηκε περαιτέρω μέσω της εγγύησης παράδοσης του δράστη στο κράτος που ζητά την έκδοσή του, αυστηρά υπακούοντας στους

²⁶ Universal Declaration of Human Rights (10 December 1948) UNGA Res 217 A(III) (UDHR) Art 11 (2). Σημαίνει ότι κανείς δεν καταδικάζεται για έγκλημα το οποίο τη στιγμή τέλεσής του δεν συνιστούσε αξιόποιο αδίκημα.

²⁷ Genocide Convention, (1948), Art 4. The Trial of German Major War Criminals. Proceedings of the International Military Tribunal sitting at Nuremberg, Germany (22 August - 1 October, 1946) Part 22 paras 444, 447 «*Crimes against International Law are committed by men, not by abstract entities, and only by punishing individuals who commit such crimes can the provisions of International Law be enforced*».

²⁸ Wouters, Jan and Verhoeven, Sten, The Domestic Prosecution of Genocide (December 1, 2010). Leuven Centre for Global Governance Studies Working Paper No. 55 pp 27-36 <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1766554> πρόσβαση 9/12/2024.

²⁹ Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia and Herzegovina v. Yugoslavia) (Preliminary Objections) [1996] ICJ Rep 595 paras 30-46, Allegations of Genocide under the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Ukraine v. Russian Federation) (Preliminary Objections) [2024] ICJ 182 paras 36-52, Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (The Gambia v. Myanmar: 7 States intervening) (Preliminary Objections) [2022] ICJ 178 paras 35-50, 63-64, 114. Ανασκόπηση κρατικών πρακτικών και εγχώριων νομοθετικών κανόνων την επαύριο του ΒΠΠ' προσφέρεται στο William A. Schabas, (2000), pp 416-429. Παραπέρα επεξηγήσεις περί εξωεδαφικής και καθολικής ποινικής δικαιοδοσίας για τη γενοκτονία στο 'Amnesty International, Chapter 7 Genocide: The legal basis for universal jurisdiction' (2001) pp 1-32 διαθέσιμο στο <https://www.amnesty.org/es/wp-content/uploads/2021/06/ior530102001en.pdf> πρόσβαση 9/12/2024.

υφιστάμενους εγχώριους νόμους του και οιαδήποτε υπογεγραμμένη διμερή σύμβαση με το αιτούν κράτος (Άρθρο 7).³⁰

Η μεταψυχροπολεμική περίοδος εγκαινιάστηκε με την ίδρυση των *ad hoc* ποινικών δικαστηρίων για τη Ρουάντα (ΔΠΔΡ) και την Πρώην Γιουγκοσλαβία (ΔΠΔΓ) ωθώντας προς την σύσταση ενός μόνιμου διεθνούς δικαιοδοτικού μηχανισμού για υποθέσεις γενοκτονίας. Το πια εξέχον, παγκοσμίου βεληνεκούς, δικαστικό σώμα ανάληψης των ύστατων εγκλημάτων συνιστά το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο με έδρα τη Χάγη.³¹ Στο Καταστατικό του, το οποίο διατηρεί το πρότυπο των προγενέστερων νομικών χαρτών ΔΠΔΡ και ΔΠΔΓ, περιέχονται εμπλουτισμένες διατάξεις σχετικά με τις προϋποθέσεις παραδεκτού, έκδοσης εντάλματος σύλληψης/κράτησης και της προπαρασκευαστικής διαδικασίας που τηρείται από τα αρμόδια Τμήματα και τον Εισαγγελέα.³² Επίσης κατοχυρώνονται οι υποχρεώσεις και τα δικαιώματα του κατηγορούμενου, η σύνθεση και τα καθήκοντα των δικαστών/Εισαγγελέως έως το οριστικό στάδιο έκβασης.³³ Αξιοπρόσεκτη μεταβολή από τη προκάτοχο Σύμβαση Γενοκτονίας στο πεδίο έκδοσης των ιθυνόντων έγκειται στη σαφή υποχρέωση, στο πλαίσιο ανιδιοτελούς πολυμερούς συνεργασίας, παράδοσης τους απευθείας στο Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο.³⁴ Εξίσου συντάσσονται σαφέστερα τα όρια, η φύση (πρόστιμο, κατάσχεση περιουσίας) και ο εκτιμώμενος χρόνος κάθειρξης των ενόχων (έσχατη η ισόβια φυλάκιση).³⁵ Σήμερα 153 κράτη έχουν προσχωρήσει ή επικυρώσει

---

³⁰ Προσετί με αυτή τη διάταξη, για τους σκοπούς της χορήγησης έκδοσης, η γενοκτονία διαφοροποιήθηκε από τα πολιτικά εγκλήματα. Βλ International Law Commission Draft Code of Crimes against the Peace and Security of Mankind (5 July 1996) 2 (2) Yearbook of the International Law Commission Art 9, επισκόπηση κρατικής υποχρέωσης έκδοσης (ή δίωξης) κατά την εγχώρια ποινική νομοθεσία στο Amnesty International, 'International Law Commission: The Obligation to Extradite or Prosecute (Aut Dedere Aut Judicare) (3 February 2009) pp 11-28 διαθέσιμη στο <https://www.amnesty.org/fr/wp-content/uploads/2021/07/ior400012009en.pdf> πρόσβαση 9/12/2024. Ενδιαφέρουσα και η υπόθεση απέλασης πολιτικού μέλους του Εθνικού Ρεπουμπλικανικού Κινήματος της Ρουάντα Leon Mugesera που διέφυγε μετά την έκδοση εντάλματος σύλληψης για παρακίνηση σε γενοκτονία πριν την έναρξη του εκεί εμφυλίου το 1994, βλ Mugesera v. Canada (Minister of Citizenship and Immigration) [2005] 2 SCR 100 paras 135, 146, 180.

³¹ Η πρωτεύουσα αρμοδιότητα του ΔΠΔ επαφίεται σε τέσσερις, καθορισμένες από το Καταστατικό του, κατηγορίες εγκλημάτων (γενοκτονία, πόλεμος, κατά της ανθρωπότητας, επίθεσης) που έχουν τελεστεί από την ημερομηνία έναρξης των εργασιών του και ύστερα (1 Ιουλίου 2002), βλ λεπτομέρειες για τον τρόπο λειτουργίας του στην ιστοσελίδα <https://www.icc-cpi.int/about/how-the-court-works> πρόσβαση 11/12/2024. Δεν πρέπει να συγχέεται με το Διεθνές Δικαστήριο Χάγης (ΔΔΧ), το οποίο αναλαμβάνει διακρατικές διαφορές σχετικά με την ερμηνεία, εφαρμογή ή εκπλήρωση της Σύμβασης Γενοκτονίας, κατόπιν αιτήματος ενός εκ των διαδίκων (βλ Άρθρο 9 ΣΓ'48).

³² Rome Statute, (1998), Art 11-19, 60, 64-65, 70, 92. Συν τοις άλλοις διευκρινίζεται ο επικουρικός ρόλος του ΔΠΔ, λειτουργεί δηλαδή συμπληρωματικά των εθνικών ποινικών δικαστικών συστημάτων, σύμφωνα με τη 10^η παράγραφο του Προοιμίου, το Άρθρο 1 και εστιασμένα σημεία των Άρθρων 17 και 20 ΚΔΠΔ (π.χ. όταν ένα κράτος αδυνατεί/αρνείται να ασκήσει δίωξη επί προσώπου ή το άτομο έχει προηγουμένως δικαστεί για το αντικείμενο του ατήματος κ.ο.κ.)

³³ Ibid Art 39-54, 56-58/ 55, 63, 66-74/ 81-85.

³⁴ Ibid Arts 86-90, 93. 110. Κρατική ευθύνη για αδυναμία/απροθυμία σύλληψης, παράδοσης ή/και συνεργασίας με το ΔΠΔ βλ Omar Hassan Ahmad Al Bashir Case (Trial Judgement) ICC-02/05-01/09-302 (6 July 2017) paras 107 - 109, Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide, (2007), para 471 (6).

³⁵ Ibid Arts 76-79.

τη ΣΓ' 48, με τη πιο πρόσφατη ένταξη της Ζάμπια το 2022, ενώ μόλις 125 χώρες αντίστοιχα έχουν προβάλει συναίνεση δέσμευσης από τις διατάξεις του Καταστατικού της Ρώμης.³⁶

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2° : ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ ΣΥΡΡΑΞΕΩΝ

Το παρόν κεφάλαιο αποσκοπεί σε μία περιεκτική παρουσίαση του ρυθμιστικού πεδίου του ανθρωπιστικού δικαίου ώστε να εμφανιστεί η απτή διαπλοκή με τη γενοκτονία και να κατανοηθούν ορισμένες κύριες αρχές, με αφετηρία την κατηγοριοποίηση των εμπόλεμων καταστάσεων. Τυπικά συναντώνται δύο μορφές ενόπλων συγκρούσεων. Η ακριβής διαλεύκανση εξυπηρετεί την εφαρμογή των κατάλληλων κανόνων, τη ταξινόμηση και αποσαφήνιση των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των εμπόλεμων μερών.³⁷ Η σύνταξη των «Οδηγιών Lieber» κατά τον Αμερικανικό Εμφύλιο υπήρξε το έναυσμα που πυροδότησε την μετέπειτα διεύρυνση και έγγραφη αποτύπωση των εθίμων και κανόνων πολέμου.³⁸ Αν και το κείμενο αρχικά εφαρμόστηκε σε εμφύλιες συρράξεις, παρείχε τα δέοντα θεμέλια για την διαμόρφωση της πρώτης Σύμβασης Γενεύης (1868) με κύριο θεματικό άξονα την συλλογή και διαφύλαξη τραυματιών και ασθενών του κατά ξηρά πολέμου.³⁹ Έκτοτε το δίκαιο πολέμου γνώρισε ραγδαία άνθιση χάρη στην τακτική συμπλήρωση και επέκταση των προβλεπόμενων διατάξεων.⁴⁰ Η εναρμόνιση, λοιπόν, των κοινών ανθρωπιστικών αξιών ήγειρε τις πρώτες διαβουλεύσεις γύρω από την ειρηνική επίλυση των διεθνών διαφορών όπως εκφράστηκε από τις δύο Συνδιασκέψεις Χάγης 1899 και 1907.⁴¹

³⁶ https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-1&chapter=4 , <https://asp.icrc.org/int/states-parties/προσβαση/11/12/2024>. Σε αντίθεση με τη δυνατότητα διατύπωσης επιφυλάξεων στη Σύμβαση Γενοκτονίας (βλ προηγούμενο σύνδεσμο) το Άρθρο 120 του Καταστατικού ΔΠΔ δεν επιτρέπει την έκφραση επιφυλάξεων για καμία από τις διατάξεις του.

³⁷ Προσμετρώνται και οι διεθνοποιημένες ένοπλες συρράξεις, οι οποίες επί το παρόντος όμως δεν αναλύονται ξεχωριστά. Για περισσότερα βλ στο Denis S. Gobulev, Irina A Antonova, 'How internal armed conflicts become internationalized: introducing an integrated-dimensional analytical framework' (2020) p 3 Geplat Caderno Suplementar διαθέσιμο στο <https://geplat.com/rtep/index.php/tourism/article/view/593> πρόσβαση 13/12/2024.

³⁸ Francis Lieber, 'Instructions for the Government of Armies of the United States in the Field' (Originally Issued as General Orders No. 100) (1863), Adjutant General's Office, Washington 1898: Government Printing Office, διαθέσιμο στο https://avalon.law.yale.edu/19th_century/lieber.asp πρόσβαση 12/12/2024.

³⁹ Επίσης για πρώτη φορά αναγνωρίστηκε ασυλία στα ασθενοφόρα και στρατιωτικά νοσοκομεία, βλ Convention for the Amelioration of the Condition of the Wounded in Armies in the Field, (22 August 1864) 22 Stat. 940; Treaty Series 377 διαθέσιμη στο <https://ihl-databases.icrc.org/assets/treaties/120-IHL-GC1864-EN.pdf> πρόσβαση 12/12/2024.

⁴⁰ Το επίσημο κείμενο μαζί με σχολιασμό στο Jean S. Pictet, *The Geneva Conventions of 12 August 1949* (International Committee of the Red Cross 1958) διαθέσιμο στα <https://blogs.icrc.org/cross-files/drafting-history-1949-geneva-conventions/> και <https://www.legal-tools.org/doc/7d971f/pdf> , πρόσβαση 12/12/2024.

⁴¹ Final Act Of the International Peace Conference (29 July 1899), <https://ihl-databases.icrc.org/assets/treaties/145-IHL-9-EN.pdf> και Final Act of the Second Peace Conference (18 October 1907) <https://ihl-databases.icrc.org/assets/treaties/185-IHL-17-EN.pdf> πρόσβαση 12/12/2024.

2.1 ΣΥΡΡΑΞΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

Στη πρώτη κατηγορία απαντάται η παραδοσιακή μορφή των διεθνών ένοπλων αναμετρήσεων, οι οποίες καθορίζονται κατά το Κοινό Άρθρο 2 των τεσσάρων Συμβάσεων Γενεύης δηλαδή οι *«περιπτώσεις κηρυγμένου πολέμου ή οποιασδήποτε άλλης ένοπλης σύγκρουσης μεταξύ δύο ή περισσότερων Υψηλά Συμβαλλόμενων Μερών ακόμη και αν η εμπόλεμη κατάσταση δεν έχει αναγνωριστεί από έναν από αυτούς»*. Με το Άρθρο 1 του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου I 1977 προστίθενται οι λαοί μαχόμενοι εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα έναντι αποικιακού/κατοχικού ζυγού ή ρατσιστικών καθεστώτων.⁴²

Η συμπερίληψη των εθνικοαπελευθερωτικών κινημάτων θεωρήθηκε πολύτιμη πρόοδο καθότι πατροπαράδοτα δεν ενέπιπταν στο νομικό πεδίο εδαρφομογής των ανθρωπιστικών αρχών.⁴³ Η άσκηση του δικαιώματος αυτοδιάθεσης των λαών αρχικά είχε συνδεθεί με το μαζικό ρεύμα αποαποικιοποίησης των αναπτυσσόμενων κρατών τη δεκαετία του 1960 όταν και έλαβε ουκουμενική αναγνώριση από σειρά διεθνών κειμένων.⁴⁴ Η διεκδίκηση συγκρότησης αυθυπόστατου κράτους εκφράζεται σε δύο διαστάσεις, εσωτερικά και εξωτερικά, γι' αυτό ελοχεύει ο κίνδυνος αμφισβήτησης της εδαφικής ακεραιότητας της επικυρίαρχικης κρατικής εξουσίας.⁴⁵ Η εν λόγω συγκρουσιακή τάση εντοπίζεται συνήθως σε γεωγραφικές περιοχές όπου πρωτοστατούν καθεστώτα καθυπόταξης (κατοχή, άπαρτχαιντ) και ο λαός αντιστέκεται στις καταπιεστικές πολιτικές της ξένης εξουσίας. Επομένως η ισάξια μεταχείριση του συνόλου των εμπλεκόμενων, μαχητών και μη, θεωρείται επιτακτική ανάγκη προκειμένου να διασφαλιστεί η ακεραιότητα της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

Η έννοια της μερικής ή ολικής κατοχής παρατίθεται ξεχωριστά στο δεύτερο σκέλος του Άρθρου 2 διακηρύσσοντας την εφαρμογή των εξής διατάξεων ανεξαρτήτως αν υφίσταται ένοπλη αντίσταση. Βάσει του Κανονισμού 42 Χάγης, κατεχόμενο έδαφος είναι εκείνο που έχει καταληφθεί από εχθρικά στρατεύματα και περιορίζεται ως το όριο

---

⁴² Διαθέσιμο στο <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/protocol-additional-geneva-conventions-12-august-1949-and>, πρόσβαση 13/12/2024.

⁴³ Lindsay Moir, 'The Historical Development of the Application of Humanitarian Law in Non-International Armed Conflicts to 1949' (1998) 47 (2) The International and Comparative Law Quarterly pp 338-350 <https://doi.org/10.1017/S0020589300061881>

⁴⁴ United Nations Charter Articles 1 (4) 51, UNGA RES 1514 (XV) (14 December 1960), UNGA RES 2624 (XXV) (29 October 1970), International Covenant on Civil and Political Rights (16 December 1966) 999 U.N.T.S. 171 Common Art 1.

⁴⁵ Salvatore Senese, 'External and Internal Self-Determination' (1989) 16 (1) Social Justice pp 19-25 <https://www.jstor.org/stable/29766439>, πρόσβαση 13/12/2024.

που συνεχίζει να ασκείται η εξουσία.⁴⁶ Αναπόσπαστο κομμάτι της υπό εξέτασης περίπτωσης είναι η απτή απόδειξη ότι υφίσταται αποτελεσματικός έλεγχος, επιτρέποντας στα ξένα στρατεύματα να φέρουν εις πέρας τα καθήκοντα τους.⁴⁷ Παράδειγμα έμπρακτης εφαρμογής καταγράφηκε στην υπόθεση *Ένοπλων Δραστηριοτήτων* όπου το Διεθνές Δικαστήριο απεφάνθη πως η Ουγκάντα ασκούσε ενεργά διοικητικό έλεγχο στη περιοχή Ιτούρι της Λαϊκής Δημοκρατίας του Κονγκό, ανεξαρτητα της επίσημης χάραξης των συνόρων στον χάρτη.⁴⁸ Οπωσδήποτε υπερτονίζεται ο προσωρινος χαρακτήρας των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων της Κατέχουσας Δύναμης δεδομένου πως η ισχύς τους τερματίζεται ένα χρόνο μετά τη γενική παύση των στρατιωτικών επιχειρήσεων.⁴⁹ Αφ'ης στιγμής περάσει στα χέρια του εχθρικού στρατού η νόμιμη κυβερνητική εξουσία αναλαμβάνει κάποιες αρμοδιότητες αναφορικά με την τήρηση της δημόσιας τάξης και ασφάλειας, την περιορισμένη ποινική δίωξη μέσω νομοθεσίας και δημιουργίας στρατιωτικών δικαστηρίων, την εξασφάλιση της οικονομικής ευημερίας, τον σεβασμό της ιδιωτικής ιδιοκτησίας, την μη αποστέρηση από τους πολίτες του προστατευόμενου καθεστώτος κ.ο.κ.⁵⁰ Οι διαδεδομένες εξοντώσεις τον Αρμενίων και των Ελλήνων του Πόντου από την Οθωμανική Αυτοκρατορία, καθώς και το Ολοκαύτωμα του Τρίτου Ράιχ, συνιστούν τα πιο γνωστά και γλαφυρά δείγματα γενοκτονίας σε μία διεθνή πολεμική αναμέτρηση.

---

⁴⁶ Convention (IV) respecting the Laws and Customs of War on Land and its annex: Regulations concerning the Laws and Customs of War on Land (18 October 1907) Regulation Art. 42.

⁴⁷ Απασχολεί και στο πεδίο καταλογισμού ευθύνης σε διεθνείς ή μη δράντες, τον χρονικό καθορισμό έναρξης της κατοχής και τη κλίμακα χρήσης βίας βλ., Μαρία Ντανιέλλα Μαρούδα, *Διεθνές Ανθρωπιστικό Δίκαιο* (Ι.ΣΙΔΕΡΗΣ 2015) σελ 87.

⁴⁸ *Armed Activities on the Territory of the Congo (Democratic Republic of the Congo v. Uganda) (Merits)* [2005] ICJ 168 paras174-180.

⁴⁹ *Geneva Convention Relative To The Protection Of Civilian Persons In Time Of War Of* (12 August 1949) Art 6 (3). Επιβεβαίωση του προσωρινού χαρακτήρα της κατοχής βρίσκεται και στο dictum της υπόθεσης *USA v. Otto Ohlendorf et al (Einsatzgruppen Trial)* [1948] Military Tribunal II Case 9 492.

⁵⁰ *Ibid* Arts 47-78, Hague Regulations Arts 43-56.

2.2 ΣΥΡΡΑΞΕΙΣ ΜΗ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

Στη δεύτερη κατηγορία γίνεται λόγος για τις εμφύλιες εμπόλεμες συγκρούσεις, στις οποίες προβλέπονται οι ελάχιστες ανθρωπιστικές εγγυήσεις με τη διάταξη του Κοινού Άρθρου 3 των Συμβάσεων Γενεύης. Οριοθετείται η υποχρέωση των εμπόλεμων μερών να αντιμετωπίζουν ισότιμα όλα τα μη ενεργά στην πολεμική αναμέτρηση άτομα, μη εξαιρουμένων των μαχητών που έχουν τεθεί εκτός μάχης. Εξ' ου απαγορεύονται η δολοφονία, ο ακρωτηριασμός, τα βασανηστήρια, η σύλληψη ομήρων και η επιβολή ποινών απουσία προηγούμενης δικαστικής απόφασης. Μήτε παρεμποδίζεται η περισυλλογή και φροντίδα των ασθενών και τραυματιών από ουδέτερα ανθρωπιστικά όργανα (Ερυθρός Σταυρός), ενώ τα αντιμαχόμενα μέρη οφείλουν να υπογράψουν ειδικές συμφωνίες για την πραγμάτωση και των υπόλοιπων συμβατικών κανόνων.⁵¹ Λαμβάνοντας υπόψη και το Άρθρο 1 του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου II 1977, γίνεται λόγος για εμπόλεμες συγκρούσεις εκτυλισσόμενες σε ορισμένη κρατική επικράτεια μεταξύ κυβερνητικών δυνάμεων και ενόπλων δυνάμεων αντιεξουσιαστών ή άλλων διοικητικά οργανωμένων ένοπλων ομάδων με ικανότητα διεξαγωγής συνεχών και συντονισμένων στρατιωτικών επιχειρήσεων.⁵²

τη πραγματικότητα η επικαιροποίηση μιας ένοπλης σύρραξης γενικότερα γίνεται μέσω της ανά περίπτωση προσεκτικής αξιολόγησης ορισμένων κριτηρίων όπως προκύπτει από την νομολογία για την Πρώην Γιουγκοσλαβία. Εκτός της στοιχειώδους οργάνωσης, χρειάζεται μία μικρότερης ή μεγαλύτερης κλίμακας και έκτασης ένταση, η χρονική εξάπλωση τούτης, η αύξηση κινητοποίησης κυβερνητικών δυνάμεων, εκατέρωθεν διαμοιρασμός οπλικού εξοπλισμού καθώς και η προσέλκυση ενδιαφέροντος εκ των διεθνών οργάνων.⁵³ Οι τερατωδίες στη Ρουάντα, τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη και τη Καμπότζη απεικονίζουν παραστατικά, μεν υποδεικτικά, ανάλογες επιχειρήσεις γενοκτονίας στο πλαίσιο εγχώριων πολέμων.⁵⁴

---

⁵¹ Akayesu Case, (1998), paras 606,608, Celebici Case (Trial Judgement) IT-96-2-T (16 November 1998) paras 141-147, 300-306, 316, Military and Paramilitary Activities in and against Nicaragua (Nicaragua v. United States of America) (Merits) [1986] ICJ 15 paras 219-220.

⁵² Στη περίπτωση ένοπλης σύγκρουσης ανάμεσα σε λ.χ αντάρτικα κινήματα στο πλαίσιο ευρύτερης εσωτερικής αναταραχής τότε εφαρμόζεται μόνο το Άρθρο 3, βλ Tadic Case (Decision on the Defence Motion for Interlocutory Appeal on Jurisdiction) IT-94-1 (2 October 1995) paras 67-70. Η οργάνωση περιλαμβάνει παράγοντες όπως κεντρικά αρχηγεία, καθορισμένες λειτουργικές ζώνες, δυνατότητα μεταφοράς προμηθειών και διανομής όπλων, βλ Milosevic Case (Decision on Motion for Judgment of Acquittal) IT-01-54-T (16 June 2004) paras 23-24.

⁵³ Tadic Case, (1995), paras 562-567, Milosevic Case, (2004) paras 28-31

⁵⁴ Ben Kiernan, *Century of Genocide* (2nd edn Routledge 2004) pp 74-90.

2.3 ΕΘΙΜΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΔΑΔ

Η κωδικοποίηση και διαλογή των θεμελιωδών ανθρωπιστικών αρχών με σκοπό τον περιορισμό και την απαγόρευση ανεπίτρεπτων συμφορών συνιστά των ακρογωνιαίο λίθο του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου.⁵⁵ Ο Nils Melzer προσέδωσε μια σχηματική εξήγηση των βασικών αρχών του ΔΑΔ: την έννομη αξίωση των κρατών προς επίτευξη στρατιωτικού πλεονεκτήματος, την περιορισμένη επιλογή μέσων πολέμου και την εξασφάλιση ευρύτερης προστασίας του άμαχου πληθυσμού έναντι των αναδυόμενων κινδύνων της στρατιωτικής επέλασης.⁵⁶ Συνεπώς η προφύλαξη των πολιτών και οριοθέτηση των μεθόδων πολέμου επιτυγχάνεται με την εφαρμογή, σε κάθε ένοπλη σύρραξη ανεξαιρέτως χαρακτήρα, των παρακάτω εθιμικών αρχών:

I) Αρχή της Διάκρισης

Η αρχή μη διάκρισης μεταξύ αμάχων και μαχητών ανταποκρίνεται στην διαφοροποίηση των στρατιωτικών και μη στόχων, η οποία ουσιαστικά υλοποιείται εφόσον ταυτοποιηθεί η ιδιότητα των επί τόπου ατόμων.⁵⁷ Η έγγραφη αποτύπωση της υποχρέωσης διάκρισης μαχητών και αμάχων περιγράφεται στα άρθρα 48, 51 (2) και 52 (2) του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου I για διεθνείς εμπόλεμες συγκρούσεις, ενώ το Άρθρο 13 (2) καλύπτει αντίστοιχα τις μη διεθνείς ένοπλες συρράξεις.⁵⁸ Επίσης απαγορεύονται κατηγορηματικά τα αντίποινα κατά αμάχων σύμφωνα με το Άρθρο 51 (1) Πρώτου Πρωτοκόλλου '77.⁵⁹

Αντιστρόφως το καθεστώς μαχητή περιλαμβάνει όσους συμμετέχουν ενεργά στο θέατρο στρατιωτικών επιχειρήσεων κατά τα Άρθρα 43 (2), 44 Πρόσθετου Πρωτοκόλλου I και 4 (6) Σύμβασης Γενεύης III.⁶⁰ Ταυτόχρονα εισάγονται ειδικά κριτήρια εκτίμησης, για μέλη άλλης εθνοφρουράς ή οργανωμένης αντίστασης,

⁵⁵ Jean-Marie Henckaerts, Louise Doswald-Beck (eds), *Customary International Humanitarian Law Volume II: Rules & Volume II: Practice* (Cambridge University Press 2005).

⁵⁶ Nils Melzer, *International Humanitarian Law: A Comprehensive Introduction* (ICRC 2016) pp 79-80.

⁵⁷ Declaration Renouncing the Use, in Time of War, of Explosive Projectiles Under 400 Grammes Weight (Saint Petersburg Declaration) (29 November - 11 December 1868). Αντικατροπτίζει εθιμικό δίκαιο, βλ Prosecutor v Martić (Trial Judgement) IT-95-11-T (8 March 1996) para 10, Legality of the Threat or Use of Nuclear Weapons (Advisory Opinion) [1996] ICJ 226 para 79.

⁵⁸ Το Άρθρο 50 (1) ΠΠΙ '77 διευκρινίζει ότι άμαχος πολίτης είναι εκείνος που δεν υπάγεται στα Άρθρα 4 της 3 ΣΓ'49 και 43 του ΠΠΙ.

⁵⁹ Kupreskić Case (Trial Judgement) IT-95-16-T (14 January 2000) para 527.

⁶⁰ Διαστέλλει το κλασικό καθεστώς μαχητή συμπεριλαμβάνοντας του αστράτευτους μαχητές (levee en masse) και μαχητές ελευθερίας βλ Μαρία Ντανιέλλα Μαρούδα, (2015), σελ 111.

πληρότητας του καθεστώτος μαχητή (υπεύθυνη διοίκηση, διακριτό σήμα, δημόσια όπλα, συμμόρφωση στους νόμους πολέμου).⁶¹ Τουναντίον οι πολίτες που δεν μετέχουν ενεργά στις εχθροπραξίες, κι αν αμφισβητείται το καθεστώς τους, διατηρούν την ιδιότητα άμαχου και απολαμβάνουν τη προβλεπόμενη προστασία.⁶²

II) Αρχή της στρατιωτικής επιτακτικής ανάγκης και του ανθρωπισμού

Η παρούσα αρχή είναι άρρηκτα συνυφασμένη με τις δύο άνωθεν και αφορά τη κατάτμηση πολιτικών και στρατιωτικών στόχων.⁶³ Έμφαση δίδεται στους δεύτερους οι οποίοι φύσει, θέσει ή σκοπώ αξιοποιούνται για στρατιωτικό προβάδισμα.⁶⁴ Με άλλα λόγια ενσωματώνονται λειτουργικοί περιορισμοί στην χρήση βίας προκειμένου να αποφεύγεται ο ανεξέλεγκτος εκροχιασμός των εντάσεων. Η επιτακτικότητα πιστοποίησης των στρατιωτικών στόχων περιλαμβάνεται στις άμεσες υποχρεώσεις όσων σχεδιάζουν μία επίθεση έτσι ώστε να αποφευχθεί η στοχοποίηση εκείνων εγγύς σε πυκνοατοικημένες ζώνες και ταυτόχρονα να δοθεί εύλογο χρονικό περιθώριο να απομακρυνθεί ο άμαχος πληθυσμός.⁶⁵ Η εκκένωση μίας περιοχής διευκολύνεται παραπάνω μέσω της ταχείας και δραστηκής προειδοποίησης και της υιοθέτησης αποδοτικών προφυλάξεων.⁶⁶

Κατανοείται λοιπόν πως η προβολή στρατιωτικής ανάγκης ουδέποτε δικαιολογεί την παραβίαση θεσμοθετημένων διεθνών υποχρεώσεων.⁶⁷ Μάλιστα η ανακήρυξη της «απόλυτης» απαγόρευσης στοχοποίησης αμάχων στην υπόθεση *Blaskic* υπαγορεύει το αμετάκλητο παρέκκλισης εν όψει στρατιωτικής ανάγκης.⁶⁸

---

⁶¹ Geneva Convention Relative to the Treatment of Prisoners of War (Third Geneva Convention) (12 August 1949) 75 U.N.T.S. 135 Art 4 (2), *Blaskic Case*, (2004), para 751.

⁶² Protocol Additional to the Geneva Conventions of 12 August 1949, and relating to the Protection of Victims of International Armed Conflicts (Protocol Additional I) (8 June 1977) 1125 U.N.T.S. 3 Arts 50-51.

⁶³ Protocol Additional I Art 52.

⁶⁴ *Ibid* Art 52 (2). Προβληματισμοί εγείρονται σχετικά με τα αντικείμενα «διπλής χρήσης» (γέφυρες, δρόμοι, εργοστάσια ρεύματος κλπ), γι' αυτό πρέπει να διατηρείται η ισορροπία μεταξύ προστασίας αμάχων και επιθυμητού στρατιωτικού πλεονεκτήματος.

⁶⁵ *Ibid* Art 58, Second Protocol to the Hague Convention (26 March 1999) 2253 U.N.T.S. 172 Art 8.

⁶⁶ *Ibid* Art 57 (2) (c).

⁶⁷ «Military Necessity or expediency do not justify a violate of positive rules» στο *List And Others (Hostages Trial)* [1948] United States Military Tribunal at Nuremberg απόσπαση από *Law Reports of Trials of War Criminals Volume III United Nations War Crimes Commission* (Publisher for the United Nations War Crimes Commission by his Majesty's Stationery Office 1949) p 66, διαθέσιμο στο <https://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Holocaust/Hostages-Trial.pdf> πρόσβαση 14/14/2024.

⁶⁸ *Blaskic Case*, (2004), para 109, *Strugar Case (Trial Judgement)* IT-01-42-T (31 January 2005) paras 295, 297.

III) Αρχή της αναλογικότητας

Το κριτήριο της αναλογικότητας διαδραματίζει πρωτεύοντα ρόλο συμπληρώνοντας τη δράση των προαναφερθέντων αρχών.⁶⁹ Συγκεκριμένα τα εμπόλεμα μέρη φέρουν την υποχρέωση λήψης όλων των απαραίτητων μέτρων ελαχιστοποίησης της προκληθείσας ζημίας, ακόμη και της καταστολής της επικείμενης επίθεσης αν αποδειχθεί ότι θα σημειωθεί δυσανάλογο αποτέλεσμα.⁷⁰ Ομοίως ο σεβασμός των πολιτιστικών και θρησκευτικών χώρων, δημόσιων υποδομών απαραίτητων για την επιβίωση των αμάχων και η αποφυγή αδιάκριτων χτυπημάτων παραμένουν στη κορυφή των υποχρεώσεων των αντιμαχόμενων.⁷¹ Πέραν τούτων υπομένονται περιορισμοί ως προς τα επιλεγμένα όπλα προκειμένου να αποφευχθεί ο ανώφελος πόνος, ενώ απαγορεύονται και τα αντίποινα κατά αιχμαλώτων πολέμου κατά αντιστοιχία του Άρθρου 13 Σύμβασης Γενεύης III.⁷²

Η αναλογικότητα πρωταγωνιστεί, δίπλα στην αναγκαιότητα, όπου συνυπάρχει ο συντελεστής της νόμιμης άμυνας, δηλαδή η νομιμοποίηση χρήση βίας σε απάντηση προηγούμενη ένοπλης επίθεσης.⁷³ Για παράδειγμα στην υπόθεση *Εξεδρών Πετρελαίου* διερευνήθηκε η συμμετρία του δίπτυχου αναλογικότητας και αναγκαιότητας σε σχέση με τη προσφυγή στη χρήση βίας στο πλαίσιο νόμιμης άμυνας.⁷⁴ Κατά συνέπεια η αθέτηση των δεοντολογικών προδιαγραφών περί συμμόρφωσης με τις υποδεδειγμένες ανθρωπιστικές επιταγές δεν αιτιολογείται από αξιώσεις εθνικής ασφάλειας.⁷⁵

---

⁶⁹ Αντανάκλαση εθμικού δικαίου, βλ. *Legality of the Threat or Use of Nuclear Weapons*, (1996), para 41, *Kupreskic Case*, (2000), para 524.

⁷⁰ *Ibid* 57 (2) (3).

⁷¹ *Ibid* Arts 53, UNESCO Convention on the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict (14 May 1954) 249 U.N.T.S. 216 Art 4, First Protocol to the Hague Convention (14 May 1954) 249 U.N.T.S. 358, Second Protocol to the Hague Convention Arts 6-7, Arts 3, 6-7, 22, *Strugar Case*, (2005), para 310.

⁷² *Ibid* Art 35, Hague Regulations Art 22, Rome Statute Art 8 (2) (b) (v), Amended Protocol II on Prohibitions or Restrictions on the use of Mines, Booby-Traps and Other Devices of October 10 1980 (3 May 1996) 2048 NTS 93 Art 2 (1) & 3 (3) (7). Για την ανάπτυξη νέων όπλων προβλέπεται η εξέταση πριν την χρήση τους βλ. *Ibid* Art 36.

⁷³ United Nations Charter, (1945), Art 52. Η επιθετική πράξη (aggression) που απαντάται στο Άρρο 39 Χάρτη Ηνωμένων Εθνών ορίζεται στο UNGA RES 3314 (XXIX) (14 December 1974), ενώ η έννοια της ένοπλης επίθεσης αναλύεται στο *Armed Activities Case*, (2005), paras 131-147.

⁷⁴ *Oil Platforms (Islamic Republic of Iran v. United States of America) (Merits)* [2003] ICJ 161 paras 51-75.

⁷⁵ *Ibid* 76-77.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο : Η ΑΡΑΒΟΙΣΡΑΗΛΙΝΗ ΔΙΑΜΑΧΗ

Η περιοχή της Μέσης Ανατολής ανά τους αιώνες έχει γνωρίσει αξιόλογες αλλαγές βιώνοντας μία γκάμα εναλλασσόμενων σταδίων. Σταθερή μεταβλητή από την άνοδο της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και την ευρωπαϊκή αποικιοκρατία έως την ψυχροπολεμική τάξη πραγμάτων και φθάνοντας στον 21ο αιώνα παραμένει η υψηλή γεωστρατηγική της θέσης, σημείο ένωσης τριών ηπείρων.⁷⁶ Η πτώση της άλλοτε άτρωτης οθωμανικής ηγεμονίας αναπτέρωσε τις αραβικές εθνικές βλέψεις σε αναζήτηση πλήρους ανεξαρτησίας από εξωτερικούς παράγοντες.⁷⁷ Εντούτοις υπερίσχυσε ο ευρωπαϊκός ιμπεριαλισμός αφού οι Μεγάλες Δυνάμεις, ήδη πριν την λήξη του Πρώτου Παγκόσμιου, κατένειμαν τα εδάφη σε γαλλοβρετανικές σφαίρες επιρροής και άμεσης κυριαρχίας με την υπογραφή της συμφωνίας Σάικς - Πικό.⁷⁸

3.1: ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

Μία από τις διαχρονικά ανθεκτικότερες διχόνοιες η αραβοισραηλινή αντιπαλότητα διακατέχεται από έναν συνδυασμό μεταβλητών που τροφοδοτούν την παρατεταμένη διάρκεια της αντιπαράθεσης. Η υπογραφή της Διακήρυξης Μπάλφουρ, ένα χρόνο μετά την μυστική συμφωνία διαμελισμού των αραβικών εδαφών γνωστή ως Συμφωνία Σάικς-Πικό, φαίνεται να παρόξυνε το προυπάρχον τεταμένο κλίμα μεταξύ Παλαιστίνων και Εβραίων.⁷⁹ Η υπόσχεση θέσπισης μίας εβραϊκής εθνικής εστίας στη Παλαιστίνη έθεσε σε κίνηση τη πραγμάτωση των σιωνιστικών φιλοδοξιών παραμερίζοντας ωστόσο τα δικαιώματα των αράβων πολιτών, της συντηρητικής πλειοψηφίας των επί της εκεί γης κατοίκων.⁸⁰ Η βρετανική προάσπιση των εβραϊκών εθνικών διεκδικήσεων διατηρήθηκε και μετά την εγκαινίαση του συστήματος Εντολών της Κοινωνίας των Εθνών προκαλώντας εντονότερο εσωτερικό διχασμό στην πλέον

---

⁷⁶ Η νοητή γραμμή που χωρίζει τη Μέση Ανατολή από τη Τουρκία και τον Καύκασο χαράσσεται στα βόρεια τμήματα του Ιράκ και της Συρίας, δημιουργώντας δύο διαφορετικές ζώνες με ξεχωριστά πολιτισμικά και γλωσσικά γνωρίσματα, βλ Γρηγόρης Ι. Τσάλτας κ.ά, *Η Γεωγραφία στις Διεθνείς Σπουδές: Μία γεωγραφική προσέγγιση της Σύγχρονης Διεθνούς Κοινότητας* (Ι. ΣΙΔΕΡΗΣ 2011) σελ 182-183.

⁷⁷ Eugene Rohan, *The Arab: A History* (Basic Books 2009) p 7.

⁷⁸ Υπεγράφη μεταξύ Βρετανίας και Γαλλίας με συναίνεση της αυτοκρατορικής Ρωσίας και η διανομή έγινε ως εξής: η Μεγάλη Βρετανία έλαβε εδάφη της νότιας Μεσοποταμίας (+Βαγδάτη) και τα λιμάνια της Άκρας και της Χάιφας, η Ρωσία κατείχε μέρος αρμένικων επαρχιών και μέρος κουρδικής επικράτειας στα νοτιοανατολικά ενώ στη Γαλλία πέρασε το τμήμα που γειτνιάζε με το ρωσικό μερίδιο, ο Λίβανος και η παραλιακή Συρία. Η Παλαιστίνη τέθηκε υπό διεθνές καθεστώς. Χάρτης των συμφωνηθέντων συνόρων στο Rashid Khalidi, *The persistence of the Sykes-Picot frontiers in the Middle East* (2016) 4 (1) *London Review of International Law* p 348 <https://doi.org/10.1093/lril/lrw019> πρόσβαση 14/12/2024.

⁷⁹ Balfour Declaration (2 November 1917), το επίσημο κείμενο βρίσκεται στο <https://www.jewishvirtuallibrary.org/text-of-the-balfour-declaration> , πρόσβαση 14/12/2024.

⁸⁰ Υπολογίζεται πως η εβραϊκή μειοψηφία αντιπροσώπευε λιγότερο από 10% (30-60.000) του πληθυσμού εν αντιθέσει με το 94% (580.000) των αράβων, βλ Aviva Halamish, 'Demography and Struggle for Palestine, 1917-1947' (2021) 26 (3) *Israel Studies* p 48 <https://dx.doi.org/10.2979/israelstudies.26.3.04> πρόσβαση 14/14/2024.

βρετανικά διοικούμενη παλαιστνιακή εντολή.⁸¹ Η στρατηγική θέση της Παλαιστίνης διαμέσως Ινδίας και Διώρυγας του Σουέζ, η αντιστάθμιση της γαλλικής περιφερειακής παρουσίας και οι ιδεολογικές πεποιθήσεις επιφανών βρετανών κυβερνητικών αξιωματούχων ενθάρρυναν το Στέμμα να δραστηριοποιηθεί ενεργά στη περιοχή, αποδεχόμενο τη πολύτιμη εβραϊκή υποστήριξη.⁸²

Η πορεία προς την αποχώρηση της Μεγάλης Βρετανίας και την υιοθέτηση του Σχεδίου Διχοτόμησης επισκιάστηκε από σταθερή παρόξυνση των αραβοεβραϊκών σχέσεων και τα συχνά ξεσπάσματα βίαιων επεισοδίων από αμφότερες πλευρές.⁸³ Η Απόφαση 181(II) της Γενικής Συνέλευσης για την εγκαθίδρυση ενός μεγαλύτερης έκτασης εβραϊκού και μικρότερου αραβικού έτυχε εγκάρδιας υποδοχής από τη πλειοψηφία των κρατών μερών, όμως αποδοκιμάστηκε από τους, πιο άμεσα επηρεαζόμενους, Άραβες γείτονες.⁸⁴ Μεταξύ άλλων αμφισβητήθηκε η νομιμότητα της διαδικασίας και η ικανότητα της Γενικής Συνέλευσης να λαμβάνει τέτοιου είδους αποφάσεις, ενώ κατακρίθηκε η απουσία συναίνεσης του άμεσα ενδιαφερόμενου δρώντος.⁸⁵ Ο επικείμενος εμφύλιος (1947-48) αποτέλεσε προοικονομία των όσων ακολούθησαν, όχι μόνο σε συνάρτηση με την τακτική εκδίωξη των Παλαιστινίων αλλά και προς την δημιουργία ενός φαύλου κύκλου ανυποχώρητης αντιπαλότητας.⁸⁶

Η μονομερής Διακήρυξη Ανεξαρτησίας του Ισραήλ, κατόπιν του παλαιστινιακού διωγμού και λίγους μήνες πριν την υιοθέτηση της Σύμβασης Γενοκτονίας, δεν περνάει απαρατήρητη.⁸⁷ Οι νωπές αναμνήσεις του Δευτέρου Παγκοσμίου επηρέασαν σε δύο σταθμά την εξέλιξη αυτή: αφενός ενισχύθηκε η συλλογιστική περί αναγκαιότητας ενός αυθυπόστατου ισραηλινού κράτους για την διασφάλιση της επιβίωσης των Εβραίων, αφετέρου το μένος και η ένταση της εβραϊκής γενοκτονίας επέδρασε καταλυτικά προς την νομική απαγόρευση για αποτροπή

---

⁸¹ Εφόσον συνιστούσε πρώην έδαφος της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας υπέπεφτε στις διοικητικές ρυθμίσεις του Άρθρου 22 του Συμφώνου ΚτΕ, βλ League of Nations Covenant (28 June 1919) 198 LNTS 188 Article 22.

⁸² William M. Mathew, 'The Balfour Declaration and the Palestine Mandate, 1917-1923: British Imperialist Imperatives' (2013) 40 (3) British Journal of Middle Eastern Studies pp 231-250 <http://www.jstor.org/stable/23525764> πρόσβαση 15/12/2024.

⁸³ Arthur Goldschmidt Jr, Lawrence Davidson, *A Concise History of Middle East* (8th ed Westview Press 2006) pp 279, 283-287.

⁸⁴ Η Ιερουσαλήμ θα τίθετο σε διεθνές καθεστώς. 35 ψήφοι υπέρ (ΗΠΑ, ΕΣΣΔ, Γαλλία), 13 ψήφοι κατά (Ελλάδα, Τουρκία), 10 αποχές (Κίνα, Η.Β.) βλ Committee on the Exercise of the Inalienable Rights of the Palestinian People, United Nations General Assembly Historical Background of the Question of Palestine in the United Nations 1947-1975 (1976) A/AC.183/L.3 p 5.

⁸⁵ Ibid p 6.

⁸⁶ Fred Halliday, *The Middle East in International Relations* (Cambridge University Press 2005) p 94.

⁸⁷ Declaration of Israel's Independence 1948 (14 May 1948) διαθέσιμο στο https://avalon.law.yale.edu/20th_century/israel.asp πρόσβαση 15/12/2024.

επανάληψης του εγκλήματος.⁸⁸ Η διεθνής συμπαράσταση υπέρ των φανατικά διωκόμενων Εβραίους σε συνδυασμό με την ηθική ικανοποίηση της απόδοσης ποινικής δικαιοσύνης για τα πεπραγμένα εγκλήματα εναντίον τους ενδυνάμωσε την θέση του πολιτικού σιωνισμού, την στιγμής γοργής εξάπλωσης της κρίσης εντός του αραβικού συνασπισμού.⁸⁹ Η ελλιπής επικοινωνία, τα αντικρουόμενα αραβικά συμφέροντα και η υποτίμηση της πολεμικής ισχύος του αντιπάλου προετοίμασαν το έδαφος για τις επερχόμενες ένοπλες αναμετρήσεις.⁹⁰

3.2 ΤΟ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΙΑΚΟ ΖΗΤΗΜΑ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗ

Η υπογραφή των Συμφωνιών Ανακωχής (1949) με το τριπλό αντίπαλο δεός του Ισραήλ, Αίγυπτο-Συρία-Λίβανο, και την πιο διαλλακτική Ιορδανία εκ πρώτης όψεως φάνηκε να συμβάλει ενθαρρυντικά προς την αποκατάσταση της περιφερειακής τάξης.⁹¹ Όμως η προσωρινή συνοριακή οριοθέτηση δεν επέδρασε ανασταλτικά για την παύση των εχθροπραξιών.⁹² Απεναντίας εκείνες συνεχίστηκαν και από τις δύο μεριές με συχνή διαβάθμιση της ορμητικότητας και τη χρήση αντιποίνων.⁹³ Αποκορύφωμα της κλιμακώμενης σφοδρότητας αποτέλεσε η αποφασιστική νίκη του Ισραήλ στον Πόλεμο των Έξι Ημερών έναντι του αραβικού μετώπου.⁹⁴ Αναμφισβήτητα μία από τις ομάδες που επλήγει εντόνως από την μεταβολή της τάξης πραγμάτων ήταν ο παλαιστινιακός λαός. Η ισραηλινή κατάληψη των παλαιστινιακών εδαφών και η παρελκόμενη

---

⁸⁸ Η καρδιά του πολιτικού σιωνισμού όπως αναπτύχθηκε από τον Τέοντορ Χερτσλ στις αρχές του 20^{ου} αιώνα ανάκαθεν ήτο η δημιουργία ενός νέου εβραϊκού κράτους, βλ και William L. Cleveland, Martin Bunton, *A History of the Modern Middle East* (4th ed Westview Press 2009) pp 240-243.

⁸⁹ Rashid Khalidi, *The Hundred Years War on Palestine: A History of Settler Colonialism and Resistance, 1917-2017* (Metropolitan Books 2020) pp 87-88.

⁹⁰ Arthur Goldschmidt, Ibrahim al-Marashi, (2006), pp 296-306.

⁹¹ UNSC RES 54 (15 July 1948), UNSC RES 61 (4 November 1948), UNSC RES 62 (16 November 1948), Egyptian-Israeli General Armistice Agreement (23 February 1949) U.N. doc. S/1264/Rev, Israeli-Lebanese General Armistice Agreement (23 March 1949) U.N. doc. S/1296/Rev. 1 General, Jordanian-Israeli General Armistice Agreement (20 June 1949) U.N. doc. S/1302/Rev. 1, Israeli-Syrian Armistice Agreement (20 July 1949) U.N. doc. S/1353/Rev. 1.

⁹² Βλ UNSC RES 93 (18 May 1951), UNSC RES 111 (19 January 1956), UNSC 162 (11 April 1961), UNSC RES 265 (1 April 1969).

⁹³ Fred J. Khouri, 'The Policy of Retaliation in Arab-Israeli Relations' (1966) 20 (4) Middle East Journal 436 – 440 <https://www.jstor.org/stable/4324058> πρόσβαση 16/12/202, Benny Morris, 'The Israeli Press and the Qibya Operation' (1953) 25 (4) Journal of Palestine Studies pp 40-52 <https://doi.org/10.2307/2538005> επίσκεψη 15/12/2024.

⁹⁴ Η Σοβιετική Ένωση, εκμεταλλεύομενη την εμφανή εσωτερική αναστάτωση των προαναφερθέντων αραβικών καθεστώτων και την ταραχώδη δυναμική τους με το Ισραήλ ιδίως μετά την Κρίση του Σουέζ (1956) και διάφορων συνοριακών επεισοδίων, καθοδήγησε την «προληπτική επίθεση» του ισραηλινού στρατού κατά Αιγύπτου και Συρίας, εγκαινιάζοντας έτσι την αρχή του Πολέμου, βλ Michael B Oren, *Six Days of War: June 1967 and the Making of the Modern Middle* (OUP 2002) pp 27-32.

απήφιση των δικαϊκών κανόνων έθεσε σε άμεσο κίνδυνο την ακεραιότητα της εθνικής παλαιστινιακής ταυτότητας.⁹⁵

Η μεθοδική αποδιάρθρωση της παλαιστινιακής πληθυσμιακής ομοιογένειας εξαιτίας της διαρκούς εμπόλεμης κατάστασης ενέτεινε τα αισθήματα ανσφάλειας και φόβου περί αδυναμίας μελλοντικής επιστροφής.⁹⁶ Μη έχοντας αναρρώσει από τον ολέθριο μαζικό εκτοπισμό του 1948 (Νάκμπα) ο λαός βρισκόταν αντιμέτωπος με μία νέα πρόκληση στην όψη της εδαφικής επέκτασης του Ισραήλ, γεγονός που γέννησε νέα προσφυγικά κύματα στις γειτονικές χώρες.⁹⁷ Απέναντι στις δυσμενείς προκλήσεις της κοινωνικής διάβρωσης βρέθηκε η τότε πρόσφατα συσταθείσα Οργάνωση για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης (1964), το επίσημο όργανο πολιτικής εκπροσώπησης του παλαιστινιακού λαού.⁹⁸ Θεμελιώδης πυρήνας της ΟΑΠ συνίστατο η προάσπιση της αυτοδιάθεσης αποσκοπώντας στην αποκατάστατη της παλαιστινιακής ταυτότητας και την χειραφέτηση της χώρας, απορρίπτοντας οποιαδήποτε μορφή εξάρτησης ή υποβιβασμού.⁹⁹ Η ένοπλη αντίσταση πλαισίωσε τη στρατηγική επίτευξης του στόχου αυτό'τση βάση της «*διεκδίκησης του δικαιώματος στη κανονική ζωή*».¹⁰⁰

Στο πρώιμο στάδιο δραστηριοποίησης της η Απελευθέρωση αντιτάχθηκε της συνύπαρξης δύο ανεξάρτητων κρατών οραματιζόμενη μία μοναδική πατρίδα σε συνέχεια της κατάρρευσης του σιωνιστικού κινήματος.¹⁰¹ Σύντομα μετά την ανάληψη καθηκόντων της ΟΑΠ εδραιώθηκε οργανωμένο αντάρτικο κίνημα συγκεντρώνοντας μέλη από τη Γάζα και τη Δυτική Όχθη για την εξαγωγή της ένοπλης αντίστασης κατά

---

⁹⁵ UNSC RES 242 (22 November 1967), UNGA RES 2253-ES-V (4 July 1967).

⁹⁶ UNGA RES 194 (III) (11 December 1948). Για την αντιμετώπιση του ασφυκτικού προσφυγικού προβλήματος με εντολή της Γενικής Συνέλευσης ιδρύθηκε το 1949 η Υπηρεσία Αρωγής και Έργων για τους Παλαιστινίους Πρόσφυγες ΗΕ (αγγλικά ακρωνυμία UNRWA) με κύρια αρμοδιότητα της παροχής ανθρωπιστικής μέριμνας στους πηλγέντες, βλ UNGA RES 302 (IV) (8 December 1949).

⁹⁷ Η Νάκμπα (μετάφραση = Καταστροφή) αφορά τον βίαιο εκτοπισμό σχεδόν 750.000 Παλαιστινίων μεταξύ 1947-1949 στη διάρκεια του πρώτου αραβοισραηλινού πολέμου, βλ Rashid Khalidi, *Palestinian Identity: The Construction of Modern National Consciousness* (Columbia University Press 1998) 21-23. Φτάνοντας στην δεύτερη μεγάλη «έκρηξη» μεταναστευτικών ροών του 1967, είχαν προηγηθεί παρόμοιες έξοδοι μικρότερου βεληνεκούς Βλ ανηρτημένο πίνακα στο Survey of Palestinian Refugees and Internally Displaced Persons (2008-2009) Badil Resource Center for Palestinian Residency & Refugee Rights p 3.

⁹⁸ Η Οργάνωση περιλαμβάνει πολλαπλές παλαιστινιακές παρατάξεις που τέθηκαν υπό τη ηγεσία της Φατάχ και του ηγέτη της Γιάσερ Αραφάτ, ενώ από το 1974 συμμετέχει στις διαβουλεύσεις της Γενικής Συνέλευσης φέροντας στάτους παρατηρητή με αναβαθμισμένα δικαιώματα, βλ UNGA RES 3210 (XXIX) (14 October 1974), UNGA RES 3236 (XXIX) (22 November 1974), UNGA RES 3237 (XXIX) (22 November 1974), UNGA RES 67/12 (29 November 2012), UNGA RES ES-10/23 (10 May 2024), League of Arab States Rabat Summit, Resolution on Palestine – PLO sole legitimate representative of the Palestinian people (28 October 1974). Αναλυτική παρουσίαση της λειτουργίας της ΟΑΠ στο Rashid Hamid, 'What is the PLO?' (1975) 4 (4) Journal of Palestine Studies pp 90-109 <https://www.jstor.org/stable/2535603> πρόσβαση 16/12/2024.

⁹⁹ The Palestinian National Charter: Resolutions on the Palestine National Council (1-17 July 1968) Arts 3-4, 28-29, διαθέσιμο στο <https://www.un.org/unispal/document/auto-insert-203580/>.

¹⁰⁰ Ibid art 9.

¹⁰¹ Ibid art 22. Επίσης βλ League of Arab States, Khartoum Resolutions (September 1 1967) διαθέσιμο στο <https://www.un.org/unispal/document/auto-insert-193039/>.

των αποικιοκρατών.¹⁰² Υποστηριζόμενοι από συμμαχικές δυνάμεις διοχετεύτηκαν εκτός συνόρων εξαπολύοντας επιθέσεις κατά των ισραηλινών αμυντικών δυνάμεων και παγιώνοντας έτσι μία σταθερά μη συμβατικών, ασύμμετρων εμπλοκών.¹⁰³ Βέβαια η αναζήτηση στρατιωτικών βάσεων στις γείτονες χώρες επέφερε σοβαρές συνέπειες στις εκάστοτε κυβερνήσεις εξαιτίας των ισχυρών ισραηλινών αντιποίνων, προκαλώντας τελικά γενικευμένο συμβατικό πόλεμο στον νότιο Λίβανο.¹⁰⁴ Μία από τις συνέπειες της ισραηλινής επιθετικής πολιτικής στα λιβανικά εδάφη υπήρξε η εξόντωση Παλαιστινίων προσφύγων στους καταυλισμούς Σάμπρα και Σάτιλα, πρώτη επίσημα αναγνωρισμένη από τα Ηνωμένα Έθνη γενοκτονία στο πλαίσιο της ισραηλοπαλαιστινιακής διαμάχης.¹⁰⁵

Κρίνω ότι η Παλαιστινιακή Εξέγερση, η εμφάνιση της Χαμάς και η εποικιστική συμπεριφορά του Ισραήλ επίσπευσαν την διαδικασία των συζητήσεων για την ομαλοποίηση των διμερών σχέσεων.¹⁰⁶ Οι διπλωματικές συζητήσεις είχαν υποχωρήσει αισθητά τα έτη πριν τις Συμφωνίες Ειρήνης του Όσλο (1993-1995) εξαιτίας του εσωτερικού πολιτικού διχασμού στη παλαιστινιακή ηγεσία, την υποβάθμιση ισχύος της Απελευθέρωσης και του αρχικού δισταγμού του Ισραήλ να προβεί σε αναγνώριση της.¹⁰⁷ Αμφότεροι συμφώνησαν τον τερματισμό των φιλονικιών μέσω της σταδιακής εφαρμογής των ορισμένων προβλέψεων.¹⁰⁸ Μεταξύ άλλων περιγράφονταν οι όροι εκκίνησης της μεταβατικής περιόδου, η διαδικασία μεταφοράς εξουσιών, η αδιάκοπη περιφερειακή συνεργασία και η σύσταση διμερούς οικονομικής επιτροπής. Παρά ταύτα η απουσία αναφορών σε κομβικές ανησυχίες, (παρατεταμένη κατοχή, επαναπατρισμός των παλαιστίνιων προσφύγων κ.α.), ήγειρε έντονες αντιδράσεις και

---

¹⁰² Ονόματι φενταγίν (fedayeen) μπνευσιμένο από το πρότυπο ανταρτών Βιετνάμ και Αλγερίας, θεωρήθηκε η μόνη αποδοτική στρατηγική νίκης επί του Ισραήλ, βλ. Jamal R. Nassar, 'The Culture of Resistance: The 1967 War In The context of the Palestinian Struggle' (1997) 19 (3) Arab Studies Quarterly pp 83-85 <https://www.jstor.org/stable/41858998> πρόσβαση 16/12/2024.

¹⁰³ Fuad Jabber, The Arab Regimes and the Palestinian Revolution, 1967-71 (1973) 2 (2) Journal of Palestine Studies pp 79-84 <https://doi.org/10.2307/2535482> πρόσβαση 16/12/2024.

¹⁰⁴ UNSC RES 228 (25 November 1966), UNSC RES 248 (24 March 1968), UNSC RES 332 (21 April 1973), UNSC RES 337 (15 August 1973),

¹⁰⁵ Βλ. UNGA RES 37/123 (16 December 1982) , σύνοψη των συστάσεων της ανεξάρτητης Επιτροπής Κάχαν για τα γεγονότα στους καταυλισμούς της Βηρυτού στο Israel in Lebanon: Report of the International Commission to Enquire into Reported Violations of International Law by Israel during Its Invasion of the Lebanon (1983) 12 (3) 132 <https://doi.org/10.2307/2536156> πρόσβαση 16/12/2024.

¹⁰⁶ Για την «Πρώτη Ιντιφάντα» και τη θέση της ΟΑΠ βλ., Rashid Klaidi, (2020), pp 182-191.

¹⁰⁷ Shamir Hassan, 'The Genesis and Consequences for Palestine' (2011) 39 (7/8) Social Scientist pp 66-67 <https://www.jstor.org/stable/41289422> πρόσβαση 16/12/2024.

¹⁰⁸ Agreement – Declaration of Principles on Interim Self – Government Arrangements (Oslo Accord) (13 September 1993) & Israeli-Palestinian Interim Agreement on the West Bank and the Gaza Strip (Oslo II). Τα κείμενα διατίθεται στο <https://www.un.org/unispal/document/auto-insert-180015/>, <https://www.un.org/unispal/document/auto-insert-185434/> πρόσβαση 16/12/2024.

από τις δύο πολιτικές σκηνές.¹⁰⁹ Και στις δύο περιπτώσεις αρνητική ήταν η στάση των «άκρων», με ισραηλινούς και παλαιστίνιους ακροδεξιούς εθνικιστές ηγέτες να προσάπτουν κατηγορίες υποκρισίας και μυστικισμού προς τους Rabin-Arafat, εκφράζοντας την δυσαρέσκεια τους με διάφορους τρόπους.¹¹⁰ Από την άλλη, σε γενικές γραμμές, η στάση των παλαιστινίων πολιτών ήταν πρωτίστως θετική φιλοδοξώντας για την βελτίωση των συνθηκών τους, όμως σύντομα μετά την υπογραφή των συμφωνιών κυριάρχησε η επιφυλακτικότητα.¹¹¹

3.3 Η ΕΠΙΚΛΗΣΗ ΤΗΣ ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑΣ ΣΗΜΕΡΑ

Σκοπός της μέχρι στιγμής παράθεσης μέρους των ιστορικών περιστατικών ήταν η κατάδειξη της μακράς συγκρουσιακής σχέσης. Εκτιμώ πως η αποτυχία τήρησης των συμφωνηθέντων στο Όσλο, η εσωτερική πολιτική διάσταση Χαμάς-Φατάχ/Παλαιστινικής Αρχής καθώς και η αδυναμία συμμόρφωσης με το διεθνές δίκαιο έχουν δημιουργήσει μία εύθραυστη πραγματικότητα.

3.1 Η ΕΠΙΘΕΣΗ ΤΗΣ 7^{ΗΣ} ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

Η συντονισμένη τρομοκρατική επίθεση της Χαμάς, υποβοηθούμενη από πλήθος άτακτων παραστρατιωτικών οπλοφόρων στο μουσικό φεστιβάλ Supernova στις 7 Οκτώβρη του περασμένου έτους σαφώς έχει αφήσει βαθύ στίγμα στην συνείδηση της παγκόσμιας κοινότητας.¹¹² Δημοσιευμένο οπτικοακουστικό υλικό από την ίδια τη Χαμάς (αλλιώς Ισλαμικό Κίνημα Αντίστασης) μαρτυρά την μαγνητική προσήλωση της στο σχεδιασμό και διεκπεραίωση μίας προμελετημένης επίθεσης η οποία όμως, σύμφωνα με τον αναλυτή ασφαλείας Hisham Jaber, δεν είχε προκαθορισμένη στιγμή

---

¹⁰⁹ UNGA A-ES-10/1.31/Rev.1 (13 September 2024), Louise Fawcett, *International Relations of the Middle East* (3rd ed OUP 2013) pp 273-275.

¹¹⁰ Avi Shklaim, 'The Oslo Accord' (1994) 23 (3) *Journal of Palestine Studies* pp 33-35 <https://doi.org/10.2307/2537958> πρόσβαση 17/12/2024, : Saad Abudaye, 'The Middle East Peace Process 1948-1994: Constraints and Prospects' (1995) 48 (4) *Pakistan Horizon* p 39 <https://www.jstor.org/stable/41393539> πρόσβαση 17/12/2024.

¹¹¹ Βλ στατιστική ανάλυση της έκθεσης Charmaine Seitz, 'Tracking Palestinian Public Support over 20 Years of the Oslo Agreements' (2011) *Jerusalem Media and Communications Centre* pp 12-16.

¹¹² Σύμφωνα ισραηλινές πηγές πάνω από 1,200 δολοφονήθηκαν, 14,970 τραυματίστηκαν και τουλάχιστον 252 απήχθησαν όμηροι βλ Human Rights Council Independent International Commission of Inquiry on the Occupied Palestinian Territory including East Jerusalem and Israel, Detailed findings on attacks carried out on and after 7 October 2023 in Israel (10 June 2024) p 6 <https://www.ohchr.org/sites/default/files/documents/hrbodies/hrcouncil/sessions-regular/session56/a-hrc-56-crp-3.pdf> πρόσβαση 17/12/2024.

εκτέλεσης.¹¹³ Ωστόσο η επιλογή τόπου και χρόνου δεν θεωρείται τυχαία. Η επίθεση έλαβε χώρα στη διάρκεια εβραϊκής εορταστικής περιόδου ενόσω η πλειοψηφία των στρατιωτών βρισκόταν σε άδεια, μόλις 5 χλμ από διαχωριστικό φράγμα με τη Γάζα.¹¹⁴ Η εγγύτητα πιθανώς είναι ενδεικτική για το κίνητρο της επίθεσης καθώς το «Σιδηρούν Τείχος» έχει αποτυπωθεί ως σύμβολο καταπίεσης και άρνησης έκφραση της παλαιστινιακής αυτοδιάθεσης.¹¹⁵

Το κίνητρο της επίθεσης επομένως προσδιορίζεται, σύμφωνα με την επιχειρηματολογία της Χαμάς, με γνώμονα την διαρκή ισραηλινή κατοχή, τις πολιτικές άπαρτχαιντ και την αποστέρηση θεμελιωδών ελευθεριών.¹¹⁶ Με άλλα λόγια αποδίδεται ευθύνη πυροδότησης αντίδρασης στην ισραηλινή κυβερνητική ηγεσία στη βάση της παράνομης παραμονής του στα παλαιστινιακά εδάφη και της παραβίασης των διεθνών της υποχρεώσεων. Ο κύριος Αντώνης Μπρεδήμας, Ομότιμος Καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών, σχολιάζοντας τα γεγονότα της 7^η Οκτωβρίου εισάγει μία γεωπολιτική διάσταση στον προσδιορισμό του αντικειμενικού σκοπού της επίθεσης. Επισημαίνει τις προθύτερες πολιτικές εξελίξεις γύρω από την υπογραφή των Συμφωνιών Αβραάμ και την εξομάλυνση των αραβοισραηλινών σχέσεων ενόψει της αυξανόμενης σύγκλισης συμφερόντων.¹¹⁷ Αντιλαμβανόμενη της σύναψη συμφωνίας Ισραήλ και Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων (2020) η Χαμάς είχε χαρακτηρίσει το συμβάν «μαχαιριά στη πλάτη», με τον εκπρόσωπο της Hazem Qassem να κατηγορεί για υποβιβασμό του παλαιστινιακού ζητήματος και υπόθαλψη «συνέχισης εγκλημάτων».¹¹⁸

---

¹¹³ Abletali Ragad et al, 'How Hamas built a force to attack Israel on 7 October' (BBC 27 November 2023) <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-67480680> πρόσβαση 17/12/2024.

¹¹⁴ Human Rights Watch Report on October 7 Assault (17 July 2024) <https://www.hrw.org/report/2024/07/17/i-cant-erase-all-blood-my-mind/palestinian-armed-groups-october-7-assault-israel> πρόσβαση 17/12/2024.

¹¹⁵ Avi Slaim, 'The Iron Wall Revisited' 41 (2) Journal of Palestine Studies pp 80-89 <https://doi.org/10.1525/jps.2012.xli.2.80> πρόσβαση 17/12/2024.

¹¹⁶ Our Narrative, Operation Al-Aqsa Flood (Palestine Chronicle 21 January 2024) <https://www.palestinechronicle.com/hamas-document-reveals-why-we-we-carried-out-al-aqsa-flood-operation-summary-pdf/> πρόσβαση 17/12/2024.

¹¹⁷ Αντώνης Μπρεδήμας, 'Χαμάς: εθνικο-απελευθερωτικό κίνημα ή τρομοκρατικά οργάνωση; Οι συνέπειρες του χαρακτηρισμού για την εφαρμογή του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου' (2024) 10, Ειδικό Τεύχος «Ο Πόλεμος στη Γάζα» Τετράδια Διεθνούς Δικαίου και Διεθνούς Πολιτικής σελ 43.

¹¹⁸ 'How the world reacted to UAE, Israel normalizing diplomatic ties' (Al Jazeera 15 August 2020) <https://www.aljazeera.com/news/2020/8/15/how-the-world-reacted-to-uae-israel-normalising-diplomatic-ties> πρόσβαση 17/12/2024.

Τις ημέρες που διαδέχτηκαν το φονικό δημοσιεύτηκε κοινή δήλωση 240 καταξιωμένων νομικών υποστηρίζοντας πως «*διαδεδομένες, φρικτές πράξεις φαίνεται να εκπληρώθηκαν με σκοπό την μερική ή ολική καταστροφή των Ισραηλιτών*».¹¹⁹ Την ίδια στιγμή ο Μόνιμος Εκπρόσωπος του Ισραήλ στο Συμβούλιο Ασφαλείας χαρακτήρισε τους μαχητές της Χαμάς «*γενοκτόνους τρομοκράτες διψασμένους για ισραηλινό αίμα*» καλώντας στη πλήρη εξάλειψη της «*γενοκτονικής ιδεολογίας*».¹²⁰ Μεταγενέστερα δήλωσε πως είναι «*οι νέοι Ναζί*», επισημαίνοντας ότι «*η γενοκτονία και το εβραϊκό μίσος δεν πέθαναν με τον Χίτλερ.*»¹²¹

3.2 Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΙΣΡΑΗΛ-ΧΑΜΑΣ ΚΑΙ Η ΠΡΟΣΦΥΓΗ ΣΤΗ ΧΑΓΗ

Οι τρομοκρατικές ενέργειες στην ισραηλινή εδαφική επικράτεια προξένησαν τον αλληπάληλο βομβαρδισμό της Λωρίδας της Γάζας ο οποίος συνοδεύτηκε απο τακτικές χερσαίες επιχειρήσεις, καταλήγοντας σε ολοκληρωτική εισβολή.¹²² Έκτοτε εκτυλίσσονται ταυτόχρονα δύο τύπου ενόπλων συρράξεων: μία διεθνής μεταξύ Ισραήλ και Παλαιστίνης και μία μη διεθνής μεταξύ Ισραήλ και Χαμάς.¹²³ Από το 1967 και τη κατάληψη του συνόλου των παλαιστινιακών εδαφών το Ισραήλ έχει αναγνωριστεί ως Κατέχουσα Δύναμη με ορισμένα δικαιώματα και υποχρεώσεις, (λ.χ. λήψη μέτρων για την επιβολή νόμου και τάξης, απαγόρευση καταναγκαστικών μεταφορών κ.α.).¹²⁴ Η πολιορκία της Γάζας σε συνδυασμό με τον ολοκληρωτικό έλεγχο του Ισραήλ σε κάθε εδαφικό, εναέριο και θαλάσσιο πέρασμα έχει απομονώσει πλήρως τους κατοίκους της περιοχής δημιουργώντας δυσμενείς συνθήκες διαβίωσης.¹²⁵ Συγκεκριμένα η αποκοπή από τη πρόσβαση σε είδη πρώτης ανάγκης απαραίτητα για την ανθρώπινη επιβίωση, η

¹¹⁹ Sam Sokol, 'Deadly Hamas Rampage Constitutes International Crime of Genocide Hundreds of Legal Experts Say' (Haaretz 16 October 16 2023 <https://www.haaretz.com/israel-news/2023-10-16/ty-article/hamas-deadly-rampage-constitutes-crime-of-genocide-hundreds-of-legal-experts-say/0000018b-37d1-d450-a3af-7fddda070000> πρόσβαση 17/12/2024.

¹²⁰ UNSC Verbatim Record (S/PV.9439, 16 October 2023) p 9.

¹²¹ UNSC Verbatim Record (S/PV.9451, 23 October 2023) p 10, UNSC Verbatim Record (S/PV.9462, 30 October 2023) p 28, UNSC Verbatim Record (S/PV.9472, 10 November 2023) p 7.

¹²² Israeli Ministry of Foreign Affairs, Security Cabinet approves war situation (MFA 8/10/2023) <https://www.gov.il/en/pages/security-cabinet-approves-war-situation-8-oct-2023> πρόσβαση 17/12/2024.

¹²³ Statement of ICC Prosecutor Karim A.A. Khan KC: Applications for arrest warrants in the situation in State of Palestine (ICC 20 May 2024) <https://www.icc-cpi.int/news/statement-icc-prosecutor-karim-aa-khan-kc-applications-arrest-warrants-situation-state> πρόσβαση 17/12/2024.

¹²⁴ Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory (Advisory Opinion) 2004 paras 124-126.

¹²⁵ Legal Consequences arising from the Policies and Practices of Israel in the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem (Advisory Opinion) 2024 para 90, Statement by Principals of the Inter-Agency Standing Committee, 'Stop the assault on Palestinians in Gaza and those trying to help them' (IASC 1 November 2024) πρόσβαση <https://interagencystandingcommittee.org/inter-agency-standing-committee-statement-principals-inter-agency-standing-committee-stop-assault-palestinians-gaza-and-those-trying> .

καταστροφή των πολιτικών υποδομών και η στοχοποίηση άμαχου πληθυσμού αντίκεινται ολότελα στις ανθρωπιστικές επιταγές.¹²⁶

Η προσφυγή της Νοτίου Αφρικής στο Διεθνές Δικαστήριο, με τον ισχυρισμό τέλεσης γενοκτονίας σε βάρος του παλαιστινιακού λαού από την ισραηλινή κυβέρνηση, συνιστά την πρώτη νομική κατηγορία κατά του Ισραήλ ενώπιον διεθνούς δικαιοδοτικού οργάνου για το συγκεκριμένο ποινικό αδίκημα. Παλαιότερα ο κοινωνιολόγος Martin Shaw είχε πραγματευτεί την διευρυμένη χρήση του όρου γενοκτονία και κατά πόσο η Νάκμπα θα μπορούσε να προσδιοριστεί ως τέτοια.¹²⁷ Από την άλλη, κάποιοι συγγραφείς έχουν χρησιμοποιήσει τον όρο «εθνοκάθαρση» για να σκιαγραφήσουν το μοτίβο των ισραηλινών καταπιεστικών πρακτικών έναντι των παλαιστινίων από το 1948 και εντεύθεν.¹²⁸ Εδώ πρέπει να επισημανθεί πως η εθνοκάθαρση, δηλαδή η βίαιη απομάκρυνση εθνικής ή θρησκευτικής ομάδας με σκοπό την επίτευξη εθνοτικής ομοιογένειας, διαφέρει από την γενοκτονία.¹²⁹ Δεν συνιστά κάθε εθνοκάθαρση γενοκτονία, απεφάνθη το Δικαστήριο Χάγης στην υπόθεση *Βοσνίας και Ερζεγοβίνης κατά Σερβίας και Μαυροβουνίου*, όμως μία ακραία μορφή εθνοκάθαρσης θα μπορούσε να καταλήξει σε αυτή, βάσει της ύπαρξης ειδικής πρόθεσης (*dolus specialis*).¹³⁰ Συνεπώς υπενθυμίζεται πως ο καθορισμός μιας γενοκτονίας προέρχεται από προσεκτική εξέταση και εφαρμογή των κριτηρίων και της συνάφειας με τα πραγματικά περιστατικά.¹³¹

Το πολυσέλιδο υπόμνημα του αφρικανικού κράτους κινήθηκε σε δύο επίπεδα: συγκέντρωση πραγματικών περιστατικών πριν και μετά την κήρυξη πολέμου στις

---

¹²⁶ Κατά προσέγγιση η επιτιστική ανασφάλεια στη Γάζα υπολογιζόταν στο 63%, το επίπεδο φτώχειας άγγιζε το 81,5% και η ανεργία είχε εκτοξευτεί στο 46,6% στα τέλη του 2022, βλ επίσημη ιστοσελίδα UNRWA https://www.unrwa.org/where-we-work/gaza-strip_πρόσβαση_17/12/2024. Βλ και UNSC S/PV.9462 πιο πάνω pp 2-5.

¹²⁷ Martin Shaw, Omer Bartov, 'The question of genocide in Palesine 1948: an exchange between Martin Shaw and Omer Bartov' (2010) 12 (3-4) *Journal of Genocide Research* pp 243-246 <https://doi.org/10.1080/14623528.2010.529698>, πρόσβαση 17/12/2024, βλ εισήγηση Μαυριτανίας εκ μέρους του Οργανισμού Ισλαμικής Συνεργασίας «*The atrocities being committed by the Israeli occupying forces, akin to acts of genocide, are reminiscent of the darkest scenes and memories...such as the ethnic cleansing and acts that amounted to genocide.. during the catastrophic 1984 Palestinian Nakba.*»

¹²⁸ Ilan Papper, 'The 1948 Ethnic Cleansing of Palestine' (2006) 141 *Journal of Palestine Studies*, Ahmad Qahaba, Bilal Hamamra, 'The Nakba Continues: The Palestinian Crisis from the Past to the Present' (2021) 1 (1) *Journal of Critical Studies* pp 40-42 <https://doi.org/10.2021/ju.v1i1.2315> πρόσβαση 17/12/2024.

¹²⁹ Βλ Report of the Commission of Experts Established Pursuant to Security Council Resolution 780 (1992) S/1994/674 (May 24 1994) 57, William A. Schabas, (2000), pp 189-191, UNGA RES 47/121 (April 7 1993).

¹³⁰ Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide, 2007, para 190. Αντίστοιχα το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου επανειβεβαίωσε τη διαφοροποίηση στην υπόθεση *Jorgic v. Germany* App no. 74613/01 (ECtHR 12 July 2007) para 45.

¹³¹ *Ibid* paras 198-201.

αρχές Οκτώβρη, συμπεριλαμβανομένης και της Δυτικής Όχθης, και ανάδειξη της υποβόσκουσας γενοκτονίας πρόθεσης του ισραηλινού στρατού.¹³² Η αποτίμηση των κατονομαζόμενων γενοκτονικών πράξεων βάσει του Άρθρου 2 της Συμβάσης Γενοκτονίας στηρίχθηκε σε πληθώρα συμβάντων, εκθέσεων διεθνών οργανισμών, ΜΚΟ, του Γενικού Γραμματέα και οργάνων του ΟΗΕ.¹³³ Εως τη χρονική στιγμή κατάθεσης του αιτήματος είχαν καταγραφεί 21.100 θύματα, άνω των 55.000 τραυματιών και εκατοντάδες χιλιάδες υποθέσεις επιζώντων με αποκτηθέντα ψυχολογικά τραύματα (80% Παλαιστινίων).¹³⁴ Η κατάρρευση των δημόσιων υποδομών και οι επανειλημμένες διαταγές εκκένωσης μονιμοποίησαν αισθήματα ανασφάλειας και φόβου στους πληγέντες, ενώ όσοι βρίσκονταν καθοδόν για τις ασφαλείς ζώνες αντιμετώπιζαν ευθύ κίνδυνο εξόντωσης.¹³⁵ Επιπλέον η εξάπλωση λιμού και λειψυδρίας ώθησε τον πληθυσμό σε εξαθλίωση, επιβαρύνοντας πρωτίστως έγκυες, νεογέννητα και μικρά παιδιά.¹³⁶ Τέλος η αποστέρηση φαρμάκων και σωστών συνθηκών υγιεινής συνέβαλαν στην ταχύρυθμη διάδοση θανατηφόρων ασθενειών, εντός μίας ασφυκτικά πυκνοκατοικημένης περιφέρειας.¹³⁷

Ισομερής έμφαση αφιερώθηκε και σε δημόσιες δηλώσεις κυβερνητικών και στρατιωτικών αξιωματούχων με παραπομπή στις πολλάπλες εκκλήσεις για μετατροπή της Γάζας σε ένα «μέρος προσωρινά ή μόνιμα μη κατοικήσιμο», προτρέποντας τα αμυντικά στρατεύματα να ισοπεδώσουν «οτιδήποτε έχει ακουμπήσει η Χαμάς» προκειμένου να εκπληρωθεί ο «κοινός στόχος διαγραφής της..από προσώπου γης».¹³⁸ Πλάι στα εν λόγω διαγγέλματα τοποθετήθηκε και η τακτική της ρητορικής αποκτήνωσης των παλαιστινίων, της στέρησης δηλαδή των μοναδικών ανθρώπινων ιδιοτήτων.¹³⁹ Η Υπεύθυνη Σχέσεων Δωρητών της Διεθνούς Επιτροπής Ερυθρού Σταυρού Natalie Deffenbaugh διατυπώνει την απανθρωποποίηση ως την αντίληψη ότι κάποιος είναι «λιγότερο άνθρωπος», επιτρέποντας έτσι την παραβίαση μίας ή

---

¹³²Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide in the Gaza Strip (South Africa v. Israel) (Request on Provisional Measures) [2023] ICJ 192.

¹³³ Ibid paras 43-100.

¹³⁴ Ibid paras 45, 51-52.

¹³⁵ Ibid paras 64-71, βλ και τη χρήση του όρου στο Blagojevic and Jokic Case (Trial Judgement) ICTY-02-60-T (17 January 2005) paras 597-602.

¹³⁶ Ibid paras 62,95-10.

¹³⁷ Ibid paras 75,86.

¹³⁸ Ibid paras 101-102.

¹³⁹ Chris McGreal, 'The language being used to describe Palestinians is genocidal' (The Guardian 16 October 2023) <https://www.theguardian.com/commentisfree/2023/oct/16/the-language-being-used-to-describe-palestinians-is-genocidal> πρόσβαση 18/12/2024.

παραπάνω πτυχών της ανθρώπινης υπόστασης.¹⁴⁰ Εξ αυτού πηγάζει ότι η υποτίμηση της ανθρώπινης φύσης δύναται να εργαλειοποιηθεί για την παρακίνηση σε πόλεμο ή ακόμη για ηθική αιτιολόγηση της προσφυγής στη βία στο πλαίσιο της άμυνας.¹⁴¹ Βάσιμα συνάγεται, πιστεύω, πως κρίσιμο ρόλο στην ενορχήστρωση της εξής πρακτικής διαδραματίζει το ύφος και ο τόνος της φρασεολογίας, αναλογιζόμενοι τον εφικτό αντίκτυπο που έχει στη διαμόρφωση της κοινής συνείδησης και στις ειρηνευτικές διαπραγματεύσεις.¹⁴²

Εκτιμώντας, λοιπόν, τα ανωτέρω η Νότια Αφρική κατήγγειλε το Ισραήλ για παραβίαση των απορρευσών από τα Άρθρα 1, 3, 4, 5 και 6 της Σύμβασης Γενοκτονίας υποχρεώσεων, κάνοντας έκκληση για λήψη εννέα προσωρινών μέτρων.¹⁴³ Στο πλευρό της στάθηκαν, πρώτα από όλα, ο Αραβικός Σύνδεσμος, ο Οργανισμός Ισλαμικής Συνεργασίας, η Αίγυπτος, η Αλεγρία, το Ιράν, το Ιράκ, η Ιορδανία, το Κουβέιτ, η Λιβύη, το Πακιστάν και η Συρία. Οι αντιπρόσωποι των κρατών στο Συμβούλιο Ασφαλείας μετέφεραν την εγκάρδια υποστήριξη της πρωτοβουλίας εκκίνησης διαδικασιών ενώπιον της Χάγης για τη διάταξη προσωρινών μέτρων στο πλαίσιο πρόληψης τέλεσης γενοκτονίας και τη συμμόρφωση του Ισραήλ απέναντι στις διεθνείς υποχρεώσεις του.¹⁴⁴ Ο Τούρκος Υπεξ επίσης εξέφρασε την υποστήριξη της χώρας του εκδηλώνοντας «σοβαρή ανησυχία ότι τα εγκλήματα του Ισραήλ δύνανται να ανέρχονται σε γενοκτονία».¹⁴⁵ Με την σειρά τους Βέλγιο, Βραζιλία, Κολομβία, Λίχτενσταϊν, Μαλαισία, Μπαγκλαντές, Μαλδίβες και Χιλή εκδήλωσαν την δική τους συμπαράσταση εν αναμονή της έκδοσης της επιδικης απόφασης.¹⁴⁶

Η προσεγμένη εισήγηση του Αιτούντος και η παράθεση πληθώρας αποδεικτικών στοιχείων οδήγησαν, τελικά, στην διαπίστωση του «αληθινού

---

¹⁴⁰ Natalie Deffenbaugh, 'Dehumanization: Practicing Humanity' (2024) 106 (925) International Review of the Red Cross p 62 <https://international-review.icrc.org/articles/de-dehumanization-practicing-humanity-925> πρόσβαση 18/12/2024.

¹⁴¹ Σε δήλωση του πρώην ισραηλινού Υπουργού Άμυνας Yoan Gallant, ο ίδιος παρέθεσε πως η πλήρης δέσμευση ηλεκτροδότησης, καυσίμων και τροφίμων στη Λωρίδα της Γάζας ισοδυναμούσαν με πρέποντα μέτρα απαραίτητα για την μάχη εναντίων των «κτηνών της Χαμάς», βλ https://www.youtube.com/watch?v=ZbPdR3E4hCk&ab_channel=NoCommentTV .

¹⁴² Ibid p 66. Λίγες μέρες μετά την κήρυξη του πολέμου ο διευθύνων του Διεθνούς Νομικού Φόρουμ Arsen Ostrovsky δημοσίευσε στον προσωπικό του λογαριασμό στη πλατφόρμα X σκίτσο που απεικονίζει μπότα με τα αρχικά 'IDF' (Israel Defense Forces) να πατά μαχητή της Χαμάς, ο οποίος φέρει τη μορφή κατσαρίδας, βλ https://x.com/Ostrov_A/status/1712750062126662133 πρόσβαση 18/12/2024.

¹⁴³ South Africa v. Israel Case, (2024), paras 112-116.

¹⁴⁴ UNSC Verbatim Record (S/PV.9534, 23 January 2024) pp 10, 27-28, 32-33, 36, 41-42, 45, 52.

¹⁴⁵ Ibid, βλ και «*Turkiye consistently warned about the risk of spillover*» p 27.

¹⁴⁶ Ibid.

επικείμενου κινδύνου πρόκλησης ανεπανόρθωτης ζημίας» παρά τις emphaticές εκκλήσεις της ισραηλινής νομικής εκπροσώπησης για αφαίρεση της υπόθεσης από τη Γενική Λίστα.¹⁴⁷ Οι δικαστές, αφού επιβεβαίωσαν την υπαγωγή των Παλαιστινίων στην κατηγορία της προστατευόμενης ομάδας του Άρθρου 2 ΣΓ'48, στράφηκαν στην ανάγνωση επιλεγμένων χωρίων των καταθέσεων συμπεραίνοντας ότι «τουλάχιστον κάποια από τα δικαιώματα» για τα οποία διεκδικούσε προστασία η Νότια Αφρική «είναι εύλογα».¹⁴⁸ Εν όψει της «καταστροφικής ανθρωπιστικής κατάστασης» και της εξαιρετικά ευάλωτης θέσης των κατοίκων της Γάζας το Δικαστήριο επανέλαβε το έννομο συμφέρον άπαντων για τη καταστολή και τιμωρία του εγκλήματος της γενοκτονίας.¹⁴⁹ Υπό τη σκοπιά αυτή, το Ισραήλ κλήθηκε να λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα παρεμπόδισης των στρατιωτικών του δυνάμεων από την εκτέλεση γενοκτονίας, να επιτρέψει τη πρόσβαση ανθρωπιστικής βοήθειας και να καταθέσει έκθεση εντός ενός μήνα στο Δικαστήριο με όλα τα ληφθέντα μέτρα για την υλοποίηση των ανατεθέντων.¹⁵⁰

---

¹⁴⁷ Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide in the Gaza Strip (South Africa v. Israel) (Provisional Measures) [2024] ICJ 3 para 74.

¹⁴⁸ Ibid para 54. Στο πρωτότυπο κείμενο παρατίθεται η λέξη «plausible». Για την κατανόηση του όρου βλ., Roy Schondorf, 'Implausible Confusion: The Meaning of "Plausibility" in the ICJ's Provisional Measures (EJIL:Talk! 6 May 2024) <https://www.ejiltalk.org/implausible-confusion-the-meaning-of-plausibility-in-the-icjs-provisional-measures/> πρόσβαση 19/12/2024.

¹⁴⁹ Ibid paras 15-33, 70-71. Η εκ πρώτης όψεως δικαιοδοσία (prima facie jurisdiction) του ΔΔΧ εγκρίθηκε σε 4 στάδια: I) αποδοχή ισχύουσας διεθνούς διαφοράς μεταξύ των αντιδίκων, II) ορθή εφαρμογή του Άρθρου 6 ΣΓ'48' εφόσον κανένα από τα δύο κράτη πρωτόστερα δεν είχαν προβάλλει ρήτρα επιφύλαξης μη αποδοχής της αρμοδιότητας ΔΔΧ, III) βεβαίωση ορθότητας έστω κάποιων ισχυρισμών της Νοτίου Αφρικής (plausible rights) και IV) υπόμνηση του καθολικά αποδεκτού έννομου συμφέροντος πρόληψης της γενοκτονίας (erga omnes partes υποχρέωση).

¹⁵⁰ Ibid para 86. Σύμφωνα με το άρθρο 41 του Καταστατικού ΔΔΧ η ισχύς τους είναι δεσμευτική για τα εμπλεκόμενα μέρη, βλ. Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide, (2007), para 452.

3.2.1 ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΗΣ ΝΟΜΙΜΗΣ ΑΜΥΝΑΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΑΘΕΣΗ

Από μεριάς του το Ισραήλ προέβαλε την άσκηση του δικαιώματος άμυνας απέναντι στη Χαμάς για να νομιμοποιήσει τη χρήση βίας, εξασφαλίζοντας την ανοιχτή συμπαράσταση των Ηνωμένων Πολιτειών, της Αργεντινής, της Ελλάδας, αρκετών δυτικών κρατών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.¹⁵¹ Σύμφωνα με το γράμμα του Άρθρου 51 Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών μόνη εξαίρεση στην απαγόρευση χρήσης βίας (κανόνας *jus cogens*) συνιστά η ένοπλη απάντηση σε προηγούμενη ένοπλη επίθεση.¹⁵² Ωστόσο το Δικαστήριο Χάγης στη *Γνωμοδότηση για το Τείχος* απεφάνθη ότι: α) το συμφυές δικαίωμα ατομικής ή συλλογικής νόμιμης άμυνας αναγνωρίζεται σε ένοπλη επίθεση κράτους κατά άλλου κράτους, β) το Ισραήλ δεν απέδωσε την δεχόμενη επίθεση σε ξένο κράτος, γ) το Ισραήλ είναι Κατέχουσα Δύναμη του εδάφους από όπου προήλθε η ένοπλη επίθεση, δ) γι' αυτό διαφοροποιείται από το περιεχόμενο των Ψηφισμάτων ΣΑ 1368 & 1373 άρα ε) η κατασκευή του Τείχους παραβιάζει τους κανόνες διεθνούς δικαίου.¹⁵³ Παράλληλα μελετάται το όριο της ένοπλης επίθεσης (*armed attack*) του Άρθρου 51 σύμφωνα με τη «φόρμουλα» της *Νικαράγουα* κατά την οποία πρέπει να πληρείται το κριτήριο συγκεκριμένης κλίμακας και συνέπειας (*certain scale and effect*) χρήσης βίας προκειμένου να συντρέχουν οι προϋποθέσεις ενεργοποίησης του δικαιώματος νόμιμης άμυνας.¹⁵⁴

---

¹⁵¹ Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide in the Gaza Strip (South Africa v. Israel) (Oral Proceedings) [2024] ICJ CR 2024/2 para 51 και <https://x.com/IsraeliPM/status/1721525305393766829>. Επίσης βλ The White House, 'Joint Statement on Israel' (9 October 2023) <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2023/10/09/joint-statement-on-israel/> πρόσβαση 18/12/2024, 'Το Κοινοβούλιο καταδικάζει την επίθεση της Χαμάς και ζητά «ανθρωπιστική παύση»', (Δελτίου Τύπου 19 10 2023) <https://www.europarl.europa.eu/news/el/press-room/20231013IPR07136/to-koinovoulio-katadikazei-tin-epithesi-tis-chamas-kai-zita-anthropistiki-pausi> πρόσβαση 18/12/2024, Βασιλίας Νέδος, 'Μητσοτάκης: «Δικαίωμα του Ισραήλ στην αυτοάμυνα» (ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ 24 Οκτώβρη) <https://www.kathimerini.gr/politics/562688692/mitsotakis-dikaioma-toy-israil-stin-aytoamyna/> πρόσβαση 18/12/2024, UNSC S/PV.9534 pp 8,19, UNSC S/PV.9534 (Resumption) pp 7, 13-15, President Biden on X, 'Israel has the right to defend itself' (22 October 2023) <https://x.com/POTUS/status/1716084761184100418> πρόσβαση 19/12/2024.

¹⁵² Nicaragua Case, (1986), para 189-192, 195.

¹⁵³ Wall Advisory Opinion, (2004), para 139, 163 (3) A, UNSC RES 1368 (12 September 2001), UNSC RES 1373 (28 September 2001) νομιμοποιούν την λήψη όλων των απαραίτητων μέτρων για την καταπολέμηση πανταχού μορφής μορφών τρομοκρατίας.

¹⁵⁴ Nicaragua Case, (1986), para 195, εξαιρούνται τα απλά συνοριακά επεισόδια (*mere frontier incidents*). Επιπλέον η χρηματοδότηση ή/και ο εξοπλισμός παραστρατιωτικών ομάδων νοούνται ως χρήση ή απειλή χρήσης βίας αλλά για να αποδοθεί ευθύνη σε άλλο κράτος απαιτείται αυτό να διατάζει για την εκτέλεση των παραβατικών πράξεων και άρα να είναι *de facto* όργανα του, 144-115. Βλ και ILC, 'Draft Article on Responsibility of State for Internationally Wrongful Acts with commentaries' (2001) Yearbook of the International Law Commission, 2001, vol. II, Part Two. Art 4.

Βάσει των παραπάνω πρέπει να ληφθεί υπόψη η ιδιότυπη πολιτειακή συγκρότηση της Παλαιστίνης δεδομένου ότι ταυτόχρονα υφίστανται δύο ξεχωριστά κυβερνητικά καθεστώτα υπό την Χαμάς στην Λωρίδα της Γάζας και τη Παλαιστινιακή Αρχή στη Δυτική Όχθη.¹⁵⁵ Το Κράτος της Παλαιστίνης, ανακηρυγμένο από το 1988 και αναγνωρισμένο επισήμως από 146 κράτη, εκπροσωπεί τον παλαιστινιακό λαό στον αγώνα για τη διεκδίκηση της αυτοδιάθεσης κατά της ισραηλινής κατοχής, ενώ η Χαμάς δρα ανεξάρτητα από εκείνο.¹⁵⁶ Ούτε έχει αποδειχθεί πως κατά τη χρονική στιγμή εκτέλεσης της παράνομης πράξης (επίθεση 7^η Οκτώβρη) δρούσε υπό της διαταγές τρίτου κράτους. Επομένως εφόσον εκείνη δεν αποδίδεται σε πρωτογενές υποκείμενο διεθνούς δικαίου κατά συνέπεια δεν ενεργοποιείται το δικαίωμα νόμιμης άμυνας.¹⁵⁷ Σε κάθε περίπτωση πάντως τίθεται η υποχρέωση εφαρμογής των εθιμικών αρχών της διάκρισης, αναλογικότητας και αναγκαιότητας.¹⁵⁸ Η άμεση στρατιωτική ανάγκη δεν αιτιολογεί χρήση χημικών, βιολογικών και άλλων όπλων που φύσει δεν διακρίνουν τον άμαχο πληθυσμό ή την αεροπορική κατάρριψη νοσοκομείων και θρησκευτικών χώρων.¹⁵⁹ Απεναντίας επιτάσσει την έγκαιρη και ανεμπόδιστη προειδοποίηση τους ώστε να πορευτούν σε ασφαλείς ζώνες. Στη παρούσα περίπτωση οι ισραηλινές δυνάμεις μεν προχώρησαν στην εναέρια ρίψη φυλλαδίων και την αποστολή μηνυμάτων σε κινητές συσκευές, μη παρέχοντας δε αρκετό χρόνο αντίδρασης και έχοντας ήδη διακόψει την ηλεκτροδότηση.¹⁶⁰

---

¹⁵⁵ Paul Eden, 'II. Palestinian Statehood: Trapped Between Rhetoric and Realpolitik' (2013) 62 (1) *International & Comparative Law* pp 225-239 <https://ssrn.com/abstract=2269020> πρόσβαση 18/12/2024.

¹⁵⁶ Declaration of State of Palestine – Palestine National Council, Letter dated 18 November 1998 from the Permanent Representative of Jordan to the United Nations addressed to the Secretary-General <https://www.un.org/unispal/document/auto-insert-178680/> πρόσβαση 18/12/2024, 'As More Governments Recognize State of Palestine, Crucial to Keep Focus on Political Horizon, Implementing Ceasefire, Permanent Observer Tells Rights Committee' (26 June 2024) ΓΑ/ΠΑΛ/1469 <https://press.un.org/en/2024/gapal1469.doc.htm> πρόσβαση 18/12/2024.

¹⁵⁷ Παραδείγματα πρακτικής κρατών παρατίθενται στο Kimberley N. Trapp, 'Can Non-State Actors Mount An Armed Attack?' στο Mark Weller (eds), *The Oxford Handbook Of The Use Of Force In International Law* (OUP 2015) pp 689 -696.

¹⁵⁸ Hanna Duggal, Mohammed Hussein, Shakeeb Asrar, 'Israel's attacks on Gaza: The weapons and scale of destruction' (Al Jazeera, 9 October 2023) <https://www.aljazeera.com/news/longform/2023/11/9/israel-attacks-on-gaza-weapons-and-scale-of-destruction> πρόσβαση 18/12/2024.

¹⁵⁹ 'Israel: White Phosphorus Used in Gaza, Lebanon' (Human Rights Watch, 12 October 2023) <https://www.hrw.org/news/2023/10/12/israel-white-phosphorus-used-gaza-lebanon> πρόσβαση 18/12/2024, 'Gaza: Rate Of Attacks On Healthcare Higher Than Any Other Conflict Globally Since 2018' (Save The Children 22 April 2024) <https://www.savethechildren.net/news/gaza-rate-attacks-healthcare-higher-any-other-conflict-globally-2018> πρόσβαση 18/12/2024, Maha Hussaini, 'Israel's war erases Gaza's religious and cultural heritage' (Middle East Eye, 12 January 2024) <https://www.middleeasteye.net/news/israel-erases-gazas-religious-cultural-heritage> πρόσβαση 19/12/2024.

¹⁶⁰ Alice Cuddy, 'I'm calling from Israeli intelligence. We have the order to bomb. You have two hours' (BBC, 8 November 2023) <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-67327079> πρόσβαση 19/12/2024.

Στην έκθεση της «*H Ανατομία της Γενοκτονίας*» η Ειδική Εισηγήτρια για τα ανθρώπινα δικαιώματα στα παλαιστινιακά κατεχόμενα Francesca Albanese έθιξε την διάπραξη γενοκτονίας σε βάρος του παλαιστινιακού λαού τεκμηριώνοντας πως οι πράξεις του Ισραήλ πληρούν τα γνωρίσματα τόσο της φυσικής όσο και της ψυχολογικής διάστασης του εγκλήματος.¹⁶¹ Εστιάζοντας στις άνευ διακρίσεως επιθέσεις ισχυρίζεται ότι το Ισραήλ «*εσκεμμένα διαστρευλώνει το ανθρωπιστικό δίκαιο προκειμένου να αποκρύψει τη γενοκτόνο πρόθεση.*»¹⁶² Παραδειγματικά μνημονεύει την τακτική μετατροπής αμάχων σε «*στρατιωτικό στόχο*», την μετονομασία τους σε «*παράπλευρες απώλειες*» και «*ανθρώπινες ασπίδες*».¹⁶³ Κατ' αναλογία σε πρόσφατες έκθεσεις της Διεθνούς Αμνηστίας και του Παρατηρητηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων διαπιστώθηκε η επαρκής βάση απόδειξης διεξαγωγής γενοκτονίας, ενώ ο οργανισμός Genocide Watch στηλίτευσε αμφοτέρωθεν μέρη για πολλαπλά πεπραγμένα εγκλήματα (κατά της ανθρωπότητας, πόλεμος, γενοκτονίας) σχολιάζοντας την αδικαιολόγητη χρήση της νόμιμης άμυνας για επιβολή ασύμφορων πολιτικών και τη διεξαγωγή ασύμμετρης πολεμικής εμπλοκής.¹⁶⁴

Στην νοτιοαφρικανική γραπτή αίτηση, κατ' αρχάς, διασαφηνίστηκε η προσέγγιση του εγκλήματος της γενοκτονίας εντός του ευρύτερου πλαισίου μίας πολύχρονης ισραηλινής καταπίεσης, διευκολούμενης από τη στρατιωτική κατάληψη των παλαιστινικών εδαφών και τον ασκούμενο ολοκληρωτικό αποτελεσματικό έλεγχο.¹⁶⁵ Παρελθοντικά είχαν απαγγελθεί κατηγορίες για φερόμενη εδραίωση καθεστώτος απαρταχάιντ στη κατεχόμενη παλαιστινιακή επικράτεια οι οποίες με την πάροδο των ετών βρίσκουν μεγαλύτερη απήχηση, ιδιαίτερα χάρη στις ενδελεχείς εκθέσεις διεθνών ΜΚΟ, Ειδικών Επιτροπών για τη Παλαιστινή και δηλώσεις; διακεκριμένων κυβερνητικών και μη προσώπων.¹⁶⁶ Διαδοχικές μελέτες της Διεθνούς

---

¹⁶¹ Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in the Palestinian territories occupied since 1967 (25 March 2024) A/HCR/55/73.

¹⁶² Ibid para 55.

¹⁶³ Ibid para 64, S/PV.9498, S/PV.9484.

¹⁶⁴ Amnesty International, 'You Feel Like You Are Subhuman' (5 December 2024) MDE 15/8668/2024 <https://www.amnesty.org/en/documents/mde15/8668/2024/en/>, Human Rights Watch, 'Extermination and Acts of Genocide: Israel Deliberately Depriving Palestinians in Gaza of Water' (19/12/2024) <https://www.hrw.org/news/2024/12/19/israels-crime-extermination-acts-genocide-gaza>, Grace Condon, Frankie Condon, 'Genocide is never justifiable: Israel and Hamas in Gaza' (20 February 2024) <https://www.genocidewatch.com/single-post/genocide-is-never-justifiable-israel-and-hamas-in-gaza> πρόσβαση 19/12/2024.

¹⁶⁵ Supra note 129, paras 3-4.

¹⁶⁶ Το Απαρτχάιντ ορίζεται στο Άρθρο 2 της Διεθνούς Σύμβασης για την Καταστολή και Τιμωρία του ως απάνθρωπες πράξεις που διαπράττονται αποσκοπώντας στην καθιέρωση και διατήρηση κυριαρχίας μίας φυλεκτικής ομάδας έναντι άλλης και της συστηματικής καταπίεσης της, ενώ περιλαμβάνεται στα εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας σύμφωνα με το Άρθρο 7 (2) (η) Καταστατικού Ρώμης ΔΠΔ, βλ International Convention on the Suppression and Punishment of the Crime of Apartheid (30 November 1973) 1015 U.N.T.S. 243. Μερικές από τις

Αμνηστίας, των ανεξάρτητων ισραηλινών οργανώσεων B'Tselem και Yesh Din, της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής ΗΕ για τη Δυτική Ασία, του Παρατηρητηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και της Επιτροπής για τη Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων ενισχύουν τον συλλογισμό περί εγκαθίδρυσης καθεστώτος διαχωρισμού μεταξύ Εβραίων Ισραηλινών-Αράβων Παλαιστίνιων.¹⁶⁷ Τα πορίσματα έκαστης εκτενούς αναφοράς, συμπληρωματικά με τη νομική εκτίμηση των ειδημόνων John Dugard, Michael Sfard, Michael Lynk και λοιπών, παρουσιάζουν πολυάριθμες ακολουθούμενες τακτικές που ρυθμίζουν όλο το φάσμα της ιδιωτικής και δημόσιας ζωής των παλαιστίνιων κατοίκων στις ελεγχόμενες περιοχές.¹⁶⁸

Οι έρευνες επικεντρώθηκαν στο πολυσύνθετο πλέγμα ισραηλινών νομοθεσιών και μέτρων, λ.χ. δημιουργία ξεχωριστού δικαστικού συστήματος (αστικός νόμος για ισραηλίτες, στρατιωτικός για παλαιστίνιους), περιορισμοί στην ελεύθερη μετακίνηση και την άσκηση πολιτικών δικαιωμάτων των Παλαιστίνιων, άρνηση απόδοσης υπηκόοτητας και επαναπατρισμού, αυθαίρετες δημεύσεις ιδιωτικής περιουσίας κ.ο.κ, που πιστοποιούν την εγκαθίδρυση συστήματος φυλετικού διαχωρισμού, όπως επαληθεύεται και από την γνωμοδοτική απόφαση της Χάγης του 2024.¹⁶⁹ Η πρόθεση διαιώνισης της προκατειλημμένης εξουσίας, παρότι διαφοροποιείται εγγενώς από την αντίστοιχη πρόθεση τέλεσης γενοκτονίας, εν τοις πράγμασι δύναται να εφάπτεται με τις επιβληθείσες πολιτικές που ισοδυναμούν με γενοκτονικές πράξεις.¹⁷⁰ Επι

κατονομαζόμενες συμπεριφορές (δολοφονία, έκθεση σε αβίωτες συνθήκες καθημερινώς, υποβολή σε περιστάσεις που προκαλούν έντονη σωματική ή ψυχική βλάβη των μελών φυλετικής ομάδας) απαντώνται στον νομικό ορισμό της γενοκτονίας.

¹⁶⁷ B'Tselem, 'A Regime of Jewish Supremacy from the Jordan River to the Mediterranean Sea: This is apartheid' (12 January 2021) https://www.btselem.org/publications/fulltext/202101_this_is_apartheid, Yesh Din, 'The Legal Status of the Israeli Occupation: Legal Opinion' (27 July 2023) <https://www.yesh-din.org/en/the-legal-status-of-the-israeli-occupation-legal-opinion/>, ESCWA, 'Israeli Practices towards the Palestinian People and the Question of Apartheid' (15 March 2017) E/ESCWA/ECRI/2017/1 <https://aardi.org/wp-content/uploads/2020/04/ESCWA-2017-Richard-Falk-Apartheid.pdf>.

¹⁶⁸ Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in the Palestinian territories occupied since 1967, John Dugard (29 January 2007) A/HRC/4/17 <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/g07/105/44/pdf/g0710544.pdf>, Michael Sfard, 'The Occupation of the West Bank and the Crime of Apartheid: Legal Opinion' (9 July 2020) <https://www.yesh-din.org/en/the-occupation-of-the-west-bank-and-the-crime-of-apartheid-legal-opinion/>, Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in the Palestinian territories occupied since 1967, Michael Lynk (12 August 2022) A/HRC/49/87 <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/g22/448/72/pdf/g2244872.pdf>.

¹⁶⁹ Israeli Policies and Practices Advisory Opinion paras 223-299, Amnesty International, 'Apartheid against Palestinians: Cruel system of domination and crime against humanity' (1 February 2022) MDE 15/5141/2022 pp 15-30. Ανάλογα, 26 κράτη (μαζί με τη Παλαιστίνη) και 3 περιφερειακοί οργανισμοί συνηγορούν επί της εμφανούς εξάσκησης και εξάπλωσης φυλετικού διαχωρισμού από πλευράς Ισραήλ, βλ. Supra note 121, Written Statements of Namibia, Bangladesh, Jordan, Chile, Lebanon, Algeria, League of Arab States, Syria, State of Palestine, Organisation of Islamic Cooperation, Egypt, Guyana (24 July 2023), Saudi Arabia, Qatar, Yemen, Maldives, African Union, Pakistan, South Africa, Brazil, Kuwait, China, Bolivia, Cuba, Colombia, Indonesia, Djibouti (25 July 2023), Senegal (28 July 2023) <https://www.icj-cij.org/case/186/written-proceedings>.

¹⁷⁰ Το Πρόθετο Πρωτόκολλο Ι της 4ης Σύμβασης Γενεύης για τη Προστασία Αμάχων σε Διεθνείς Συρράξεις αποσαφηνίζει την απαγόρευση απάνθρωπων ή ταπεινωτικών πρακτικών που προσβάλλουν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, βλ. Protocol Additional I Art 85 (4) (c).

παραδείγματι η βίαιη μεταφορά Παλαιστινίων από τη βόρεια Γάζα με την διακύβευση μέμψης για άμεση ή έμμεση εμπλοκή στη τρομοκρατία και η ανοιχτή απειλή αφανισμού των «2,5 εκατομμυρίων τρομοκρατών» φαίνεται να προσυπογράφουν την άρρηκτη αλληλεπίδραση των δύο εγκλημάτων και τη προηγούμενη διαπίστωση της Ομάδας των Τριών ότι το *apartheid* συνιστά μορφή γενοκτονίας.¹⁷¹ Συνεπαγόμενα η, υποκινούμενη από βαθύ τρόμο χρήση βία και παράτυπη φυλάκιση, εξαναγκαστική μετατόπιση κατοίκων δύναται να ανάγεται συνάμα σε πολιτική ενθάρρυνσης φυλετικών διακρίσεων και γενοκτονική πράξη δεδομένων των ασύλληπτων φυσικών και ψυχικών επιπτώσεων στα μέλη της εκδιωχθείσας ομάδας.¹⁷² Πρόσθετα η στοχοποίηση των εσωτερικά εκτοπισθέντων, η εξώθηση τους σε υποστελεχωμένα προσφυγικά κέντρα και η διαρκής κωλυσιεργία πρόσβασης και διανομής ανθρωπιστικών προμηθειών θα μπορούσαν να ισοδυναμούν με «*apánthropes práξεις*» πίσω από τις οποίες υποβόσκει η γενοκτονική πρόθεση εξόντωσης.¹⁷³

Υπέρ της δοθείσας τοποθέτησης συνηγόρησε μέρος κρατών μερών του Διενθούς Ποινικού Δικαστηρίου υπαγορεύοντας την τέλεση πολλαπλών διεθνών παραβιάσεων στην εξεταζόμενη ζώνη, συμπεριλαμβανομένων γενοκτονίας και *apartheid*, σε κοινή επιστολή τον Νοέμβριο 2023 απευθυνόμενη στο Γραφείο του Εισαγγελέως.¹⁷⁴ Αφενός οι ισραηλινές παραβατικές συνήθειες, οι οποίες πολλάκις έχουν κατακριθεί από διεθνή δικαστικά και πολιτικά όργανα, ομοίως καταδεικνύουν την πάγια παρατεταμένη καταστολή του δικαιώματος αυτοδιάθεσης των Παλαιστινίων.¹⁷⁵ Αφετέρου η σύγκλιση των πολλαπλών καταγραφόμενων ευρυμάτων της επίμονης διασποράς των εποικιστικών σχεδίων πιστοποιεί σαφή απόκλιση από τους δικαίους κανόνες, ιδίως μετά την ανύψωση των φυσικών διαχωριστικών φραγμάτων στις συνοριακές γραμμές Γάζας και Δυτικής Όχθης και των συνισταμένων εδαφικών

---

¹⁷¹ Supra note 128 paras 101, 106, ECOSOC, 'Report of the Group of Three established under the Convention' (4 February 1985) E/CN.4/1985/27 para 33.

¹⁷² Blagojevic and Jokic Case, (2005), paras 596, 645-666, 675.

¹⁷³ Την κατακόρυφη μείωση χρηματοδότησης της Υπηρεσίας Αρωγής Παλαιστινίων Προσφύγων, συνέπεια της φερόμενης ανάμειξης προσωπικού της με τη Χαμάς και το Ισλαμικό Κίνημα Τζιχάντ, διαδέχτηκε η ψήφιση νομοθετημάτων από το ισραηλινό κοινοβούλιο (Κνέσετ) για την απαγόρευση λειτουργίας της οργάνωσης, με ημερομηνία θέσης σε ισχύ τον Γενάρη 2025, βλ Eric Reidy, 'More Palestinians Will Die: How Israel's UNRWA Ban Affects Palestinians in Gaza and Beyond' (UNRWA, 10 November 2024) <https://www.unrwa.org/newsroom/official-statements/'more-people-will-die'-how-israel's-unrwa-ban-affects-palestinians-gaza-and-beyond> πρόσβαση 19/12/2025.

¹⁷⁴ State Party referral in accordance with Article 14 of the Rome Statute of the International Criminal Court (17 November 2023) <https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/2023-11/ICC-Referral-Palestine-Final-17-November-2023.pdf> paras 1.3-2.1.

¹⁷⁵ Israel Practices and Policies Advisory Opinion, (2024), paras 106, 239-24, UNSC RES 2334 (23 December 2016).

μεταβολών.¹⁷⁶ Συναφώς σχηματίζεται η πεποίθηση πως η πολυσχιδής υπονόμευση του παλαιστινιακού λαού υπερβαίνει τα προβλεπόμενα νομιμοποιητικά όρια περί προάσπισης της εθνικής ασφάλειας του ισραηλινού κράτους εφόσον αποδεδειγμένα τα τηρούμενα μέτρα δεν συνάδουν με τις εθμικές αρχές αναλογικότητας και αναγκαιότητας.¹⁷⁷

3.3 ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΩΝ ΚΑΙΡΙΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ

Η απόφαση προσωρινών μέτρων έμοιαζε να δικαιώνει τις πολύμηνες καταγγελίες περί απάνθρωπης μεταχείρισης.¹⁷⁸ Το παλαιστινιακό Υπουργείο Εξωτερικών υπογράμμισε την επικράτηση της δικαιοσύνης τονίζοντας την ρητή υποχρέωση όλων των κρατών να μην γίνουν συνένοχοι στο έγκλημα της γενοκτονίας, ενώ το Ισλαμικό Κίνημα Αντίστασης (Χαμάς) μίλησε για διεθνή απομονωτισμό του Ισραήλ κατόπιν της απόφασης.¹⁷⁹ Παρόλα αυτά η έλλειψη αναφοράς σε εκχειρία προκάλεσε την έντονη δυσαρέσκεια του παλαιστινιακού λαού ο οποίος εξακολουθούσε να μάχεται την καθημερινή εξαθλίωση και σταδιακά έχανε την ελπίδα του για τον τερματισμό του πολέμου.¹⁸⁰ Με τη σειρά του ο ισραηλινός Πρωθυπουργός Benjamin Netanyahu επέκρινε την «κραυγαλέα διάκριση κατά του εβραϊκού κράτους» υπενθυμίζοντας «την δέσμευση του Ισραήλ για τη προστασία της πατρίδας και των ανθρώπων της».¹⁸¹

---

¹⁷⁶ Η έκνομη επιχείρηση αλλαγής του εδαφικού καθεστώτος της Ανατολικής Ιερουσαλήμ και άλλων περιοχών αντιβαίνει ανοιχτά την απαγόρευση προσάρτησης επικράτειας με χρήση ή απειλή χρήσης βίας, βλ Ibid paras 157-179, Wall Advisory Opinion, (2004), paras 87-88.

¹⁷⁸ UNSC S/PV.9462 «*treat us as human beings with respect we deserve*» p 25, UNSC S/PV.9484 «*Israel is not faced with an existential threat; Palestine is*» p 24, UNSC Verbatim Record (S.PV/9498, 8 December 2023) «*it is a war of collective punishment and genocide against the Palestinian people*» p 22.

¹⁷⁹ Niahm Ni Bhriain, Mark Akkerman, 'The EU's support for Israel makes it complicit in genocide' (Al Jazeera, 6 July 2024), 'Palestine welcomes the provisional measures ordered by the International Court of Justice today', (26 January 2024) <https://x.com/pmofa/status/1750870931000447326?s=20> πρόσβαση 19/12/2024.

¹⁸⁰ Supra note 128 para 106.

¹⁸¹ 'Israel's Netanyahu reacts to ICJ ruling' (26 January 2024), <https://www.aljazeera.com/program/newsfeed/2024/1/26/israels-netanyahu-reacts-to-icj-ruling>, Agence France Presse, ' Hamas Says UN Court Ruling 'Contributes to Isolating Israel' (Barron's 26 January 2024) <https://www.barrons.com/news/hamas-says-un-court-ruling-contributes-to-isolating-israel-a793ceb3> πρόσβαση 19/12/2024.

Συνοδεία της απόφασης του Διεθνούς Δικαστηρίου το αναδυόμενο παγκόσμιο ακτιβιστικό κίνημα λειτούργησε ως μοχλός πίεσης στις εκάστοτε κυβερνήσεις, παροτρύνοντας τους αρχηγούς κρατών να διαμορφώσουν την εξωτερική πολιτική τους σεβόμενοι τις *erga omnes* υποχρεώσεις τους.¹⁸² Ο μαζικός ξεσηκωμός ομαδών υπέρμαχων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η πλειάδα δημόσιων συναντήσεων σε ένδειξη, είτε κάθετης διαμαρτυρίας κατά της επιδεινούμενης εκτύλιξης της κατάστασης είτε αλληλεγγύης υπέρ ενός μέρους και ο διαμοιρασμός ψηφιακού περιεχομένου (content creating) επέδρασαν δυναμικά στην ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης.¹⁸³ Ενδεικτικά οι πρώτες εβδομάδες της εμπόλεμης σύγκρουσης σηματοδεύτηκαν από εκτεταμένες συσσωρεύσεις εκατοντάδων χιλιάδων διαδηλωτών απ' άκρη σε άκρη του κόσμου, οι οποίες με το πέρασμα των μηνών κατέκτησαν δεσπόζουσα θέση στο καθημερινό κοινωνικοπολιτικό βάθρο.¹⁸⁴ Παρά τις μεικτές αποκρίσεις και μερικές αμφιλεγόμενες κρατικές απαντήσεις απέναντι στις εκδηλώσεις σε πολλές περιστάσεις επιτεύχθηκε ουσιώδης μεταβολή των διπλωματικών επαφών των μη άμεσα εμπλεκόμενων κρατών με το Ισραήλ.¹⁸⁵ Στη θέα της συνεχόμενης μη τήρησης των μέτρων σύσσωμοι καταρτισμένοι εμπειρογνώμονες σε συνεργασία με το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ΗΕ ενθάρρυναν την διακοπή παροχής

---

¹⁸² Έρευνα της βρετανικής εταιρείας ανάλυσης δεδομένων YouGov τον Μάιο του 2024 μαρτύρησε την ποσοστιαία στατικότητα της βρετανικής κοινής γνώμης με τη πλειονότητα των συμμετεχόντων να δηλώνει αβεβαιότητα (31%) και ένα μικρότερο αριθμό να ανταποκρίνεται στην συμπίνα υπέρ εκατέρωθεν πλευρών (23%), βλ Matthew Smith, 'British attitudes to the Israel-Gaza Conflict: May 2024 Update' (YouGov, 10 May 2024) <https://yougov.co.uk/politics/articles/49366-british-attitudes-to-the-israel-gaza-conflict-may-2024-update> πρόσβαση 19/12/2024.

¹⁸³ Organizational Sign-on Letter Calling on States to Support South Africa's Genocide Convention Case Against Israel at the ICJ (30 December 2023), για τη πρωτότυπη φόρμα της επιστολής και το άθροισμα των υπογραφών βλ <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSckfVUjnsu-ypbFsbzDRc6XxUoQ-5sVJPLQcVLnfRkkLpiyg/viewform?pli=1>, Harmeet Kaur, 'Palestinians are documenting the war for millions on social media. Their followers have come to see them as family.' (CNN, 19 January 2024) <https://edition.cnn.com/2024/01/19/world/palestinians-x-tiktok-instagram-gaza-cec/index.html> πρόσβαση 19/12/2024.

¹⁸⁴ Στοιχεία της ανεξάρτητης ΜΚΟ ACLED (Armed Conflict Location and Event Data) κατέγραψαν περίπου 4200 διαδηλώσεις σε σχεδόν 100 χώρες, βλ Timothy Lay., 'Infographic: Global Demonstrations in Response to the Israel- Palestine Conflict' (ACLED, 7 November 2023) <https://acleddata.com/2023/11/07/infographic-global-demonstrations-in-response-to-the-israel-palestine-conflict/>. Μέσα σε έναν χρόνο οκταπλασιάστηκαν ξεπερνώντας τις 32000 με τη συντηρητική πλειοψηφία να πραγματοποιείται σε χώρες της Μέσης Ανατολής, της Ευρώπης και Κεντρικής Ασίας, ΗΠΑ και Καναδά, βλ. 'Global demonstrations in response to the Middle East crisis' (ACLED, 18 November 2024) <https://acleddata.com/2024/11/18/global-demonstrations-in-response-to-the-middle-east-crisis/> επίσκεψη 19/12/2024.

¹⁸⁵ Το 2024 παρατηρήθηκε ευρεία καταστολή του δικαιώματος της ειρηνικής συνάθροισης στα αμερικανικά πανεπιστήμια μέσω σύλληψης και κράτησης άνω των 3000 φοιτητών, ψήφησης νόμων που θέτουν περιορισμούς στη χρηματοδότηση ή επιβάλλουν ποινές σε όσα εκπαιδευτικά ιδρύματα είναι ελαστικά απέναντι στις διαμαρτυρίες (όμοια σε Αίγυπτο, Γερμανία, Ελλάδα, Βραζιλία κ.α.). Ταυτόχρονα πολλές χώρες απαγόρευαν εξ ολοκλήρου τις διαδηλώσεις επικαλούμενες λόγους ασφαλείας (Γαλλία, Λετονία, Σιγκαπούρη), βλ CIVICUS Monitor, 'People Power Under Attack 2024' (December 2024) pp 14-16 <https://civicsmonitor.contentfiles.net/media/documents/GlobalFindings2024.EN.pdf> πρόσβαση 19/12/2024.

στρατιωτικού εξοπλισμού και χρηματοδότησης στο Ισραήλ εκ μέρους ιδιωτικών και κρατικών φορέων φοβούμενοι ενδεχόμενη «συνενοχή σε σοβαρές παραβιάσεις ΔΔ».¹⁸⁶

Η ευθυγράμμιση των συγκεκριμένων προβληματισμών με τη διττή υποχρέωση των πρωτογενών υποκειμένων ΔΔ σχετικά με τη πρόληψη και τη τιμωρία αφενός και με την αποφυγή συνεργείας αφετέρου, συνάδουν με την αντίληψη των δικαστηρίων περί σύμπραξης κι άλλων διεθνών εγκλημάτων ταυτόχρονα με τη γενοκτονία.¹⁸⁷ Η νομολογία της Ρουάντα και της Πρώην Γιουγκοσλαβίας αξιολόγησε ενδελεχώς την καταστρατήγηση των ανθρωπιστικών εγγυήσεων των τεσσάρων ΣΓ'49 πλάι στην διεξαγωγή διεθνών εγκλημάτων επαληθεύοντας την συχνή αλληλεπικάλυψη τους, εξάγοντας πρωτίστως από τις πιο έκδηλες καταπατήσεις (δολοφονίες, επιβεβλημένοι εκτοπισμοί κ.ο.κ.).¹⁸⁸ Σε ανάλογο πόρισμα κατέληξε και η Επιτροπή Έρευνας για το Νταρφούρ όπου δεν αποδόθηκε ευθύνη στη κυβέρνηση του Σουδάν για γενοκτονικές πράξεις ελλείπει ειδικής πρόθεσης αφανισμού, ωστόσο εξακριβώθηκε η διενέργηση εγκλημάτων πολέμου και κατά της ανθρωπότητας (Άρθρα 7.1, 8.1 ΚΔΠΔ) εφόσον τα πεπραγμένα αποσκοπούσαν στην εκδίωξη των θυμάτων υπό το πρίσμα καταπολέμησης των αντιεξουσιαστικών δυνάμεων.¹⁸⁹ Η ταυτοποίηση, λοιπόν, της γενοκτόνου πρόθεσης συναντά περισσότερα εμπόδια συγκρητικά με τη τεκμηρίωση άλλων εγκλημάτων.¹⁹⁰

Εν κατακλείδι η λεπτομερής έκθεση της κας Albanese εγκολλώνει όλο το φάσμα των αλληλένδετων κανόνων και αρχών που εφάπτονται στην τρέχουσα υπόθεση φερόμενης γενοκτονίας προσδίδοντας μνημειώδη λειτουργική αξία στον νομικό αγώνα της Νοτίου Αφρικής και των συνήγορων της. Η επικέντρωση σε επίμαχα σημεία του ισραηλινού συμπεριφορικού μοτίβου υποδεικνύει την συντρέχεια πρακτικών που υποπέφτουν στις παραβιάσεις των Άρθρων 2 και 3 ΣΓ' 48, συμπεριλαμβανομένων

---

¹⁸⁶ UN Human Rights Office, 'State and companies must end arms transfers to Israel immediately or risk responsibility of human rights violations: UN experts' (UNCHR, 20 June 2024) <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2024/06/states-and-companies-must-end-arms-transfers-israel-immediately-or-risk> επίσκεψη 19/12/2024. Στην προθύστερη ψηφοφορία της 5 Απρίλη, 28 κράτη μέλη του Συμβουλίου (με 6 κατά, 13 αποχές) συνομολόγησαν υπέρ της παύσης πώλησης και μεταφοράς πυρομαχικών και όπλων στην Κατέχουσα Δύναμη προς αποφυγή κατάχρησης τους έναντι πολιτών, βλ Human Rights Council RES A/HRC/RES/55/28 (5 April 2024) para 14.

¹⁸⁷ Το ΔΠΔΓ απεφάνθη πως, παρά τους εθμικά θεσπισμένους περιορισμούς σχετικά με την αποδοχή της πολιτιστικής γενοκτονίας, η καταστροφή πολιτισμικών και θρησκευτικών συμβόλων (η ηθελημένη στόχευση μη στρατιωτικών στόχων αποτελεί έκδηλη παραβίαση των ΣΓ'49) μίας ομάδας ταυτόχρονα με την βιολογική εξόντωση της θα μπορούσαν να ισοδυναμούν με γενοκτονική πρόθεση, βλ Kristic Case, (2001), paras 580, 594-595 και Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide, (2007), paras 319, 335-344.

¹⁸⁸ Karadzic Case (Trial Judgement) ICTY-95-5/18-T (24 March 2016) paras 445, 4535, Brđanin Case (Trial Judgement) ICTY-99-36-T (1 September 2004) paras 636-658, Kayishema and Ruzindana Case, (2001), para 367.

¹⁸⁹ Report of the International Commission of Inquiry on Darfur to the United State Secretary General (5 January 2005) paras 506, 522, 630-642.

¹⁹⁰ Munyakazi Case (Appeals Judgement) ICTR-97-36-A (28 September 2011) paras 141-142, Nahimana et al Case (Appeal Judgement) ICTR-99-52-A (28 November 2011) para 1029.

λοιπών ανθρωπιστικών αθετήσεων.¹⁹¹ Εντούτοις η μη ενσωμάτωση της στα εντάλματα σύλληψης του ΔΠΔ εις βάρος των τριών κορυφαίων ηγετών της Χαμάς, του ισραηλινού Πρωθυπουργού και του πρώην Υπουργού Άμυνας πιθανολογώ αιτιολογείται στο γεγονός ότι η ειδική πρόθεση αντλείται από τα καταγεγραμμένα τεκμήρια, ήτοι «*το πρότυπο διενέργειας υποδηλώνει αποκλειστικά την ύπαρξη της*».¹⁹² Εν ολίγοις η «*δέουσα βαρύτητα*» των διαθέσιμων στοιχείων συνεπάγεται λεπτό χειρισμό από έκαστο δικαστικό σώμα και ανάγεται στην, αναμφίβολα, πιο προκλητική δοκιμασία στο τελικό στάδιο εκτίμησης ατομικής και κρατικής ποινικής ευθύνης σε τέτοιου είδους υποθέσεις.¹⁹³

---

¹⁹¹ Anatomy of a Genocide, (2024), paras 22-45. Η αρπαγή ομήρων και χρήση ανθρώπινων ασπιδών συνιστούν εγκλήματα πολέμου βάσει του Άρθρου 8 (2) (β) (XXIII), (γ) (III) Καταστατιού Ρώμης, βλ Karadzic Case (Appeal on Denial of Judgement of Acquittal) ICTY-95-5/18-AR73.9 (11 December 2012) paras 17-21, Mladic Case (Appeal Judgement) ICTY-13-56-A (8 June 2021) paras 488-490.

¹⁹² Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide, (2007), para 373, Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide, (2015), para 148. Οι τρεις επικεφαλής της Χαμάς Yahya Sinwar, Mohamed Diab Ibrahim Al-Masri και Ismail Haniyeh το Γραφείο Εισαγγελέως πρόσαψε κατηγορίες για εγκλήματα πολέμου και κατά της ανθρωπότητας (εξόντωση, δολοφονίες, σεξουαλικής βίας, βασανηστηρίων κ.α., Άρθρα 7 και 8 ΚΔΠΔ), ενώ σε Netanyahu και Gallant καταλογίστηκε ευθύνη για παρεμφερείς καταπατήσεις (λιμοκτονία ως μέθοδος πολέμου, εσκεμμένη πρόκληση σοβαρού τραυματισμού, επιθέσεις κατά αμάχων κ.ο.κ) στις ίδιες κατηγορίες εγκλημάτων βλ ο.π. 121.

¹⁹³ Joint Declaration of Intervention of Canada, The Kingdom of Denmark, The French Republic, The Federal Republic of Germany, The Kingdom of The Netherlands, And the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland in the case of Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (The Gambia v. Myanmar) (15 November 2023) para 52.

ΜΕΡΟΣ Β΄:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο: Η ΕΠΙΛΥΣΗ ΤΟΥ ΜΕΣΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ

Επί του παρόντος η εκπλήρωση περιφερειακής σταθερότητας στην Μέση Ανατολή ακροβατεί σε ένα λεπτό σκοινί καθώς φαίνεται πως έχει δημιουργηθεί ένα δίπολο στη βάση των ισχυρισμών γενοκτονίας ανάμεσα στους εταίρους του Ισραήλ και όσους είτε παραδοσιακά τασσόταν εναντίον του (Ιράν, Τουρκία) είτε δεν έχουν κάποιο γεωστρατηγικό όφελος και επικεντρώνονται στην αποκατάσταση και προστασία των αμάχων. Εξ αυτού αναδεικνύεται η σημασία του διαμεσολαβητικού ρόλου τρίτων κρατών, διεθνών ή περιφερειακών οργανισμών για τον κατευνασμό των αντιπαρατιθέμενων μερών.

4.1 ΤΟ ΠΕΔΙΟ ΤΩΝ ΣΥΖΗΤΗΣΕΩΝ

Δύο εκ των πολιτικών μεθόδων επίλυσης διεθνών διαφορών, η μεσολάβηση και η διαπραγμάτευση κατέχουν πρωτεύουσα θέση στην τρέχουσα κατάσταση.¹⁹⁴ Η ειδοποίησις διαφορά μεταξύ των δύο έγκειται ότι στη μεσολάβηση προστίθεται ένας τρίτος, αμερόληπτος δρών αποσκοπώντας στην επικοινωνιακή διευκόλυνση των φιλονικούντων προκειμένου να έρθουν σε μία τελική συμφωνία.¹⁹⁵ Ο επικεφαλής ερευνητής του Ινστιτούτου Ασφάλειας και Άμυνας Rabdan (HAE) Kristian Alexander αναλύει τρεις πιθανές εκδοχές για το μέλλον της Μέσης Ανατολής.¹⁹⁶ Η πρώτη αφορά την κλιμάκωση της έντασης υπόψη της μαινόμενης σύγκρουσης και ανάμειξης κρατικών και μη δρώντων (Χούθι, Χεζμπολάχ, Χαμάς) σε Λίβανο, Ιράκ και Συρία, συμπεριλαμβανομένης και της πρόσφατης πτώσης του καθεστώτος Άσαντ και εγκαθίδρυσης de facto ισλαμικής μεταβατικής κυβέρνησης.¹⁹⁷ Η δεύτερη κατεύθυνση εστιάζει στις καρποφόρες διαπραγματευτικές διαδικασίες του παρελθόντος υποστηρίζοντας πως η αποκλιμάκωση είναι κερδοφόρα για την διασφάλιση των

---

¹⁹⁴ United Nations Charter, (1945), Art 33.

¹⁹⁵ Κώστας Θ Χατζηκωνσταντίνου, Χαράλαμπος Ελ Αποστολίδης, Μιλτιάδης Χ Σαρηγιαννόδης, Θεμελιώδεις Έννοιες στο Διεθνές Δημόσιο Δίκαιο (ΣΑΚΚΟΥΛΑ 2014) σελ 378-384.

¹⁹⁶ Kristian Alexander, 'War, peace, or a perpetual state of crisis – three possible paths for the Middle East's future' (Atlantic Council, 27 November 2024) <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/menasource/war-peace-crisis-middle-east/> πρόσβαση 20/12/2024.

¹⁹⁷ 'Συρία: Οι διεθνείς αντιδράσεις από την πτώση του καθεστώτος Άσαντ' (Euronews, 9 Δεκέμβριος 2024) <https://gr.euronews.com/2024/12/09/syria-oi-die8neis-antidrasedis-apo-thn-ptwsh-toy-ka8estwtos-asant> πρόσβαση 20/12/2024.

αμοιβαίων συμφερόντων.¹⁹⁸ Η τρίτη εκδοχή τοποθετείται καταμεσής των δύο προαναφερόμενων επιχειρηματολογώντας πως η κατάσταση θα διατηρήσει πάνω κάτω τον ίδιο ρυθμό μελλοντικά παραμένοντας σε μία διαρκή κρίση.¹⁹⁹

Εκπροσωπώντας τον Αραβικό Σύνδεσμο στο Συμβούλιο Ασφαλείας η Αίγυπτος είχε δηλώσει τη δέσμευση των αραβικών κρατών στη διατήρηση της ειρήνης.²⁰⁰ Καλώντας σε Σύνοδο Κορυφής στο Κάιρο τον Οκτώβρη του 2023 απευθύνθηκε στη πολύνεκρη σύγκρουση και το δικαίωμα της ελευθερίας του Παλαιστινιακού λαού.²⁰¹ Όντας το πρώτο αραβικό κράτος που σύνηψε συνθήκη ειρήνης (Συμφωνίες Καμπ Ντέιβιντ 1978) η θέση της Αιγύπτου είναι τόσο εξάισια όσο και λεπτή για τη διατήρηση των ισορροπιών.²⁰² Κατά μονάς και σε συνεργασία με το Κατάρ έχουν αφοσιωθεί μεσολαβητικά σε ζητήματα εκχειρίας, ανταλλαγής και απελευθέρωση ομήρων και κρατουμένων και καταπαύσης πυρός.²⁰³ Παρά τις πραγματικές δυσκολίες στις διαπραγματευτικές συζητήσεις και την σχέση του με τη Χαμάς, η διπλωματική δεξιοτεχνία του Κατάρ μαζί με την προτεραιοποίηση απελευθέρωσης των ευάλωτων ομάδων και τη κάλυψη των ανθρωπιστικών αναγκών έχουν συμβάλει σημαντικά στην ελάφρυνση του κλίματος. Όμως η αμοιβαία απουσία θέλησης διεξαγωγής ουσιαστικού διαλόγου ώθησε το αραβικό κράτος να παύσει προσωρινά τις εργασίες του.²⁰⁴ Κομβικό ρόλο στη σκακιέρα των διαπραγματεύσεων διαδραματίζουν και άλλα κράτη όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Κίνα. Στις αρχές καλοκαιριού η κυβέρνηση Biden σε απευθείας συνενόηση με τις προαναφερθείσες χώρες προέβη στον σχεδιασμό ενός «ειρηνευτικού πακέτου» που προβλεπόταν να

---

¹⁹⁸ Foreign, Commonwealth & Development Office, The Rt Hon David Lammy MP, 'UK push for de-escalation and stability during Middle East visit' (GOV.UK, 9 October 2024) <https://www.gov.uk/government/news/uk-push-for-de-escalation-and-stability-during-middle-east-visit> πρόσβαση 20/12/2024.

¹⁹⁹ Nisan Ahmed Khan, 'Middle East In Perpetual Crisis: The Way Forward- OpED' (eurasiareview, 26 November 2017) <https://www.eurasiareview.com/26112017-middle-east-in-perpetual-crisis-the-way-forward-oped/> πρόσβαση 20/12/2024.

²⁰⁰ Βλ S/PV.9498 pp 22-23.

²⁰¹ Cairo Peace Summit, Presidency of the Arab Republic of Egypt press statement (21 October 2023) <https://www.fm.gov.om/egypt-issues-press-statement-on-cairo-peace-summit/> πρόσβαση 20/12/2024.

²⁰² Βλ περισσότερο στο William B. Quandt, 'Camp David and Peacemaking in the Middle East' (1986) 101 (3) Political Science Quarterly pp 357-377 <https://www.jstor.org/stable/2151620> πρόσβαση 20/12/2024.

²⁰³ Ισραήλ – Χαμάς: Τι συμβαίνει με τις διαπραγματεύσεις για τους ομήρους (In.gr, 27 Οκτωβρίου 2023) <https://www.in.gr/2023/10/27/world/israil-xamas-ti-symvainei-tis-diapragmateyseis-gia-tous-omirous/>, Erin Banco, Nidal Al-Mughrabi 'Gaza ceasefire talks gain momentum as officials push for deal' (Reuters, 17 December 2024) <https://www.reuters.com/world/middle-east/netanyahu-cairo-gaza-ceasefire-deal-expected-coming-days-sources-say-2024-12-17/>, Jacob Wirtschafter, 'Qatar's balancing act in Middle East is mediation amid crisis' (Voa News, 2 October 2024) πρόσβαση 20/12/2024.

²⁰⁴ Joe Inwood, Rushdi Abualouf, 'Qatar suspends role as mediator between Israel and Hamas' (BBC 9 November 2024) <https://www.bbc.com/news/articles/c774d4p2mx6o> πρόσβαση 20/12/2024.

υλοποιηθεί σε τρία διαδοχικά στάδια εκχειρίδας, αμοιβαίας ανταλλαγής παλαιστινίων κρατουμένων στο Ισραήλ και απελευθέρωσης ισραηλινών ομήρων με τελικό όραμα την ανοικοδόμηση της Γάζας.²⁰⁵ Επιπλέον τον Σεπτέμβρη ανακοινώθηκε πρόσθετη ανθρωπιστική βοήθεια ύψους 336 εκατομμυρίων δολλαρίων με σκοπό την ανακούφιση των πληθυσμών της Γάζας και της Δυτικής Όχθης, προειδοποιώντας παράλληλα το Ισραήλ πως αν δεν λάμβανε αποτελεσματικά μέτρα για την μεγιστοποίηση της πρόσβασης ανθρωπιστικής αρωγής θα περιοριζόταν η οπλική χρηματοδότηση από τις ΗΠΑ.²⁰⁶

Εντυπωσιακή ήταν η συμβολή της Κίνας, η οποία πέτυχε κάτι που δεν κατάφεραν οι υπόλοιποι, δηλαδή την συμφιλίωση των αντιτιθέμενων πολιτικών παρατάξεων Χαμάς και Φατάχ (ΠΑ).²⁰⁷ «Ο απόηχος της συνάντησης», σχολίασε ο κινέζος Υπεξ ήταν οι εγγυήσεις για τον «προσωρινό συμβιβασμό με στόχο την εθνική ενότητα», ενδεικνύοντας την «ΟΑΠ ως τον μόνιμο εκπρόσωπο του Παλαιστινιακού λαού».²⁰⁸ Η Διακήρυξη του Πεκίνου απέσπασε ανάμεικτες αποκρίσεις από τα κράτη μολοταύτα ελήφθη θερμά από ΕΕ, ΟΙΣ, ΑΣ και ΟΗΕ, οι οποίοι εγκωμίασαν την πρωτοτυπία της κινεζικής ηγεσίας χαρακτηρίζοντας το εγχείρημα ως ένα μείζον θετικό βήμα προς την επιδιόρθωση των παλαιστινιακών στόχων σε αρμονία με τα διεθνή νομικά κελύσματα.²⁰⁹ Σύμφωνα με υπολογισμούς αυτοτελούς αραβικού ερευνητικού ιδρύματος αισθητός σκεπτικισμός κυριάρχησε ανάμεσα και στους παλαιστίνιους κατοίκους της Λωρίδας όπου η πλειψηφία των ερωτηθέντων προέβαλαν δυσπιστία για τις δεσμεύσεις της Χαμάς περί εθνικής ένωσης (53% έναντι 34%) εναποθέτοντας

---

²⁰⁵ 'Biden unveiled three-phase Israeli proposal for a ceasefire in Gaza at the White House. Hamas has reacted positively to the deal but Biden acknowledged keeping it on track would be difficult.' (Euronews, 1 June 2024) <https://www.euronews.com/2024/06/01/biden-says-hamas-no-longer-capable-of-carrying-out-large-scale-attack-on-israel> πρόσβαση 20/12/2024.

²⁰⁶ Office of the Spokesperson, 'United State Announces Nearly \$2.1 Billion in Humanitarian Assistance at the 79th UN General Assembly (30 September 2024) <https://www.state.gov/united-states-announces-nearly-2-1-billion-in-humanitarian-assistance-at-the-79th-un-general-assembly/>, 'U.S tells Israel, boost humanitarian aid to Gaza or risk losing weapons funding' (CBS News, 15 October 2024) <https://www.cbsnews.com/news/us-tells-israel-boost-gaza-humanitarian-aid-or-risk-weapons-money/> πρόσβαση 20/12/2024.

²⁰⁷ UN chief welcomes to agreement between Palestinian factions Fatah and Hamas' (UN News, 23 July 2024) <https://news.un.org/en/story/2024/07/1152431> πρόσβαση 20/12/2024.

²⁰⁸ Beatrice Farhat, 'The Beijing Declaration, 'China Brokers Hamas-Fatah Unity Deal: What We Know' (Al Monitor, 23 July 2024) <https://www.al-monitor.com/originals/2024/07/beijing-declaration-china-brokers-hamas-fatah-unity-deal-what-we-know> πρόσβαση 20/12/2024.

²⁰⁹ 'Arab League, Fatah Welcome Beijing Declaration on Ending Schism in Palestine' (CCTV Video News Agency, 26 July 2024) https://www.youtube.com/watch?v=wAwSvgs4VD0&t=161s&ab_channel=CCTVVideoNewsAgency, 'OIC Welcomes Palestinian Factions' Signing of Beijing Declaration' (Saudi Press Agency, 25 July 2024) <https://spa.gov.sa/N2144617>, 'Arab League welcomes Beijing Declaration on ending Palestinian political rift' (Xinhua News Agency, 25 July 2024) https://www.bjreview.com/Latest_Headlines/202407/t20240725_800372748.html πρόσβαση 20/12/2024.

μεγαλύτερη αξιοπιστία στη Φατάχ (48% έναντι 40%).²¹⁰ Στις αρχές του καλοκαιριού ο εσωτερικός πολιτικός κατακερματισμός αποτυπώθηκε με ενδιαφέρον συναρτήσεως της πτώσης της συνολικής εμπιστοσύνης (85% δήλωσαν δυσαρέσκεια) τόσο απέναντι στον Πρόεδρο της Παλαιστινιακής Αρχής Mahmoud Abbas όσο και στην ηγεσία της Χαμάς στη Γάζα (μόνο το 38% δήλωσαν στήριξη).²¹¹

Στο σημείο αυτό γίνεται αντιληπτή η σύζευξη του κατορθώματος της γεφύρωσης του πολιτικού χάσματος μεταξύ των παλαιστινιακών φατριών με την ικανοποίηση της λεγόμενης λύσης δύο κρατών.²¹² Η σύσταση ενός ανεξάρτητου αραβικού κράτους, εκτός των συστατικών του λαού και της εδαφικότητας, θεμελιώνεται γύρω από μία μακροπρόθεσμα συμπαγή εκτελεστική εξουσία μη εξαρτώμενη από τρίτους παράγοντες. Συναφώς ο διχασμός σχετικά με την επιλογή της ικανότερης κυβερνητικής αρχηγίας εν συνόλω από τη μία και η οξυμένη λαϊκή απογοήτευση προς τις κυριότερες πολιτικές παρατάξεις από την άλλη θα μπορούσαν να συμβάλουν αντιπαραγωγικά στην εγχώρια και εξωτερική ευστάθεια. Γι' αυτό θεωρώ πως μία αποδυναμωμένη, διαιρεμένη και μη νομιμοποιημένη παλαιστινιακή εξουσιαστική αρχή δύσκολα θα ανταπεξέλθει στις ατέρμονες ανάγκες και απαιτήσεις ενός μακροπρόθεσμου ειρηνευτικού σχεδίου.²¹³ Ταυτόχρονα κινδυνεύει να ελαχιστοποιηθεί το γνήσιο ενδιαφέρον των διεθών δρώντων γεγονός που δύναται να οδηγήσει στην αποστασιοποίηση τους από οποιαδήποτε μορφή συνδρομητικής επέμβασης μελλοντικά.²¹⁴ Μία απότομη διακοπή οικονομικής επικουρίας μαζί με δυνητική διπλωματική αποξένωση, κατά συνέπεια των παραπάνω, θα υπέσκαπτε σοβαρά κάθε στοιχειώδη προσπάθεια πάταξης των μεταβλητών αποσταθεροποίησης.

---

²¹⁰ Arab World for Research and Development, 'Gaza Strip Opinion Poll' (September 2024) p 9 <https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoiMzU1MWNIMjctZjQwNS00MDM5LWJiYTktNmE2YmZmODJhYTkyIiwidCI6ImViOWM2NTk4LWZlM2UtNGQzYi04YzVhLWQzMGQzNDZjYzQwN> πρόσβαση 20/12/2024.

²¹¹ Palestinian Center for Policy and Survey Research, 'Public Opinion Poll No 92' (12 June 2024) pp 6, 21 <https://pcpsr.org/sites/default/files/Poll%2092%20English%20full%20text%20July2024.pdf> πρόσβαση 20/12/2024.

²¹² UNSC ΡΕΣ 2720 (22 December 2023) para 12.

²¹³ Δημοσκόπηση του Συνασπισμού για Υπευθυνότητα και Ακεραιότητα στη Παλαιστίνη (αγγλική συντομογραφία AMAN) σκιαγράφησε τα σημαντικότερα προβλήματα, σύμφωνα με τη κοινή γνώμη, σε Γάζα, Δ. Όχθη και Ανατολική Ιερουσαλήμ για το 2022 ταξινομώντας τα ως εξής: 28% υπέδειξε τα οικονομικά ζητήματα, 25% τη διαφθορά, 21% την κατοχή, 11% την απουσία κράτους δικαίου και το 10% την διαρκή διαίρεση, βλ AMAN, 'The Public Opinion Poll on Corruption and Anti-Corruption Efforts for 2022' (November 2022) p 3 https://www.aman-palestine.org/cached_uploads/download/2022/12/10/%D8%A7%D9%84%D9%85%D9%84%D8%AE%D8%B5-%D8%A7%D9%84%D8%AA%D9%86%D9%81%D9%8A%D8%B0%D9%8A-%D8%A7%D9%86%D8%AC%D9%84%D9%8A%D8%B2%D9%8A-%D9%86%D8%B3%D8%AE%D8%A9-%D9%85%D8%B9%D8%AF%D9%84%D8%A9-1670678610.pdf πρόσβαση 20/12/2024.

²¹⁴ Τη περίοδο 2010-2015 ανάμεσα στους πιο διακεκριμένους δωρητές ανθρωπιστικών πακέτων στα παλαιστινιακά εδάφη ήταν οι ΗΠΑ, η ΕΕ, η Υπηρεσία Αρωγής ΗΕ, η Γερμανία, το Η.Β καταβάλλοντα ποσά άνω των 100 δις δολλαρίων, βλ Are John Knudsen, 'Country Evaluation Brief Report: Palestine' (2017) p 15 <https://www.cmi.no/publications/6263-country-evaluation-brief-palestine> πρόσβαση 20/12/2024.

Την ίδια στιγμή οι διαμετρικά αντίρροπες απόψεις των άμεσα αναμειγμένων δρώντων διαβρώνουν έκδηλα τις όποιες απόπειρες αλλαγής πλεύσης με τελικό προορισμό μία βιώσιμη πραγματικότητα. Η πρόταξη της ένοπλης αντίστασης σε συνδυασμό με την κάθετη άρνηση αναγνώρισης του Ισραήλ από τη Χαμάς πυροδοτεί τις, κατανοητές έως ένα βαθμό, αξιώσεις εθνικής ασφάλειας, δίχως όμως να δικαιολογεί την μετουσίωσή τους σε αλόγιστη χρήση βίας ή επιτηδευμένη διαστολή του υφιστάμενου δικαϊκού κορμού. Επι τούτου, κατ'εμέ, δεν πρέπει να λησμονείται η επίδραση των θρησκευτικών καταβολών στη διάπλαση επιχειρημάτων των αντιμαχόμενων. Για τον ιουδαϊσμό η εδαφικότητα ενσαρκώνει την εθνική κυριαρχία και επιβίωση καλώντας τους πιστούς να επιστρέψουν στη Σιών, ενώ οι ισλαμικές νομικές παραδόσεις πραγματεύονται το καθήκον ανάληψης του εδαφικού ελέγχου από εντεταλμένα μουσουλμανικά χέρια.²¹⁵ Καρδιακή αξία για τις δύο θεολογικές κληρονομίες αποδίδεται στους χώρους λατρείας και εξάσκησης ιεροτελεστικών εθίμων, κάτι που ιστορικά συναντάται στην εμβληματική Ιερουσαλήμ καθώς και σε περιοχές της Δ. Όχθης (Σαμάρεια, Ιουδαία).²¹⁶ Ομολογουμένως η δικαιολόγηση παράκαμψης των δικονομικά οριοθετημένων υποχρεώσεων στη βάση ριζοσπαστικών θρησκευτικών αφηγημάτων όχι μόνο δυσχεραίνει την νομική υπεράσπιση των κατηγορουμένων ενώπιον των διεθνών δικαστικών οργάνων, αλλά και ταυτόχρονα υπονομεύει και την προοπτική ευεργετικής επίλυσης.

Καταληκτικά η εύδοξη του πρόσφατου διπλωματικού θριάμβου ΗΠΑ-Κατάρ-Αιγύπτου, δηλαδή η κατόρθωση σύναψης συμφωνίας εκεχειρίας, με αρχικό στάδιο την ανταλλαγή ομήρων και διοικητικών κρατουμένων, εξαρτάται ριζικά από την αλληλεπίδραση των ανωτέρω συσχετιζόμενων παραμέτρων.²¹⁷ Η επιδιωκόμενη ανακατασκευή της Λωρίδας με εξωγενή υποβοήθηση και επίβλεψη συνεπάγεται δεξιότατη μεταχείριση τόσο σε επικοινωνιακό όσο και σε επιχειρησιακό επίπεδο.²¹⁸

---

²¹⁵ Jeffrey Haynes (eds), *The Handbook of Religion and Politics* (1st edn Routledge 2009) pp 128- 140. Η ενθάρρυνση της εβραϊκής μετανάστευσης (Yishuv), με σκοπό την εκπλήρωση της βιβλικής προφητείας, δίδεται από μεταρρυθμιστικές ενέργειες για την διευκόλυνση παλινόστησης στους ιερούς πατρογονικούς τόπους (Eretz Israel βλ. σύνοψη των ανάλογων νομοθετημάτων στην επίσημη ιστοσελίδα της Κνέσετ <https://main.knesset.gov.il/en/activity/pages/basiclaws.aspx> πρόσβαση 20/12/2024. Επίσης βλ., Ondrej Filipce, 'Territoriality in Judaism and Islam: Early Concepts and Modern Application' (2017) 50 (3) *Studia Religiologica* pp 189 -201 doi:[10.4467/20844077sr.17.012.7745](https://doi.org/10.4467/20844077sr.17.012.7745) πρόσβαση 20/12/2024.

²¹⁶ Yitzhak Reiter, 'Narrative of Jerusalem and its Sacred Compound' (2013) 18 (2) *Israel Studies* pp 115 – 132 <https://doi.org/10.2979/israelstudies.18.2.115> πρόσβαση 20/12/2024.

²¹⁷ Παρουσίαση των πρωταρχικών όρων της πρόσφατα κατοχυρωμένης συμφωνίας εκεχειρίας στο Jeremy Diamond et al, 'What's in the Hamas-Israel ceasefire and hostage release deal' (CNN, 16 January 2025) <https://edition.cnn.com/2025/01/15/us/whats-in-the-hamas-israel-ceasefire-and-hostage-release-deal/index.html> πρόσβαση 16/1/2025.

²¹⁸ Οι δηλώσεις του νεοεκλεγέντος Προέδρου των ΗΠΑ Donald Trump περί υποχρεωτικής μετεγκατάστασης των παλαιστινίων σε γειτονικές χώρες αναπαλαίωσης της Λωρίδας με ίδια έξοδα, και μετατροπής της στη «Ριβιέρα της

Η επιτυχής ολοκλήρωση της θα μπορούσε να αποτελέσει προπομπό ευεργετικών μεταρρυθμιστικών ενεργειών στο κοντινό μέλλον, συνεισφέροντας στη βαθμιαία εξυγίανση της Εγγύς Ανατολής μακροπρόθεσμα. Εν προκειμένω η εμπλοκή του ανώτατου οργάνου επιβολής της διεθνούς πειθαρχίας (ΣΑ/ΗΕ) θεωρείται αναπόσπαστη σε τούτη την επίπονη διαδικασία επαναφοράς της κανονικότητας.

4.2 ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Ο Χάρτης των Ηνωμένων Εθνών απευθύνει την κύρια αρμοδιότητα διατήρησης της διεθνούς ειρήνης και τάξης στο Συμβούλιο Ασφαλείας το οποίο ενεργεί σύμφωνα με τις αρχές και του σκοπούς του Οργανισμού.²¹⁹ Δομείται από 15 κρατη μέλη, 5 μόνιμα (Γαλλία, Ηνωμένες Πολιτείες, Ηνωμένο Βασίλειο, Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας και Ρωσική Ομοσπονδία) και 10 μη μόνιμα τα οποία εκλέγονται ανά δύο έτη και έχει σχεδιαστεί με τρόπο που επιτρέπει τη συνεχή λειτουργία του.²²⁰ Για την απρόσκοπτη άσκηση των καθηκόντων του βάσει των Κεφαλαίων VI, VII, VIII & XII τα μέλη παραχωρούν ειδικές εξουσίες και αποδέχονται τη τήρηση των Αποφάσεων.²²¹ Ακόμη μπορεί να διεξάγει έρευνα, να εκδίδει συστάσεις ή να καλεί τα μέρη σε διένεξη να επιλύουν τη μεταξύ τους διαφορά σύμφωνα με τις αναγνωρισμένες πολιτικές ή δικαστικές μεθόδους του Άρθρου 33.²²² Αν η εξής διαφορά απειλεί να διαταράξει την παγκόσμια ασφάλεια τότε μπορεί να προσφύγει, κατά το Άρθρο 39, σε οικονομικά (Άρθρο 41) ή στρατιωτικά (Άρθρο 42) μέτρα.²²³

Ο ρόλος του Συμβουλίου Ασφαλείας στην προκείμενη περίπτωση κρίνεται μείζων, γεγονός που αποδεικνύεται από την υιοθέτηση παλαιότερων Ψηφισμάτων, όπως το υπ' αριθμόν 242 (1967) μετά τον Πόλεμο των 6 Ημερών για τον τερματισμό της στρατιωτικής κατοχής των παλαιστινιακών εδάφων. Η ενασχόληση του Συμβουλίου με το παλαιστινιακό ζήτημα έχει υπάρξει πυρετώδης ανα τα έτη σε μία προσπάθεια επαναφοράς περιφερειακής ηρεμίας στη Μέση Ανατολή. Σήμερα ασκείται

Μέσης Ανατολής» πυροδότησαν σειρά αντιδράσεων από τον «Παγκόσμιο Νότο» έως την Ευρώπη, βλ Simone de La Feld, 'Turning Gaza into the "Riviera of the Middle East:" Trump's controversial plan unveiled to Netanyahu (eunews, 5 February 2025) <https://www.eunews.it/en/2025/02/05/turning-gaza-into-the-riviera-of-the-middle-east-trumps-controversial-plan-unveiled-to-netanyahu/> πρόσβαση 5/2/2025.

²¹⁹ United Nations Charter, (1945), Art 24.

²²⁰ Ibid Art 23 (1), Art 28 (1).

²²¹ Ibid Art 25.

²²² Αυτές, πέρα από την μεσολάβηση και τη διαπραγμάτευση είναι η έρευνα, και η συνδιαλλαγή. Στις δικαστικές μεθόδους καταλογίζονται ο δικαστικός διακανονισμός και η διαιτησία.

²²³ Βλ UNSC RES 418 (4 November 1977), UNSC RES 661 (16 August 1990), UNSC RES 1556 (30 July 2006) ως έμπρακτη εφαρμογή του Άρθρου 41 και UNSC RES 84 (7 July 1950), UNSC RES 794 (3 December 1992) για το Άρθρο 42.

κριτική στην αδυναμία υιοθέτησης και εφαρμογής αποδοτικών μέτρων εξαιτίας της συχνής χρήσης αρνησικυρίας σε Ψηφίσματα που προβλέπουν επιτακτική κατάπαυση πυρός.²²⁴ Η τακτική άσκηση βέτο, πρωτίστως από τις ΗΠΑ, έχει προκαλέσει σύσσωμες αντιδράσεις από άλλα Μέλη του Συμβουλίου όπως η Ρωσία, η οποία κατηγορεί την υπερδύναμη ότι προτάσσει υποκειμενικούς παράγοντες και δρα προστατεύοντας το Ισραήλ.²²⁵ Απεναντίας οι Ηνωμένες Πολιτείες αντικρούουν τις όποιες κατηγορίες, υπερασπιζόμενες το δικαίωμα νόμιμης άμυνας του Ισραήλ, υπογραμμίζοντας πως πρέπει να αναφέρεται ρητώς στα σχέδια Ψηφισμάτων.²²⁶ Από την άλλη πλευρά Ηνωμένο Βασίλειο και Γαλλία προτάσσουν την καταδίκη της Χαμάς ισχυριζόμενοι πως δεν δύνανται να συναινέσουν σε εκχειρία όσο υπάρχουν ακόμη όμηροι και η ίδια δεν σέβεται τους διεθνείς ανθρωπιστικούς κανόνες.²²⁷

Η συνέπεια της ως άνω αντίκρουσης απόψεων αποτυπώνεται στην αδράνεια για την αποκατάσταση της περιφερειακής σταθερότητας αφ'ής στιγμής διακυβεύονται ουσιώδη συμφέροντα.²²⁸ Η υιοθέτηση του Ψηφίσματος ΣΑ 2728, σχεδόν μίσο χρόνο μετά την έναρξη των εχθροπραξιών, μαρτυρά τη βαθιά διχοτόμηση της διεθνούς κοινότητας και την αλληλοσυγκρουόμενη δυναμική των ηγέτιδων δυνάμεων. Η αναποτελεσματικότητα του Συμβουλίου έχει επικριθεί πολύτροπα από εκπροσώπους κρατών, τον ΓΓ/ΗΕ, εμπειρογνώμονες και μελετητές.²²⁹ Ο επικεφαλής ΗΕ Antonio Guterres επήστησε το καθήκον αφοσίωσης στην γεφύρωση των υφιστάμενων γεωπολιτικών διχασμών μέσω ανάληψης δράσης και ικανής ηγεσίας, εμμένοντας στην ακλόνητη σπουδαιότητα του ΣΑ στην άμβλυνση των εντάσεων.²³⁰ Συνακόλουθα διπλωμάτες κρατών μελών του ΣΑ (Ελβετία, Σλοβενία, Γουιάνα, Μάλτα) έχουν γνωστοποιήσει εν γένει την δυσαρέσκεια τους σε σχέση με τις συχνές παρακωλύσεις και τις αδυναμίες συμφωνίας, ευελπιστώντας πως δεν θα σταθούν αφορμή για την

---

²²⁴ Απεικόνιση όλων των Ψηφισμάτων από τον Οκτώβρη 2023 έως Νοέμβρη 2024, βλ' 'How has the UNSC voted since the beginning of Israel's war on Gaza?' (Al Jazeera, 21 November 2024) <https://www.aljazeera.com/news/2024/11/21/how-has-the-uns-voted-since-the-beginning-of-israels-war-on-gaza> πρόσβαση 20/12/2024.

²²⁵ UNSC Verbatim Record (S/PV.9499, 8 December 2023) p 3, UNSC Verbatim Record (S/PV.9552, 20 February 2024) p 4, UNSC Verbatim Record (S/PV.9584, 22 March 2024) pp 2-3.

²²⁶ UNSC Verbatim Record (S/PV.9552, 20 February 2024) p 4, UNSC Verbatim Record (S/PV.9650, 10 June 2024) «...the United States commitment to Israel's self-defense is ironclad» p 3, UNSC Verbatim Record (S/PV.9790, 20 November 2024) p 3.

²²⁷ Ibid pp 5-6.

²²⁸ Alan W. Dowd, 'Why America Cares About Israel's Security?' (American Legion, 12 December 2023) <https://www.legion.org/information-center/news/landing-zone/2023/december/why-america-cares-about-israels-security>, Yasmine Ahmed, 'Britain Needs to End Its Two-Tier Approach to Protection of Civilians in Gaza and Ukraine' (HRW 26 August 2024) πρόσβαση 20/12/2024.

²²⁹ Διχασμένες στέκονται και τα άμεσα αντιμαχόμενα μέτωπα με την παλαιστινιακή μεριά να καταγγέλει την

²³⁰ UNSC Verbatim Record (S/PV.9732, 25 September 2024) pp 3-4.

εξακολούθηση των εχθροπραξιών.²³¹ Αντίστοιχη κριτική έχει ασκηθεί από την Εκτελεστική Διευθύντρια του Παρατηρητηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων Tirana Hassan και τον Διευθυντή ΗΕ της Διεθνούς Ομάδας Κρίσεων Richard Gowan αναφορικά με την ενίοτε οικειοθελή «*παράβλεψη σοβαρών ανθρωπιστικών παραβιάσεων με αντάλλαγμα βραχυπρόθεσμες εγχώριες ανάγκες*», τα αντικρουόμενα κρατικά συμφέροντα και την διαδοχική υποβάθμιση της φερεγγυότητας του θεσμού.²³² Συναρτήσει της πλήρους αποδόμησης της Γάζας, η οποία είχε προ πολλού ταυτιστεί με την παράλυση της διεθνούς νομοταξίας, νομικοί ειδήμονες ανοιχτά έθεσαν στο στόχαστρο την αναφερόμενη αγνόηση των επίμονων παρακλήσεων τους από κρατικούς δρώντες υπονοώντας αδυναμία ή μη θέληση προσκόλλησης στα νομοτυπικά προστάγματα.²³³

Το πάλαι ποτέ αμφιλεγόμενο ζήτημα της φερόμενης αντιφατικής στάσης του Συμβουλίου έχει διαταράξει αντιληπτά τον εύθραυστο δεσμό του Οργανισμού με τα αντιτιθέμενα μέρη της εμπόλεμης σύγκρουσης.²³⁴ Η ψήφιση υπέρ της άμεσης κατάπαυσης πυρός τον Μάρτιο 2024 (Ψήφισμα ΣΑ 2728) αποδοκιμάστηκε σθεναρά ως «*ντροπιαστική*» και «*αντισημιστική*» κίνηση από τους ισραηλινής καταγωγής υπουργό Εθνικής Ασφάλειας Itamar Ben-Gvir και τον πρέσβη Gilan Erdan.²³⁵ Ο τελευταίος, κιόλας, σε δεύτερο χρόνο αποκάλεσε σε συνέντευξη τον θεσμό «*οργανισμό τρομοκρατίας*».²³⁶ Πραγματευόμενος την διείσδυση τρομοκρατών της Χαμάς σε όργανα των ΗΕ και την έλλειψη καταδικής αυτών, παρά τις εμφανείς προσπάθειες του ισραηλινού στρατού για επιτάχυνση της ανθρωπιστικής ελάφρυνσης, ο διαπιστευμένος απεσταλμένος στο ΣΑ Danny Danon καυστικά επέπληξε σε συνεδρίαση τον Νοέμβρη

---

²³¹ Ibid p 5, UNSC Verbatim Record (S/PV.9584, 22 March 2024) p 11, UNSC Verbatim Record (S/PV.9790, 20 November 2024) p 11, UNSC Verbatim Record (S/PV.9763, 29 October 2024) p 19.

²³² 'International double standards, a key problem: Human Rights Watch (Al Jazeera =, 12 January 2024) https://www.youtube.com/watch?v=cxiM2KFv_ws&ab_channel=AlJazeeraEnglish, Richard Gowan, How the World Lost Faith in the UN' (Foreign Affairs, 9 November 2023) <https://www.foreignaffairs.com/israel/how-world-lost-faith-united-nations-gaza> πρόσβαση 20/12/2024.

²³³ 'The international legal order is breaking down in Gaza: UN experts mark one year of genocidal attacks on Palestinians' (unorg, 11 October 2024) <https://www.un.org/unispal/document/un-experts-press-release-11oct24/> πρόσβαση 20/12/2024.

²³⁴ Κατηγορίες για μεροληπτική στάση και υποστήριξη της Χαμάς με αφορμή την παραπομπή στο Άρθρο 99 Χάρτη ΗΕ τον Δεκέμβρη 2023 δέχτηκε και ο ΓΓ ΗΕ Antonio Guterres από τον τότε ισραηλινό ΥπΕξ Eli Cohen, ενώ λίγους μήνες αργότερα ο νυν ΥπΕξ τον ανακήρυξε «ανεπιθύμητο πρόσωπο» (persona non grata) απαγορεύοντας του την είσοδο στη χώρα, βλ <https://x.com/elico1/status/1732513338049863692> και https://x.com/Israel_katz/status/1841422324890812763?lang=el (πρόσβαση 20/12/2024).

²³⁵ Βλ <https://x.com/OudsNen/status/1772311431838318723>, UNSC Verbatim Record (S/PV.9586, 25 March 2024) p 15.

²³⁶ 'Israeli ambassador shreds UN charter with tiny shredder' (BBC, 11 May 2024), Neri Zilber, 'Israel calls UN a 'terror organisation' as tensions escalate over Gaza war' (Financial Times, 15 May 2024) <https://www.ft.com/content/f0945f3c-e4ab-4c04-8e1e-1e6f8397cb2c> πρόσβαση 20/12/2024.

2024 τις αμείωτες απόπειρες «ατίμωσης και δαιμονοποίησης» του Ισραήλ, καθιστώντας το Ιράν τον συνδετικό κρίκο των παραστρατιωτικών ομάδων που διοχετεύουν τον τρόμο στη Μέση Ανατολή.²³⁷ Ομοιοτρόπως εμφανή δυσανασχέτηση εξέφρασε ο Μόνιμος Παρατηρητής της Παλαιστίνης Riyad Mansour στις συνεδριάσεις ΣΑ του Οκτώβρη 2024 καταδικάζοντας την μη ικανοποιητική αξιοποίηση των διαθέσιμων εργαλείων από τα κράτη μέλη με σκοπό την πειθάρχηση του Ισραήλ, αφηφώντας ρητώς την ικανότητα επιβολής ελέγχου του Συμβουλίου.²³⁸ Ανάλογη απογοήτευση για την ανεπαρκή εφαρμογή των διεθνών διαταγμάτων εκδηλώθηκε επίσης από το παλαιστινιακό ΥΠ.ΕΞ όσο και από τον Πρόεδρο Mahmoud Abbas στο πλαίσιο επιτακτικής προειδοποίησης του Συμβουλίου για αποφασιστική ανάληψη καθηκόντων στοχεύοντας στην ανασυγκρότηση της τοπικής ενότητας.²³⁹

Η επί μακρόν προσφορά του ενός εκ των πρωτευόντων εκπροσωπευτικών οργάνων ΗΕ στη διαχείριση της προειρημένης ιδιάζουσας περίπτωσης επ' ουδενί δεν μειώνει το αναντίρρητο κύρος του εκτελεστικού βραχίονα εναρμόνισης της διεθνούς κοινότητας (ΣΑ). Μολονότι δεν αναιρείται ο κοπιώδης αγώνας του διακυβερνητικού οργανισμού, η προνομιούχα αξιοποίηση του δικαιώματος αρνησυκιρίας ενιαία με τη συστηματική ανυπαρξία εποπτικών μηχανισμών συμμόρφωσης στο πρότυπο των αποδεκτών διεθνών κανόνων, θέτουν ορατές τροχοπέδες στη διαδικασία επίλυσης της πολυμερούς διαφοράς. Ο μετασχηματισμός του λειτουργικού μοντέλου του Συμβουλίου Ασφαλείας, μέσω τροποποίησης, παράκαμψης ή κατάργησης του βέτο όταν πρόκειται για μεγάλου φάσματος κατάφωρα εγκλήματα, ήτοι η γενοκτονία, θα μπορούσε να αναστηλώσει την διαφάνεια και τη λογοκρισία των συμβαλλόμενων μερών παγκοσμίως.²⁴⁰ Ακόμη η έμπρακτη μετουσίωση των διατυπωμένων λόγων των Ψηφισμάτων, αντλώντας από υποδείγματα προθύστερων πρωτοβουλιών σε παρεμφερείς και μη περιπτώσεις, σε συμφωνία και συνεργασία με τις νομικές προδιαγραφές των αποφάσεων των ανώτατων δικαστικών σωμάτων (ΔΔΧ, ΔΠΔ) θα

²³⁷ UNSC Verbatim Record (S/PV.9787, 18/11/2024) pp 20-21.

²³⁸ UNSC Verbatim Record (S/PV.9744, 9 October 2024) pp 21-22, UNSC Verbatim Record (S/PV.9750, 16 October 2024) pp 18-19, UNSC Verbatim Record (S/PV.9763, 29 October 2024) pp 4-6.

²³⁹ State of Palestine MFA Official Statement (10 March 2024) https://x.com/pmofo/status/1766801325537349891?ref_src=twsrc%5Etfw, 'Palestinian President Urges International Community to Hold Israel Accountable for 'Full-Scale War of Genocide', on Day Three of Annual General Debate' (unorg, 26 September 2024) <https://press.un.org/en/2024/ga12635.doc.htm> πρόσβαση 20/12/2024.

²⁴⁰ Βλ και Statement by Finland on behalf of the Nordic countries on the use of the veto at the United Nations General Assembly Seventy-ninth Session (20 November 2024) https://finlandabroad.fi/web/un/nordic-statements/-/asset_publisher/7AjSWaX3YnO3/content/statement-by-finland-on-behalf-of-the-nordic-countries-denmark-finland-iceland-norway-and-sweden-on-the-use-of-the-veto-at-the-united-nations-general-assembly-seventy-ninth-session-in-new-york-20-november-2024/384951 πρόσβαση 20/12/2024.

συνέδραμε αδιάσειστα στην θωράκιση της εξουσίας του Συμβουλίου.²⁴¹ Από την άλλη η ανέγερση ειρηνευτικής αποστολής επιφορτισμένης να αναπληρώσει την προσεχώς σε αναστολή Υπηρεσία Αρωγής Παλαιστινίων Προσφύγων, μη εξαιρουμένης της προοπτικής συγχρονισμένης ανθρωπιστικής επέμβασης (Κεφάλαιο VII Χάρτη) εφόσον τα μέρη σε σύρραξη δεν υπακούουν στις προδιαγεγραμμένες εντολές.²⁴² Ασφαλώς εξυπακούεται, ανεξαιρέτως, ο σεβασμός της διαφύλαξης της αρχής κρατικής κυριαρχίας, στη δεδομένη συγκυρία του Ισραήλ, άνευ παρεμβάσεων στα εθνικά θέματα (Άρθρο 2.7 Χάρτη) ειδάλλως συντρέχει απειλή εκτενέστερης διάβρωσης της αξιοπιστίας του Συμβουλίου.²⁴³ Εκτός αυτού δεν λησμονείται η ενεργή ελλόχευση διαρροής της υπάρχουσας βίαιης κόντρας με Λίβανο, Ιράν και Συρία, η πραγμάτωση της οποίας δύναται να προξενήσει τη μεταβολή των ισορροπιών ισχύος ταυτόχρονα παρέχοντας αρμόζον προβάδισμα στο Ισραήλ να προβεί σε νομιμοποίηση ορισμένων απαρέγκλιτων πρακτικών του.²⁴⁴

---

²⁴¹ UN Charter, (1945), Art 94. Απαγόρευση πτήσεων στον εθνικό εναέριο χώρο της Βοσνίας – Ερζεγοβίνης και της Λιβυής στη διάρκεια των εμφύλιων συρράξεων (+πρόβλεψη ανθρωπιστικής επέμβασης βάσει του δόγματος «Ευθύνης Προστασίας» HE / Responsibility to Protect), βλ UNSC RES 781 (9 October 1992), UNSC RES 1973 (17 March 2011), εμπάργκο στρατιωτικού εξοπλισμού και εγκαθίδρυση της γαλλικά καθοδηγούμενης ανθρωπιστικής επιχείρησης για την αντιμετώπιση της γενοκτονίας στη Ρουάντα, βλ UNSC RES 918 (17 May 1994), UNSC RES 929 (22 June 1994), κατάσχεση όπλων των εμπόλεμων μερών στον πόλεμο της Υεμένης (έμφαση σε Χούθι) και αποφυγή πρόκληση απειλής σε γειτονικά κράτη, βλ UNSC RES 2216 (14 April 2016) κ.ο.κ.

²⁴² Η Συμφωνία Κατάπαυσης Πυρός στο Δεύτερο Πόλεμο του Κονγκό απέβλεπε στην σύσταση ειρηνευτικής δύναμης (MONUSCO) με τη σφραγίδα των HE UNSC RES 1258 (6 August 1999). Λοιπά παραδείγματα, βλ UNSC RES 1264 (15 September 1999) για την ανάπτυξη πολυεθνικής ειρηνευτικής αποστολής στο Ανατολικό Τιμόρ (INTERFET, τελικά υπό αυστραλιανή ηγεσία), UNSC RES 872 (5 October 1993) ειρηνευτικό σώμα (UNAMIR) με την εντολή επίβλεψης της εφαρμογής των Συμφωνιών Αρούσα για τον τερματισμό του εμφυλίου στη Ρουάντα, UNSC RES 2100 (25 April 2013) επιχείρηση εξουσιοδοτημένη με την εγγύηση της δημόσιας ασφάλειας και την αδιατάρακτη πολιτική μετάβαση της χώρας, UNSC RES 425 (19 March 1978) UNIFIL σε Λίβανο, UNSC RES 1769 (31 July 2007) υβριδική (Αφρικανική Ένωση/HE) αποστολή UNAMID στο Νταρφούρ κλπ.

²⁴³ «*Nothing (...) shall authorize the United Nations to intervene in matters (...) essentially within the domestic jurisdiction of any state or .. require (...) to submit such matters to settlement (...) but this principle shall not prejudice the application of enforcement measures under Chapter VII.*»

²⁴⁴ ‘UN Condemns Israeli Attack on an Iranian Embassy Building in Damascus’ (UN, 3 April 2024) <https://www.youtube.com/watch?v=JwAElluELJo>, Michelle Nichols, ‘At UN, Israel and Iran warn each other against attacks’ (Reuters, 2 October 2024) <https://www.reuters.com/world/middle-east/un-chief-warns-tit-for-tat-mideast-violence-must-stop-2024-10-02/>, ‘Lebanon: UN experts deplore Israel’s increasing disregard for international law’ (4 October 2024) <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2024/10/lebanon-un-experts-deplore-israels-increasing-disregard-international-law> πρόσβαση 20/12/2024.

ΜΕΡΟΣ Γ΄

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

Η προσαγωγή του ισραηλινού κράτους στο Δικαστήριο της Χάγης επιστράτευσε την εκκίνηση της δικαστικής αντιδικίας με πρωτοστάτη τη Νότιο Αφρική, στρέφοντας μετωπικά την επαγρύπνηση της οικουμένης στο φλέγον αντικείμενο τριβής γύρω από το Μεσανατολικό και τα όρια εφαρμογής της Σύμβασης Γενοκτονίας. Η ευκαιρία επανεξέτασης των αυστηρών κριτηρίων της ειδικής πρόθεσης τέλεσης γενοκτονίας τοποθετεί στο μικροσκόπιο τις διευρυμένες απόπειρες για κατά το δοκούν, αμφιλεγόμενη ερμηνεία της ράχης του διεθνούς κανονιστικού πλέγματος από το Ισραήλ, μία πολυσυζητημένη πτυχή της συγκεκριμένης αντιπαράθεσης.²⁴⁵ Ο παραγκωνισμός των επαληθευμένων αρχών καλλιεργεί ένα ριψοκίνδυνο προηγούμενο βάσει του οποίου η περιφρόνηση των εμπειριστατομένων λόγων επίτιμων υπερσπιστών του ΔΔ, πόσο μάλλον η κάθετη απόρριψη διεκπεραίωσης σειράς αντιδιεθνών ενεργειών, αντίκειται στα ιδανικά και τις πανανθρώπινες νομοτυπικές αξίες. Η *sui generis* πραγματικότητα της ισραηλινοπαλαιστινιακής διαμάχης αντανακλάται στο συνοθύλευμα των εδαφικών, πολιτικών, θρησκευτικών και ιδεολογικών προστριβών που τη διέπουν, συμπεριλαμβανομένων των αμέτρητων δοκιμών διακανονισμού εξ ονόματος ΗΕ, τοπικών θεσμικών μηχανισμών και ενδιάμεσων διακρατικών μεσολαβητών.

Η εσκεμμένη ρήση στη γενοκτονία αιτιολογείται, πιστεύω, ακριβώς σε αυτή την ισχυριζόμενη παράβλεψη ή αλλοτροίωση των οριοθετημένων δικονομικών κανόνων. Δηλαδή εξυπηρετεί την ηχηρή υπόμνηση πως με τον έναν ή τον άλλο τρόπο η δικαιοσύνη τελικά θα υπερισχύσει κόντρα στις επικρατούσες απόψεις καθάιρεσης της που την περιβάλουν. Πίσω από τη πληθώρα των συντρεχουσών προκλήσεων караδωκεί ύστατος κίνδυνος εκτροπής της έκβασης του εκκρεμούντος δικαστικού πορίσματος σχετικά με την ισχυριζόμενη διεξαγωγή γενοκτονίας κατά του παλαιστινιακού λαού, δίνοντας μία πρόσθετη στρώση ενδιαφέροντος στην άκρως απορροφητική πολυμετωπική αντιπαράθεση. Κρίνοντας από τις καθημερινές καταγιγιστικές εξελίξεις, δη μετά την απαγγελία προσωρινών μέτρων, ενδεικτικών των

---

²⁴⁵ Βλ. ανηρτημένη δήλωση του ισραηλινού Γενικού Προξενείου στο Τορόντο <https://embassies.gov.il/toronto/AboutIsrael/the-middle-east/Pages/Israeli-Settlements-and-International-Law.aspx> πρόσβαση 20/12/2024.

φθίνοντων συνθηκών, η στάση των αντιμεχόμενων μερών κυμαίνεται μεταξύ των δύο άκρων.²⁴⁶ Ισάξια βαρυσήμαντη με τις εκτενείς αποτρόπαιες ανθρωπιστικές παραβιάσεις θεωρείται και η αδιάκριτη κατάχρηση του όρου γενοκτονία, η οποία θα μπορούσε να φαλκιδεύσει ανέκκλητα τη πορεία και κατάληξη της υπό συζήτησης κρούσης. Γι' αυτό επιβάλλεται μέγιστη μέριμνα, σε επίπεδο δημόσιας ρητορικής, η επικοινωνιακή δεξιοτεχνία, η ορθή τεκμηρίωση απόψεων και προ πάντων η μη βεβιασμένη εξαγωγή συμπερασμάτων. Εμπεριστατωμένα το διακριτό χάσμα στη κοινωνική, πολιτική και νομική προσέγγιση της επίκλησης γενοκτονίας από κράτη, διεθνή όργανα, κοινωνία των πολιτών, ΜΚΟ και περιφερειακούς δρώντες πριμοδοτεί ένα ντόμινο διαδοχικών επιπτώσεων. Μία τόσο σοβαρή κατηγορία, ακόμη και σε τόσο πρώιμο στάδιο, δημιουργεί συγκυρίες στιγματισμού του Ισραήλ ικανές να πυροδοτήσουν μελλοντική διπλωματική απομόνωση κλονίζοντας στο ενδιάμεσο τις προοπτικές επίσημων διαπραγματεύσεων. Αντιστρόφως η μη απόφαση γενοκτόνου πρόθεσης θα αμαύρωνε την εικόνα της Νοτίου Αφρικής και των θιασωτών της. Οι μέχρι στιγμής ενδείξεις επιβεβαιώνουν την τάση απομάκρυνσης από την έλευση σε ειρηνικό συμβιβασμό τονίζοντας τις πάγια εδραιωμένες ασυμφωνίες των δύο μερών, δίχως όμως αυτό να επισφραγίζει παντοτινά την πιθανότητα διακανονισμού μελλοντικά, σε συνάφεια με την ετυμηγορία της δικαιοσύνης.

---

²⁴⁶ Τουλάχιστον μέχρι τις 14 Γενάρη 2025, δύο μέρες πριν την ανακοίνωση της απόφασης υπογραφής συμφωνίας εκχειρίας Ισραήλ-Χαμάς, βάσει στατιστικών του Γραφείου ΗΕ για τον Συντονισμό Ανθρωπιστικών Υποθέσεων, οι απώλειες ανέρχονταν σε 46,645 Παλαιστίνιους και άνω των 1,200 καταγραμμένους ισραηλινούς απολεσθέντες, βλ ΟCHA, 'Reported impact snapshot, Gaza Strip (14 January 2025) <https://www.ochaopt.org/content/reported-impact-snapshot-gaza-strip-14-january-2025> πρόσβαση 16/1/2025.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Συμβατικά Κείμενα:

- Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (9 December 1948) 78 U.N.T.S. 277
- Convention on the Rights of the Child (20 November 1989) 1577 U.N.T.S. 3
- International Convention on the Suppression and Punishment of the Crime of Apartheid (30 November 1973) 1015 U.N.T.S. 243
- Rome Statute of the International Criminal Court (last amended 2010) (17 July 1998) 2187 U.N.T.S. 90
- UNESCO Convention on the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict (14 May 1954) 249 U.N.T.S. 216
- United Nations Charter (24 October 1945) 1 U.N.T.S. XVI
- Universal Declaration of Human Rights (10 December 1948) UNGA RES 217 A(III)

ΔΕΕΣ:

- Amended Protocol II on Prohibitions or Restrictions on the use of Mines, Booby-Traps and Other Devices of October 10 1980 (May 3 1996) 2048 U.N.T.S. 93
- Convention for the Amelioration of the Condition of the Wounded in Armies in the Field, (22 August 1864) 22 Stat. 940; Treaty Series 377
- First Protocol to the Hague Convention (14 May 1954) 249 U.N.T.S. 358
- Geneva Convention Relative To The Protection Of Civilian Persons In Time Of War Of (12 August 1949) 75 UNTS 287
- Protocol Additional to the Geneva Conventions of 12 August 1949, and relating to the Protection of Victims of International Armed Conflicts (8 June 1977) 1125 U.N.T.S. 3
- Second Protocol to the Hague Convention (26 March 1999) 2253 U.N.T.S. 172

Νομολογία:

ΔΔΔ:

- Allegations of Genocide under the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Ukraine v. Russian Federation) (Preliminary Objections) [2024] ICJ 182
- Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (The Gambia v. Myanmar: 7 States intervening) (Preliminary Objections) [2022] ICJ 178
- Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia and Herzegovina v. Yugoslavia) (Preliminary Objections) [1996] ICJ 595
- Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Croatia v. Serbia) (Merits) [2015] ICJ 3

- Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide in the Gaza Strip (South Africa v. Israel) (Oral Proceedings) [2024] ICJ CR 2024/2
- Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide in the Gaza Strip (South Africa v. Israel) (Provisional Measures) [2024] ICJ 3
- Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide in the Gaza Strip (South Africa v. Israel) (Request on Provisional Measures) [2023] ICJ 192
- Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia and Herzegovina v. Serbia and Montenegro) (Merits) [2007] ICJ 43
- Armed Activities on the Territory of the Congo (Democratic Republic of the Congo v. Uganda) (Merits) [2005] ICJ 168
- Barcelona Traction, Light and Power Company, Limited (Belgium v. Spain) (Merits) [1970] ICJ 3
- Legal Consequences arising from the Policies and Practices of Israel in the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem (Advisory Opinion) 2024
- Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory (Advisory Opinion) 2004
- Military and Paramilitary Activities in and against Nicaragua (Nicaragua v. United States of America) (Merits) [1986] ICJ 15
- Oil Platforms (Islamic Republic of Iran v. United States of America) (Merits) [2003] ICJ 161
- Reservations to the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Advisory Opinion) [1951] ICJ 15

ΑΠΔΓ:

- Blagojevic and Jokic Case (Trial Judgement) ICTY-02-60-T (17 January 2005)
- Celebici Case (Trial Judgement) ITCY-96-2-T (16 November 1998)
- Kupreskic Case (Trial Judgement) IT-95-16-T (14 January 2000)
- Jelusic Case (Appeal Judgement) ICTY-95-10-A (5 July 2001)
- Stakic Case (Acquittal Judgement) ICTY-97-24-T (31 October 2002)
- Lukić & Lukić Case (Appeal Judgment) ICTY-98-32/1-A (4 December 2012)
- Blaskic Case (Appeal Judgement) ITCY-95-14-A (29 July 2004)
- Brđanin Case (Trial Judgement) ICTY-99-36-T (1 September 2004)
- Blagojevic & Jokic (Appeal Judgement) ICTY-02-60-A (9 May 2007)
- Tolimir Case (Trial Judgement) ICTY-05-88/2-T (12 December 2012)
- Popovic Case (Appeal Judgement) ICTY-05-88-A (30 January 2015)
- Tolimir Case (Appeal Judgement) ICTY-05-88/2-A (8 April 2015)
- Karadzic Case (Trial Judgement) ICTY-95-5/18-T (24 March 2016)
- Karadzic Case (Appeal on Denial of Judgement of Acquittal) ICTY-95-5/18-AR73.9 (11 December 2012)

- Mladic Case (Appeal Judgement) ICTY-13-56-A (8 June 2021)
- Kunarac et al Case (Appeal Judgement) ICTY-96-23 & IT-96-23/1-A (12 June 2002)

ΔΠΑΡ:

- Akayesu Case (Trial Judgement) ICTR-96-4-T (2 September 1998)
- Bagilishema, Case (Trial Judgement) ICTR-95-1A-T (7 June 2001)
- Gatete Case (Appeal Judgement) ICTR-00-61-A (9 October 2012)
- Kambanda Case (Judgement and Sentence) ICTR-97-23-S (4 September 1998)
- Kayishema and Ruzindana (Trial Judgement) ICTR-95-I-T (21 May 1999)
- Kayishema and Ruzindana Case (Appeal Judgement) ICTR-95-1-A (1 June 2001)
- Munyakazi Case (Appeal Judgement) ICTR-97-36-A (28 September 2011)
- Nahimana et al Case (Appeal Judgement) ICTR-99-52-A (28 November 2011)
- Nahimana et al Case (Trial Judgement) ICTR-99-52-T (3 December 2003)
- Nindabahizi Case (Appeal Judgement) ICTR-01-71-A (16 January 2007)
- Nindabahizi Case (Judgement and Sentence) ICTR-01-71-I (15 July 2004)
- Niyitenga Case (Judgement and Sentence) ICTR-96-14-T (16 May 2003)
- Ntawukulilyayo Case (Appeals Judgment) ICTR-05-82 (14 December 2011)
- Semanza Case (Appeal Judgement) ICTR-97-20-A (20 May 2005)
- Seromba Case (Appeal Judgement) ICTR-01-66-A (12 March 2008)
- Tadic Case (Decision on the Defence Motion for Interlocutory Appeal on Jurisdiction) IT-94-1 (2 October 1995)

ΔΠΑ:

- Omar Hassan Ahmad Al Bashir Case (Trial Judgement) ICC-02/05-01/09-302 (6 July 2017)
- Omar Hassan Ahmad Al Bashir Case (Trial Judgement) ICC-02/05-01/09 (4 March 2009)

Νυρεμβέργη:

- The Trial of German Major War Criminals. Proceedings of the International Military Tribunal sitting at Nuremberg, Germany (22 August - 1 October, 1946) Part 22
- USA v. Otto Ohlendorf et al (Einsatzgruppen Trial) [1948] Military Tribunal II C

Ελληνική βιβλιογραφία:

- Μαρούδα Ντ Μ, *Διεθνές Ανθρωπιστικό Δίκαιο* (Ι.ΣΙΔΕΡΗΣ 2015)
- Μαρούδα Ντ Μ, Περράκης Σ, *Διεθνής Δικαιοταξία* (Ι.ΣΙΔΕΡΗΣ 2016)
- Χατζηκωνσταντίνου Κ Θ, Αποστολίδης Χ Ε, Σαρηγιαννόδης Μ Χ, *Θεμελιώδεις Έννοιες στο Διεθνές Δημόσιο Δίκαιο* (ΣΑΚΚΟΥΛΑ 2014)

Ελληνικά ακαδημαϊκά άρθρα/συλλογές

- Ζαΐκος Ν, *Η απαγόρευση της γενοκτονίας* στο Κ Κούφα (Διευθ) Συλλογή Κειμένων Διεθνούς Ανθρωπιστικού Δικαίου (Εκδ Κορηλία Σφακιανάκη 2011)
- Μπρεδήμας, 'Χαμάς: εθνικο-απελευθερωτικό κίνημα ή τρομοκρατικά οργάνωση; Οι συνέπειρες του χαρακτηρισμού για την εφαρμογή του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου' (2024) 10 , Ειδικό Τεύχος «Ο Πόλεμος στη Γάζα» Τετράδια Διεθνούς Δικαίου και Διεθνούς Πολιτική

Ξενόγλωσση βιβλιογραφία:

- Ben Kiernan, *Century of Genocide* (2nd edn Routledge 2004)
- Clevel W L, Martin Bunton, *A History of the Modern Middle East* (4th ed Westview Press 2009)
- Fawcett L, *International Relations of the Middle East* (3rd ed OUP 2013)
- Goldschmidt Jr A, Davidson L, *A Concise History of Middle East* (8th ed Westview Press 2006)
- Halliday F, *The Middle East in International Relations* (Cambridge University Press 2005)
- Haynes J (eds), *The Handbook of Religion and Politics* (1st edn Routledge 2009)
- Henckaerts J M, Doswald-Beck L (eds), *Customary International Humanitarian Law Volume II: Rules & Volume II: Practice* (Cambridge University Press 2005)
- Khalidi R, *Palestinian Identity: The Construction of Modern National Consciousness* (Columbia University Press 1998)
- Khalidi R, *The Hundred Years' War on Palestine: A History of Settler Colonialism and Resistance, 1917-2017* (Metropolitan Books 2020)
- Lemkin R, *Axis Rule in Occupied Europe: Analysis of Government, Proposals for Redress* (Washington Carnegie Endowment for International Peace 1944)
- Lieber F, 'Instructions for the Government of Armies of the United States in the Field' (Originally Issued as General Orders No. 100) (1863), Adjutant General's Office, Washington 1898: Government Printing Office, διαθέσιμο στο https://avalon.law.yale.edu/19th_century/lieber.asp
- Oren B Michael, *Six Days of War: June 1967 and the Making of the Modern Middle* (OUP 2002)
- Pictet J S, *The Geneva Conventions of 12 August 1949* (International Committee of the Red Cross 1958)
- Rohan E, *The Arab: A History* (Basic Books 2009)
- Schabas A W, *Genocide in International Law: The Crime of Crimes* (2nd Ed CUP 2009)
- Trapp K N, 'Can Non-State Actors Mount An Armed Attack?' στο Mark Weller (eds), *The Oxford Handbook Of The Use Of Force In International Law* (OUP 2015)

Ξενόγλωσσα Ακαδημαϊκά Άρθρα:

- Eden P, ' II. Palestinian Statehood: Trapped Between Rhetoric and Realpolitik' (2013) 62 (1) International & Comparative Law <https://ssrn.com/abstract=2269020>
- Filipec O, 'Territoriality in Judaism and Islam: Early Concepts and Modern Application' (2017) 50 (3) Studia Religiologica pp 189 -201 doi:[10.4467/20844077sr.17.012.7745](https://doi.org/10.4467/20844077sr.17.012.7745)
- Gobulev S D, Antonova I A, 'How internal armed conflicts become internationalized: introducing an integrated-dimensional analytical framework' (2020) 3 Geplat Caderno Suplementar διαθέσιμο στο <https://geplat.com/rtep/index.php/tourism/article/view/593>
- Halamish A, 'Demography and Struggle for Palestine, 1917-1947' (2021) 26 (3) Israel Studies 48 <https://dx.doi.org/10.2979/israelstudies.26.3.04>
- Hassan S, 'The Genesis and Consequences for Palestine' (2011) 39 (7/8) Social Scientist 66-67 <https://www.jstor.org/stable/41289422>
- Jabber F, 'The Arab Regimes and the Palestinian Revolution, 1967-71' (1973) 2 (2) Journal of Palestine Studies 79-84 <https://doi.org/10.2307/2535482>
- Khalidi R, 'The persistence of the Sykes-Picot frontiers in the Middle East' (2016) 4 (1) London Review of International Law 348 <https://doi.org/10.1093/lri/lrw019>
- Khouri F J, 'The Policy of Retaliation in Arab-Israeli Relations' (1966) 20 (4) Middle East Journal 436 – 440 <https://www.jstor.org/stable/4324058> πρόσβαση 16/12/2022, Benny Morris, 'The Israeli Press and the Qibya Operation' (1953) 25 (4) Journal of Palestine Studies 40-52 <https://doi.org/10.2307/2538005>
- Mathew W M, 'The Balfour Declaration and the Palestine Mandate, 1917-1923: British Imperialist Imperatives' (2013) 40 (3) British Journal of Middle Eastern Studies 231-250 <http://www.jstor.org/stable/23525764>
- Milanovic M, 'State Responsibility for Genocide' (2006) 17 (3) EJIL 558 <https://doi.org/10.1093/ejil/chl019>
- Moir L, 'The Historical Development of the Application of Humanitarian Law in Non-International Armed Conflicts to 1949' (1998) 47 (2) The International and Comparative Law Quarterly <https://doi.org/10.1017/S0020589300061881>
- Nassar R J, 'The Culture of Resistance: The 1967 War in the Context of the Palestinian Struggle' (1997) 19 (3) Arab Studies Quarterly <https://www.jstor.org/stable/41858998>
- Pappé I, 'The 1948 Ethnic Cleansing of Palestine' (2006) 141 Journal of Palestine Studies https://ciaotest.cc.columbia.edu/olj/jps/vol36-141/vol36-141_b.pdf
- Qahaba A, Hamamra B, 'The Nakba Continues: The Palestinian Crisis from the Past to the Present' (2021) 1 (1) Journal of Critical Studies DOI: <https://doi.org/10.2021/ju.v1i1.2315>

- Reiter Y, ‘Narrative of Jerusalem and its Sacred Compound’ (2013) 18 (2) Israel Studies pp 115 – 132 <https://doi.org/10.2979/israelstudies.18.2.115> πρόσβαση 20/12/2024
- Senese S, ‘External and Internal Self-Determination’ (1989) 16 (1) Social Justice pp 19-25 <https://www.jstor.org/stable/29766439>
- Shaw M, Bartov O, ‘The question of genocide in Palesine 1948: an exchange between Martin Shaw and Omer Bartov’ (2010) 12 (3-4) Journal of Genocide Research pp 243-246 <https://doi.org/10.1080/14623528.2010.529698>
- Slaim A, ‘The Iron Wall Revisited’ 41 (2) Journal of Palestine Studies <https://doi.org/10.1525/jps.2012.xli.2.80>
- Wouters J, Verhoeven S, ‘The Domestic Prosecution Of Genocide’ (2010) Working Paper #55 Leuven Centre for Global Governance Studies 27-36 <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1766554>

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ ΣΑ:

- UNSC RES 54 (15 July 1948)
- UNSC RES 61 (4 November 1948)
- UNSC RES 62 (16 November 1948)
- UNSC RES 228 (25 November 1966)
- UNSC RES 242 (22 November 1967)
- UNSC RES 248 (24 March 1968)
- UNSC RES 332 (21 April 1973)
- UNSC RES 337 (15 August 1973)
- UNSC RES 425 (19 March 1978)
- UNSC RES 781 (9 October 1992)
- UNSC RES 827 (25 May 1993)
- UNSC RES 872 (5 October 1993)
- UNSC RES 918 (17 May 1994)
- UNSC RES 929 (22 June 1994)
- UNSC RES 1258 (6 August 1999)
- UNSC RES 1264 (15 September 1999)
- UNSC RES 1368 (12 September 2001)
- UNSC RES 1373 (28 September 2001)
- UNSC RES 1769 (31 July 2007)
- UNSC RES 1820 (19 June 2008)
- UNSC RES 1973 (17 March 2011)
- UNSC RES 2100 (25 April 2013)
- UNSC RES 2216 (14 April 2016)
- UNSC RES 2334 (23 December 2016)

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΓΣ:

- UNGA RES 302 (IV) (8 December 1949)
- UNGA RES 1514 (XV) (14 December 1960)
- UNGA RES 2253-ES-V (4 July 1967)
- UNGA RES 2624 (XXV) (29 October 1970)
- UNGA RES 3210 (XXIX) (October 1974)
- UNGA RES 3236 (XXIX) (22 November 1974)
- UNGA RES 37/123 (16 December 1982)
- UNGA RES 67/12 (29 November 2012)
- UNGA RES ES-10/23 (10 May 2024)
- UNGA RES 3237 (XXIX) (22 November 1974)

Εκθέσεις:

- AMAN, ‘The Public Opinion Poll on Corruption and Anti-Corruption Efforts for 2022’ (November 2022)
- Amnesty International, ‘Apartheid against Palestinians: Cruel system of domination and crime against humanity’ (1 February 2022) MDE 15/5141/2022
- Amnesty International, ‘You Feel Like You Are Subhuman’ (5 December 2024) <https://www.amnesty.org/en/documents/mde15/8668/2024/en/>
- Arab World for Research and Development, ‘Gaza Strip Opinion Poll’ (September 2024) <https://app.powerbi.com/view?r=eyJrJjoiMzU1MWNIMjctZjQwNS00MDM5LWJiYTktNmE2YmMzODJhYTkyIiwidCI6ImViOWM2NTk4LWZIM2UtNGQzYi04YzVhLWQzMGQzNDFjYzQwN> πρόσβαση 20/12/2024.
- B’Tselem, ‘A Regime of Jewish Supremacy from the Jordan River to the Mediterranean Sea: This is apartheid’ (12 January 2021) https://www.btselem.org/publications/fulltext/202101_this_is_apartheid
- CIVICUS Monitor, ‘People Power Under Attack 2024’ (December 2024) <https://civicusmonitor.contentfiles.net/media/documents/GlobalFindings2024.EN.pdf>
- ECOSOC, ‘Report of the Group of Three established under the Convention’ (4 February 1985) E/CN.4/1985/27
- ESCWA, ‘Israeli Practices towards the Palestinian People and the Question of Apartheid’ (15 March 2017) E/ESCWA/ECRI/2017/1 <https://aardi.org/wp-content/uploads/2020/04/ESCWA-2017-Richard-Falk-Apartheid.pdf>
- Human Rights Council Independent International Commission of Inquiry on the Occupied Palestinian Territory including East Jerusalem and Israel, Detailed findings on attacks carried out on and after 7 October 2023 in Israel (10 June 2024) <https://www.ohchr.org/sites/default/files/documents/hrbodies/hrcouncil/sessions-regular/session56/a-hrc-56-crp-3.pdf>
- Human Rights Watch Report on October 7 Assault (July 17 2024) <https://www.hrw.org/report/2024/07/17/i-cant-erase-all-blood-my-mind/palestinian-armed-groups-october-7-assault-israel>

- Human Rights Watch, ‘Extermination and Acts of Genocide: Israel Deliberately Depriving Palestinians in Gaza of Water’ <https://www.hrw.org/news/2024/12/19/israels-crime-extermiation-acts-genocide-gaza>
- Israel in Lebanon: Report of the International Commission to Enquire into Reported Violations of International Law by Israel during Its Invasion of the Lebanon (1983) 12 (3) 132 <https://doi.org/10.2307/2536156>
- Murillo C, ‘Infographic: Global Demonstrations in Response to the Israel-Palestine Conflict’ (ACLEDD, 7 November 2023) <https://acleddata.com/2023/11/07/infographic-global-demonstrations-in-response-to-the-israel-palestine-conflict/>.
- Murillo C, De Paris C, ‘Global demonstrations in response to the Middle East crisis’ (ACLEDD, 18 November 2024) <https://acleddata.com/2024/11/18/global-demonstrations-in-response-to-the-middle-east-crisis/>
- Palestinian Center for Policy and Survey Research, ‘Public Opinion Poll No 92’ (12 June 2024) <https://pcpsr.org/sites/default/files/Poll%2092%20English%20full%20text%20July2024.pdf>
- Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in the Palestinian territories occupied since 1967, John Dugard (29 January 2007) A/HRC/4/17 <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/g07/105/44/pdf/g0710544.pdf>
- Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in the Palestinian territories occupied since 1967, Michael Lynk (12 August 2022) A/HRC/49/87 <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/g22/448/72/pdf/g2244872.pdf>
- Seitz C, ‘Tracking Palestinian Public Support over 20 Years of the Oslo Agreements’ (2011) Jerusalem Media and Communications Centre
- Sfar M, ‘The Occupation of the West Bank and the Crime of Apartheid: Legal Opinion’ (9 July 2020) <https://www.yesh-din.org/en/the-occupation-of-the-west-bank-and-the-crime-of-apartheid-legal-opinion/>
- Yesh Din, ‘The Legal Status of the Israeli Occupation: Legal Opinion (27 July 2023) <https://www.yesh-din.org/en/the-legal-status-of-the-israeli-occupation-legal-opinion/>

Ιστότοποι:

- ‘As More Governments Recognize State of Palestine, Crucial to Keep Focus on Political Horizon, Implementing Ceasefire, Permanent Observer Tells Rights Committee’ (26 June 2024) <https://press.un.org/en/2024/gapa11469.doc.htm>
- ‘Gaza: Rate Of Attacks On Healthcare Higher Than Any Other Conflict Globally Since 2018’ (Save The Children 22 April 2024) <https://www.savethechildren.net/news/gaza-rate-attacks-healthcare-higher-any-other-conflict-globally-2018>

- ‘Israel: White Phosphorus Used in Gaza, Lebanon’ (Human Rights Watch 12 October 2023) <https://www.hrw.org/news/2023/10/12/israel-white-phosphorus-used-gaza-lebanon>
- ‘Lebanon: UN experts deplore Israel’s increasing disregard for international law’ (4 October 2024) <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2024/10/lebanon-un-experts-deplore-israels-increasing-disregard-international-law>
- ‘Our Narrative, Operation Al-Aqsa Flood’ (Palestine Chronicle 21 January 2024) <https://www.palestinechronicle.com/hamas-document-reveals-why-we-we-carried-out-al-aqsa-flood-operation-summary-pdf/>
- ‘Palestinian President Urges International Community to Hold Israel Accountable for ‘Full-Scale War of Genocide’, on Day Three of Annual General Debate’ (unorg, 26 September 2024) <https://press.un.org/en/2024/ga12635.doc.htm>
- ‘Reported impact snapshot, Gaza Strip (14 January 2025) <https://www.ochaopt.org/content/reported-impact-snapshot-gaza-strip-14-january-2025>
- ‘The international legal order is breaking down in Gaza: UN experts mark one year of genocidal attacks on Palestinians’ (unorg, 11 October 2024) <https://www.un.org/unispal/document/un-experts-press-release-11oct24/>
- ‘UN Condemns Israeli Attack on an Iranian Embassy Building in Damascus’ (UN, 3 April 2024) <https://www.youtube.com/watch?v=JwAElluELJo>
- Condon G, Condon F, ‘Genocide is never justifiable: Israel and Hamas in Gaza’ (20 February 2024) <https://www.genocidewatch.com/single-post/genocide-is-never-justifiable-israel-and-hamas-in-gaza>
- Cuddy A, ‘I’m calling from Israeli intelligence. We have the order to bomb. You have two hours’ (BBC 8 November 2023) <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-67327079>
- Declaration of State of Palestine – Palestine National Council, Letter dated 18 November 1998 from the Permanent Representative of Jordan to the United Nations addressed to the Secretary-General <https://www.un.org/unispal/document/auto-insert-178680/>
- Deffenbaugh N, ‘Dehumanization: Practicing Humanity’ (2024) 106 (925) International Review of the Red Cross p 62 <https://international-review.icrc.org/articles/de-dehumanization-practicing-humanity-925>
- Duggal H, Hussein M, Asrar S, ‘Israel’s attacks on Gaza: The weapons and scale of destruction’ (Al Jazeera 9 October 2023) <https://www.aljazeera.com/news/longform/2023/11/9/israel-attacks-on-gaza-weapons-and-scale-of-destruction>
- Gowan R, ‘How the World Lost Faith in the UN’ (Foreign Affairs, 9 November 2023) <https://www.foreignaffairs.com/israel/how-world-lost-faith-united-nations-gaza>

- How the world reacted to UAE, Israel normalizing diplomatic ties' (Al Jazeera 15 August 2020) <https://www.aljazeera.com/news/2020/8/15/how-the-world-reacted-to-uae-israel-normalising-diplomatic-ties>
- Hussaini M, 'Israel's war erases Gaza's religious and cultural heritage' (MME 12 January 2024) <https://www.middleeasteye.net/news/israel-erases-gazas-religious-cultural-heritage>
- International double standards, a key problem: Human Rights Watch (Al Jazeera, 12 January 2024) https://www.youtube.com/watch?v=cxiM2KFv_ws&ab_channel=AlJazeeraEnglish
- Israeli ambassador shreds UN charter with tiny shredder' (BBC, 11 May 2024)
- Israeli Ministry of Foreign Affairs, Security Cabinet approves war situation (MFA 8/10/2023) <https://www.gov.il/en/pages/security-cabinet-approves-war-situation-8-oct-2023>
- Kaur H, 'Palestinians are documenting the war for millions on social media. Their followers have come to see them as family.' (CNN, 19 January 2024) <https://edition.cnn.com/2024/01/19/world/palestinians-x-tiktok-instagram-gaza-cec/index.html>
- McGreal C, 'The language being used to describe Palestinians is genocidal' (The Guardian 16 October 2023) <https://www.theguardian.com/commentisfree/2023/oct/16/the-language-being-used-to-describe-palestinians-is-genocidal>
- Nichols M, 'At UN, Israel and Iran warn each other against attacks' (Reuters, 2 October 2024) <https://www.reuters.com/world/middle-east/un-chief-warns-tit-for-tat-mideast-violence-must-stop-2024-10-02/>
- President Biden on X, 'Israel has the right to defend itself' (22 October 2023) <https://x.com/POTUS/status/1716084761184100418>
- Ragad A et al, 'How Hamas built a force to attack Israel on 7 October' (BBC 27 November 2023) <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-67480680>
- Schondorf R, 'Implausible Confusion: The Meaning of "Plausibility" in the ICJ's Provisional Measures (EJIL:Talk! 6 May 2024) <https://www.ejiltalk.org/implausible-confusion-the-meaning-of-plausibility-in-the-icjs-provisional-measures/>
- Smith M, 'British attitudes to the Israel-Gaza Conflict: May 2024 Update' (YouGov, 10 May 2024) <https://yougov.co.uk/politics/articles/49366-british-attitudes-to-the-israel-gaza-conflict-may-2024-update>
- Sokol S, 'Deadly Hamas Rampage Constitutes International Crime of Genocide Hundreds of Legal Experts Say' (Haaretz 16 October 2023) <https://www.haaretz.com/israel-news/2023-10-16/ty-article/hamas-deadly-rampage-constitutes-crime-of-genocide-hundreds-of-legal-experts-say/0000018b-37d1-d450-a3af-7fddda070000>
- State of Palestine MFA Official Statement (10 March 2024) https://x.com/pmofa/status/1766801325537349891?ref_src=twsrc%5Etfw
- Statement by Finland on behalf of the Nordic countries on the use of the veto at the United Nations General Assembly Seventy-ninth Session (20 November

- 2024) https://finlandabroad.fi/web/un/nordic-statements/-/asset_publisher/7AjSWaX3YnO3/content/statement-by-finland-on-behalf-of-the-nordic-countries-denmark-finland-iceland-norway-and-sweden-on-the-use-of-the-veto-at-the-united-nations-general-assembly-seventy-ninth-session-in-new-york-20-november-2024/384951
- Statement by Principals of the Inter-Agency Standing Committee, ‘Stop the assault on Palestinians in Gaza and those trying to help them’ (IASC 1 November 2024) πρόσβαση <https://interagencystandingcommittee.org/inter-agency-standing-committee/statement-principals-inter-agency-standing-committee-stop-assault-palestinians-gaza-and-those-trying>
  - Statement of ICC Prosecutor Karim A.A. Khan KC: Applications for arrest warrants in the situation in State of Palestine (ICC 20 May 2024) <https://www.icc-cpi.int/news/statement-icc-prosecutor-karim-aa-khan-kc-applications-arrest-warrants-situation-state>
  - The White House, ‘Joint Statement on Israel’ (9 October 2023) <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2023/10/09/joint-statement-on-israel/>
  - UNRWA Official Site <https://www.unrwa.org/where-we-work/gaza-strip> πρόσβαση 17/12/2024
  - Zilber N, ‘Israel calls UN a ‘terror organisation’ as tensions escalate over Gaza war’ (Financial Times, 15 May 2024) <https://www.ft.com/content/f0945f3c-e4ab-4c04-8e1e-1e6f8397cb2c>

Κείμενα Διεθνούς Πρακτικής:

- ‘Amnesty International, Chapter 7 Genocide: The legal basis for universal jurisdiction’ (2001) pp 1-32 διαθέσιμο στο <https://www.amnesty.org/es/wp-content/uploads/2021/06/ior530102001en.pdf>
- Agreement – Declaration of Principles on Interim Self – Government Arrangements (Oslo Accord) (13 September 1993)
- Amnesty International, ‘Universal Jurisdiction: The duty of state to enact and enforce legislation: Chapter , Genocide: State practice at the national level’,(31 August 2001) διαθέσιμη στο <https://www.amnesty.org/es/documents/ior53/011/2001/en/>
- Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia And Herzegovina v. Yugoslavia (Serbia and Montenegro)) (Further Requests for the Indication of Provisional Measures) [1993] Separate Opinion of Judge Lauterpacht
- Committee on the Exercise of the Inalienable Rights of the Palestinian People, United Nations General Assembly Historical Background of the Question of Palestine in the United Nations 1947-1975 (1976) A/AC.183/L.3
- Criminal Court, Elements of Crimes (as amended) (2nd November 2000) (ASP/1/3 (Pt II-B), UN Doc PCNICC/2000/1/Add.2
- Declaration of Israel’s Independence 1948 (14 May 1948) διαθέσιμο στο https://avalon.law.yale.edu/20th_century/israel.asp

- Egyptian-Israeli General Armistice Agreement (23 February 1949) U.N. doc. S/1264/Rev
- Final Act of the International Peace Conference (29 July 1899)
- Final Act of the Second Peace Conference (18 October 1907)
- Human Rights Council RES A/HRC/RES/55/28 (5 April 2024)
- ILC, 'Draft Article on Responsibility of State for Internationally Wrongful Acts with commentaries' (2001) Yearbook of the International Law Commission, 2001, vol. II, Part Two.
- International Law Commission Draft Code of Crimes against the Peace and Security of Mankind (5 July 1996) 2 (2) Yearbook of the International Law Commission
- Israeli-Lebanese General Armistice Agreement (23 March 1949) U.N. doc. S/1296/Rev. 1 I
- Israeli-Palestinian Interim Agreement on the West Bank and the Gaza Strip (Oslo II)
- Joint Declaration of Intervention of Canada, The Kingdom of Denmark, The French Republic, The Federal Republic of Germany, The Kingdom of The Netherlands, And the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland in the case of Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (The Gambia v. Myanmar) (15 November 2023)
- Jordanian-Israeli General Armistice Agreement (20 June 1949) U.N. doc. S/1302/Rev. 1 , Israeli-Syrian General, Armistice Agreement (20 July 1949) U.N. doc. S/1353/Rev. 1.
- League of Arab States, Khartoum Resolutions (September 1 1967)
- Mugesera v. Canada (Minister of Citizenship and Immigration) [2005] 2 SCR 100
- State Party referral in accordance with Article 14 of the Rome Statute of the International Criminal Court (17 November 2023) <https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/2023-11/ICC-Referral-Palestine-Final-17-November-2023.pdf>
- The Palestinian National Charter: Resolutions on the Palestine National Council (1-17 July 1968)

Πρακτικά Συνελεύσεων ΣΑ:

- UNSC Verbatim Record S/PV.9439, 16 October 2023)
- UNSC Verbatim Record S/PV.9451, 24 October 2023)
- UNSC Verbatim Record S/PV.9462, 30 October 2023)
- UNSC Verbatim Record S/PV.9472, 10 November 2023)
- UNSC Verbatim Record (S/PV.9534, 23 January 2024)
- UNSC Verbatim Record (S/PV.9534 Resumption, 24 January 2024)
- UNSC Verbatim Record (S/PV.9584, 22 March 2024)
- UNSC Verbatim Record (S/PV.9586, 25 March 2024)
- UNSC Verbatim Record (S/PV.9744, 9 October 2024)

- UNSC Verbatim Record (S/PV.9750, 16 October 2024)
- UNSC Verbatim Record (S/PV.9763, 29 October 2024)